

Crna Gora

Ministarstvo finansija

***Smjernice makroekonomske
i fiskalne politike za period
2026 - 2029***

Jul 2026

SADRŽAJ

Sadržaj.....	5
1 SREDNJOROČNI CILJEVI EKONOMSKE POLITIKE	6
2 MAKROEKONOMSKI OKVIR	9
2.1 Makroekonomska kretanja u 2025. i početkom 2026. godine	9
2.2 Makroekonomske projekcije za period 2026-2029. godine	11
3 JAVNE FINANSIJE	13
3.1 Javne finansije u 2025. godini	13
3.2 Projekcije javnih prihoda u periodu 2026-2029	16
3.3 Stanje i projekcije javnog duga i garancija za period 2026-2029. godine	20
3.4 Upravljanje i kvalitet javnih finansija	30
4 FISKALNI RIZICI	35
4.1 Rezime	35
4.2 Analiza ključnih fiskalnih rizika	36
5 IZDACI BUDŽETA DRŽAVE	54
5.1 Pregled budžetskih izdataka po programskoj klasifikaciji	55
5.2 Pregled budžetskih izdataka po ekonomskoj klasifikaciji	78
6 LIMIT POTROŠNJE	85
6.1 Utvrđivanje limita potrošnje	85
6.2 Limiti potrošnje Potrošačkih jedinica prvog nivoa	86
7 KRITERIJUMI FISKALNE ODGOVORNOSTI	92
7.1 Uslovi utvrđeni kriterijumima fiskalne odgovornosti	92
7.2 Uslovi utvrđeni Limitima budžetske potrošnje	93
8 PRILOG – MAKROEKONOMSKI I FISKALNI INDIKATORI	95
Tabela – Makroekonomske projekcije 2026-2029, osnovni scenario	95
Tabela - Fiskalne projekcije 2026-2029 – Centralni nivo države	96
Tabela - Fiskalne projekcije 2026-2029 – Lokalni nivo države	97
Tabela - Fiskalne projekcije 2026-2029 – Opšti nivo države	98

1 SREDNJOROČNI CILJEVI EKONOMSKE POLITIKE

Strateški cilj ekonomske politike Crne Gore je: „ostvarenje pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana“.

Period 2026–2029. godine predstavlja razvojno najznačajniju etapu u posljednjem periodu. Opredjeljenje 44. Vlade je da Crna Gora postane punopravna članica Evropske unije 2028. godine, uz privremeno zatvaranje svih pregovaračkih poglavlja zaključno sa 2026. godinom. Time evropska agenda prestaje da bude isključivo spoljnopolički cilj i postaje centralni okvir ekonomske politike i najsnažniji pojedinačni pokretač rasta, investicija i institucionalnih reformi.

Kredibilitet srednjoročnog okvira počiva na ostvarenim rezultatima. Crnogorska ekonomija je u 2025. godini, uz rast od 2,7%, u svim kvartalima rasla na nivou ili iznad prosjeka Evropske unije, uz rast investicija u osnovna sredstva od 11,0% i nastavak realne konvergencije – BDP po stanovniku gotovo je udvostručen u posljednjih pet godina. Registrovana stopa nezaposlenosti je po prvi put jednocifrena i u maju 2026. godine iznosi 7,84%, najniže od obnove nezavisnosti, dok je prosječna neto zarada dostigla 1.012 €, uz realni rast od oko 40% u pet godina, čime se Crna Gora svrstava među najdinamičnije ekonomije u poređenju sa regionom i EU. Uporedo, zlatno fiskalno pravilo ispoštovano je i u izvršenju – u 2025. godini ostvaren je suficit tekuće budžetske potrošnje.

Vođenje odgovorne ekonomske politike potvrđeno je i od strane međunarodnih finansijskih tržišta. Agencija Moody's je povećala kreditni rejting Crne Gore na Ba3 – prvo unapređenje nakon više od decenije – i potvrdila ga uz stabilne izgleda, dok je agencija Standard & Poor's u februaru 2026. godine revidirala izgleda rejtinga B+ sa stabilnih na pozitivne, prevashodno po osnovu snažnog ekonomskog rasta i napretka u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Navedene ocjene direktno se odražavaju na povoljnije uslove finansiranja države i privrede u srednjem roku.

Ekonomska politika u periodu 2026–2029. godine počiva na tri stuba.

Prvi stub – evropske integracije kao razvojno sidro. Sprovođenje Reformske agende, u okviru Plana rasta za Zapadni Balkan kojim je Crnoj Gori opredijeljeno 383,5 mil. €, obezbjeđuje istovremeno finansiranje strukturnih reformi i infrastrukture, uz multiplikativne efekte na rast BDP-a, zaposlenost i naplatu javnih prihoda. Približavanjem punopravnom članstvu, Crna Gora se pozicionira i za pristup sredstvima evropskih fondova kao buduća država članica, čime se dugoročno mijenja struktura finansiranja razvoja.

Drugi stub – investicioni ciklus kao generator rasta. Ulaganja iz Kapitalnog budžeta rastu sa 275,0 mil. € u 2026. na 310,4 mil. € u 2029. godini, uz grantove Evropske unije za izgradnju druge dionice autoputa Bar–Boljare (Mateševo–Andrijevice) i rekonstrukciju željezničke infrastrukture. Investicioni zamah proširuje se i na energetiku – gdje završena rekonstrukcija Termoelektrane „Pljevlja“, uz ulaganja u obnovljive izvore, jača izvozni potencijal elektroenergetskog sektora – kao i na turizam, podržan avio-povezanošću sa preko 130 međunarodnih destinacija i planiranom koncesijom na aerodrome. U takvom ambijentu, investicije u osnovna sredstva rastu prosječno oko 6% godišnje, a neto strane direktne investicije zadržavaju se na nivou od oko 6,3% BDP-a.

Treći stub – institucionalizovana fiskalna odgovornost. Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti fiskalna disciplina ne zavisi od diskrecionih odluka već je sistemsko integrisana u

zakonski okvir, dok primjena ESA2010 metodologije i redovno izvještavanje Eurostata podižu transparentnost i uporedivost javnih finansija sa standardima država članica EU.

Shodno osnovnom makroekonomskom scenariju, crnogorska ekonomija će u srednjem roku prosječno godišnje rasti po stopi od 3,1% – odnosno 3,1% u 2026, 3,0% u 2027, 3,2% u 2028. i 3,1% u 2029. godini – uz usporavanje inflacije sa 3,3% u 2026. na 2,0% u 2028. i 2029. godini, odnosno prosječno oko 2,4% u projektovanom periodu. Rast je širokog obuhvata i oslonjen na domaću tražnju, investicije i izvoz usluga, a ne na jednokratne faktore.

Takva kretanja opredjeljuju fiskalni okvir u kojem **javni prihodi** rastu sa 3.576,8 mil. € ili 41,6% BDP-a u 2026, na 3.989,1 mil. € ili 42,4% BDP-a u 2029. godini. Rast prihoda je strukturnog karaktera – zasnovan na rastu ekonomske aktivnosti i zaposlenosti, punim efektima mjera Fiskalne strategije (treća stopa PDV-a od 15%, proširenje obuhvata akciza, oporezivanje dobitaka od igara na sreću), digitalizaciji sistema upravljanja prihodima i suzbijanju neformalne ekonomije – a ne na jednokratnim prihodima. Pri tome, projekcije zadržavaju princip konzervativnosti: prihodi budžeta su dvije godine zaredom premašivali plan.

Istovremeno, ukupan limit budžetske potrošnje države kreće se od 3.158,0 mil. € ili 36,8% BDP-a u 2026, do 3.417,4 mil. € ili 34,8% BDP-a u 2029. godini – učešće potrošnje u BDP-u se, dakle, kontinuirano smanjuje, dok se unutar potrošnje sredstva preusmjeravaju ka kapitalnim izdacima i rashodima sa najvećim doprinosom rastu, uz redovno usklađivanje penzija i socijalnih davanja i jačanje finansiranja zdravstvenog sistema.

Rezultat je budžetski deficit koji se kontinuirano smanjuje – sa 3,7% BDP-a u 2026. na 3,2% BDP-a u 2029. godini, uz smanjenje primarnog deficita sa 1,7% na 0,6% BDP-a – i koji je u cjelosti generisan finansiranjem kapitalnih i razvojnih projekata. Suficit tekuće budžetske potrošnje ostvaruje se u svim godinama projekcija i raste sa 110,1 mil. € (1,3% BDP-a) u 2026. na 214,9 mil. € (2,2% BDP-a) u 2029. godini. Drugim riječima, država se ne zadužuje za potrošnju, već za imovinu – infrastrukturu kojom se trajno povećava ekonomski potencijal zemlje.

Isti pristup primjenjuje se i u upravljanju javnim dugom. Privremeni rast duga na 68,0% BDP-a u 2026. godini rezultat je promišljene strategije prefinansiranja obaveza koje dospijevaju u 2027. godini – prije svega euroobveznice od 750 mil. € – i formiranja fiskalne rezerve, čime se rizik refinansiranja minimizira i izbjegava zaduživanje pod pritiskom tržišnih okolnosti. Već od 2027. godine dug se smanjuje i na kraju 2029. godine iznosi 59,9% BDP-a – ispod kriterijuma fiskalne odgovornosti od 60% – uz neto javni dug od 56,4% BDP-a i izuzetno stabilnu strukturu u kojoj je 99,7% duga denominovano u eurima, čime je valutni rizik praktično eliminisan.

U oblasti fiskalne politike, glavni ciljevi u periodu 2026–2029. godine odnose se na:

- ostvarivanje suficita tekuće budžetske potrošnje u svim godinama projekcija, čime se sve tekuće obaveze države finansiraju iz tekućih prihoda i donacija, a zaduživanje vrši isključivo za kapitalne projekte i otplatu duga (tzv. zlatno fiskalno pravilo);
- kontinuirano smanjenje budžetskog deficita države sa 3,2% BDP-a u 2026. na 2,76% BDP-a u 2029. godini, uz smanjenje primarnog deficita na nivo koji je približno balansiran u 2029. godini;
- svođenje javnog duga ispod granice od 60% BDP-a do kraja 2029. godine (59,9% BDP-a), uz neto javni dug od 56,4% BDP-a;

- aktivno upravljanje javnim dugom – pretfinansiranje obaveza koje dospijevaju u 2027. godini, formiranje fiskalne rezerve i diversifikacija izvora finansiranja kroz aranžmane sa međunarodnim finansijskim institucijama (PBG aranžman sa Svjetskom bankom, DPL, AFD, OFID) – čime se minimizira rizik refinansiranja i trošak zaduživanja;
- rast ulaganja kroz Kapitalni budžet i grantove Evropske unije, kao kontinuiranu podršku investicionom ciklusu i ubrzavanju ekonomskog rasta;
- izdavanje državnih garancija samo za projekte od opšteg javnog interesa koji doprinose dugoročnom razvoju.

Na ovaj način, ekonomska politika u periodu 2026–2029. godine povezuje tri procesa koji se međusobno pojačavaju: evropske integracije obezbjeđuju reformski okvir i finansiranje, investicioni ciklus generiše rast, a fiskalna odgovornost garantuje da se taj rast finansira održivo. Krajnji rezultat je ekonomija koja u Evropsku uniju ulazi sa rastom iznad evropskog prosjeka, javnim dugom ispod granice od 60% BDP-a i javnim finansijama uređenim po standardima država članica.

2 MAKROEKONOMSKI OKVIR

Crna Gora bilježi stabilne makroekonomske osnove, uz jasno definisan reformski pravac i snažnu posvećenost očuvanju fiskalne održivosti u okruženju povišenih globalnih rizika. Iako je međunarodno okruženje već duži niz godina obilježeno izraženim neizvjesnostima, uključujući aktuelne geopolitičke tenzije na Bliskom Istoku koje utiču na međunarodna tržišta energenata, domaća ekonomija pokazuje visok stepen otpornosti i bilježi stabilan rast. Pretpostavka daljeg nastavka održivog i inkluzivnog rasta, oslonjena je na novi investicioni ciklus i snažnu domaću tražnju, uz dalji razvoj tržišta rada, napredak u procesu evropskih integracija koji dodatno jača investicioni ambijent i pozitivna očekivanja u turizmu podržana boljom avio-dostupnošću.

Osnovne pretpostavke srednjoročnih makroekonomskih projekcija obuhvataju snažnu domaću tražnju, podržanu rastom kupovne moći zahvaljujući sprovedenim fiskalnim mjerama, sprovođenje brojnih reformi u okviru procesa evropskih integracija, kao i nastavak investicione aktivnosti, ali i pozitivne trendove u turizmu i na tržištu rada. Polaznu osnovu za izradu domaćih makroekonomskih prognoza čine ključni indikatori ekonomske aktivnosti, privredni rast EU, dostupne informacije i izvještaji o očekivanom kretanju inflacije u Eurozoni i na globalnom nivou, kao i drugi izazovi i rizici koji mogu uticati na prospekte rasta.

2.1 MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 2025. I POČETKOM 2026. GODINE

Crnogorska ekonomija bilježi pozitivna kretanja u 2025. godini, uz ostvarenu stopu rasta od 2,7%, prema preliminarnim podacima Monstata. U svim kvartalima 2025. godine, ostvarena realna stopa ekonomskog rasta bila je na nivou ili iznad prosjeka Evropske unije, pri čemu je u prvom kvartalu ostvaren rast od 2,8%, u drugom 3,5%, u trećem 3,1%, dok je u četvrtom kvartalu zabilježena stopa od 1,5%. Dinamika ekonomskog rasta je stabilna, uz nastavak procesa realne konvergencije ka prosjeku Evropske unije, pri čemu je BDP po stanovniku gotovo udvostručen u posljednjih pet godina. Najveći rast u strukturi domaćeg BDP-a u 2025. godini ostvaren je kod bruto investicija u osnovna sredstva (11,0%) i privatne potrošnje (5,3%), što ukazuje na stabilne izvore ekonomskog rasta i u narednom periodu.

Inflacija je značajno usporila sa dvocifrenih nivoa u periodu 2022-2023, na prosječno 3,9% u 2025. godini, što je istovremeno na nivou očekivane, odnosno projektovane inflacije, i u velikoj mjeri u skladu sa inflatornim kretanjima u regionu. Posmatrano po sektorima, Crna Gora u 2025. godini bilježi nastavak rasta u ključnim oblastima, uz jačanje ukupne ekonomske aktivnosti i otpornosti privrede. Turistički sektor ostvario je značajne rezultate – u 2025. godini Crnu Goru je posjetilo 2,73 miliona turista, što predstavlja rast od 4,7% u odnosu na prethodnu godinu, dok su prihodi od turizma dostigli 1,48 milijardi eura, odnosno porasli su za 1,4% na godišnjem nivou. Građevinska aktivnost bilježi nastavak rasta, uz povećanje vrijednosti izvršenih radova od 4,5%, dok sektor saobraćaja takođe bilježi rast, uz povećanje broja putnika na crnogorskim aerodromima od 7,4%. U 2025. godini, ostvaren je godišnji rast prometa u trgovini na malo od 7,8%. Tržište rada nastavlja sa izraženim pozitivnim trendovima, uz rast prosječnog broja zaposlenih na 270,3 hiljade ili 5,0% i istorijski niske nivoe nezaposlenosti. Registrovana stopa nezaposlenosti u 2025. godini po prvi put je na jednocifrenom nivou, dok prema posljednjim podacima u maju 2026. godine iznosi 7.84% i najniža je od obnove državne nezavisnosti. U 2025. godini ostvaren je i

značajan rast zarada, pri čemu je prosječna neto zarada iznosila 1.012 eura, što je 15,5% povećanje u odnosu na 2024. godinu kao rezultat sprovedene reforme Evropa sad 2 i gotovo dvostruko više u odnosu na 2020. godinu. Realni rast zarada u posljednjih pet godina od oko 40%, Crnu Goru svrstava među najdinamičnijim u poređenju sa regionom i EU. Investiciona aktivnost ostaje snažan oslonac rasta, uz nastavak rasta stranih direktnih investicija (SDI), gdje je neto priliv SDI u 2025. godini iznosio 530,7 miliona eura, što predstavlja rast od 8,0%, dok je ukupni priliv dostigao 1,02 milijarde eura, uz posebno izražen rast ulaganja u kompanije i banke, kao i u nekretnine. Bankarski sektor je u 2025. godini zadržao visok nivo likvidnosti i zabilježio povećanje kreditne aktivnosti, uz rast ukupnih kredita od 14,2% i depozita od 4,0%, kao i značajno povećanje novoodobrenih kredita.

Povoljna dinamika ekonomske aktivnosti je, prema posljednjim statističkim podacima, zadržana i u prvim mjesecima 2026. godine.

Prosječna stopa inflacije za prva četiri mjeseca 2026. godine iznosi 3,1%%, a najveći doprinos rastu potrošačkih cijena dale su cijene u kategoriji 'Hrana i bezalkoholna pića' (0,96 p.p) i cijene u kategoriji 'Stanovanje, voda, električna energija, gas i ostali energenti' (0,58 p.p). Industrijska proizvodnja je u prva tri mjeseca 2026. zabilježila godišnji rast od 7,5%, dominantno zahvaljujući rastu u sektoru proizvodnje električne energije od 27,3% na godišnjem nivou. Prosječni broj zaposlenih u prva tri mjeseca 2026. godine iznosio je 272,0 hiljada i povećan je 4,3% u odnosu na isti period 2025. godine. Prosječna neto zarada za prva tri mjeseca 2026. godine iznosila je 1026€ (rast od 2,3% na godišnjem nivou), dok je prosječna isplaćena penzija sa obračunatim razlikama u martu iznosila 556,39€, što predstavlja godišnji rast od 3,4%. Registrovana stopa nezaposlenosti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u martu 2026. godine iznosila je 8.85% (pad 1,4 p.p. na godišnjem nivou).

Bankarski sektor je stabilan, likvidan i visoko profitabilan. Ukupni krediti su na kraju marta 2026. godine iznosili 5.593,8 mil.€ i ostvarili su godišnji rast od 15,1%. Novoodobreni krediti su na kraju trećeg mjeseca 2026. godine iznosili 580.2 mil.€ (rast od 15,5% na godišnjem nivou), od čega su pozajmice privrede iznosile 268.5 mil.€ (rast od 9,0% na godišnjem nivou), dok su građani pozajmili 260.0 mil.€ (rast od 5,0% na godišnjem nivou). U martu 2026. godine zabilježen je rast ukupnih depozita od 5,2%, kada su iznosili 5.923,0 mil.€.

Spoljnotrgovinska robna razmjena u prva tri mjeseca 2026. godine iznosila je 1.071,8 miliona eura, što predstavlja godišnji pad od 2,2%. Izvoz robe u vrijednosti od 127,3 mil.€ je smanjen za 15,2% na godišnjem nivou. Kod izvoza roba, zabilježen je pad izvoza ostalih transportnih sredstava i opreme za 11,3 mil.€, mineralne rude boksita za 7,3 mil.€ i medicinskih i farmaceutskih proizvoda za 2,6 mil.€. Sa druge strane, povećan je izvoz struje za 2,0 mil.€ i prehrambenih proizvoda za 2,5 mil.€. Uvoz robe od 944,5 mil.€ na sličnom je nivou kao u prva tri mjeseca 2025. godine (-0,1%). Najveće učešće u uvozu imaju: Mašine i transportni uređaji 236,5 mil.€ (pad 3,0%); hrana 179,2 mil.€ (rast 2,3%) i industrijski proizvodi 141,9 mil.€ (pad 2,5%).

Prema preliminarnim podacima, ukupan priliv stranih direktnih investicija (SDI) u prva dva mjeseca 2026. godine iznosio je 132,0 mil.€, što je 4,0% manje u odnosu na uporedni period 2025. godine, dok su investicije u kompanije i banke iznosile 23,2 mil.€, što je godišnji rast od 47,8%.

2.2 MAKROEKONOMSKE PROJEKCIJE ZA PERIOD 2026-2029. GODINE

Preliminarne makroekonomske projekcije ukazuju na nastavak stabilne dinamike privrednog rasta. Uzimajući u obzir stopu ekonomskog rasta u 2025. godini u kontekstu složenog evropskog i globalnog ambijenta, prognoze za naredni period oslanjaju se na nastavak trenda rasta potrošnje, intenziviranje investicionog ciklusa i dosljedno sprovođenje politika usmjerenih na ekonomsku konvergenciju ka prosjeku EU. Snažan oslonac ekonomskom rastu predstavljaće strateško opredjeljenje Vlade da do kraja 2026. godine zatvori sva pregovaračka poglavlja u procesu pristupanja Evropskoj uniji, što dodatno doprinosi jačanju investicionog ambijenta. Crnogorska ekonomija će u 2026. godini prema prognozama ostvariti rast od 3,1%, dok će po godinama rast iznositi 3,0% u 2027, 3,2% i 3,1% u 2028. i 2029. godini, respektivno.

U narednim godinama, očekuje se da će glavni oslonac rasta biti domaća tražnja. Preliminarne makroekonomske projekcije ukazuju na realni rast domaće tražnje od 3,2% u 2026. godini, sa doprinosom rastu BDP-a od 4,1 p.p. U skladu sa sprovedenim fiskalnim mjerama, koje su kroz realni rast zarada i penzija značajno povećale kupovnu moć stanovništva, projektuje se nastavak trenda rasta privatne potrošnje od 2,9% u 2026. godini i stabilan prosječni godišnji rast od 2,5% u periodu 2027-2029. Projekcije javne potrošnje, zasnovane na visokoj tekućoj budžetskoj potrošnji i ulaganjima iz kapitalnog budžeta, ukazuju na prosječan godišnji rast potrošnje države od oko 2% u srednjem roku.

Prospekti srednjoročnog ekonomskog rasta dodatno su podržani strateškim prioritetom zatvaranja svih pregovaračkih poglavlja do kraja 2026. godine, kako bi Crna Gora postala punopravna članica Evropske unije 2028. godine. Poseban naglasak stavljen je na ekonomske i temeljne reforme u okviru Reformske agende i Plana rasta EU, koji intenzivno doprinose podsticanju rasta i bržoj konvergenciji ka Evropskoj uniji. Procijenjeno je da opredijeljena sredstva iz plana rasta mogu multiplikativno uticati na ubrzanje stope rasta BDP-a i povećanje zaposlenosti, dok istovremeno doprinose većoj naplati prihoda budžeta po osnovu rasta investicija.

Reformska agenda obuhvata ključne mjere u oblastima unaprjeđenja poslovnog ambijenta, tržišta rada i ljudskog kapitala, kao i digitalne i zelene tranzicije, u skladu s prioritetima definisanim u Planu rasta Evropske unije, koji kroz dostupne finansijske instrumente pruža snažan podsticaj sprovođenju reformi i unaprjeđenju ukupne ekonomske otpornosti Crne Gore. U tom kontekstu, period 2026-2029. godine će karakterisati intenzivni investicioni ciklus kroz ulaganja kako kroz Kapitalni budžet tako i kroz grantove obezbijedene od strane Evropske unije, ali i kroz Plan rasta za Zapadni Balkan koji je Crnoj Gori obezbijedio 383,5 mil. € za sprovođenje strukturnih reformi i ulaganje u infrastrukturu. Navedeno će, posljedično, imati dodatan pozitivan uticaj na intenziviranje investicione aktivnosti – investicije u osnovna sredstva će predstavljati važan faktor ekonomskog rasta u srednjem roku, sa projektovanim rastom od oko 6% prosječno godišnje.

Turistički sektor u srednjoročnom periodu ostaće važan oslonac ekonomske aktivnosti, uz očekivanja da će 2026. godina biti obilježena povoljnom turističkom sezonom i stabilnim rastom prihoda od 2-3%, u skladu sa jačanjem međunarodne tražnje i unaprijeđenom strukturom turističke ponude. Dodatni impuls razvoju turističkog sektora dolazi kroz unaprjeđenje avio-dostupnosti, s obzirom da je uspostavljanjem linija niskobudžetnih avio-kompanija značajno proširena mreža

povezanosti Crne Gore sa emitivnim tržištima, sa preko 130 međunarodnih destinacija, što predstavlja važan preduslov za jačanje konkurentnosti turističke ponude. Istovremeno, nastavak modernizacije i intenzivna ulaganja u putnu i aerodromsku infrastrukturu, uključujući otpočinjanje radova na izgradnji druge dionice autoputa Bar–Boljare, završetak i puštanje u funkciju putnog pravca Jaz-Tivat i planirano proširenje terminalnih kapaciteta na Aerodromu Podgorica, dodatno će doprinijeti boljoj dostupnosti turističkih centara i efikasnijem protoku putnika. Projektuje se da će u periodu 2026-2029, na bazi relevantnih investicionih planova u oblasti turizma, obnovljivih izvora i energetske efikasnosti, doći do rasta ulaganja i investicione aktivnosti, rezultirajući neto stranim direktnim investicijama koje će iznositi oko 6,3% BDP-a. Dodatni makroekonomski i fiskalni efekti mogu biti ostvareni kroz koncesiju na aerodrome Crne Gore, kroz jednokratnu i varijabilne koncesione naknade, kao i značajan investicioni plan koncesionara.

U pogledu cjenovne stabilnosti, nakon prosječne stope inflacije od 3,9% u 2025. godini, inflacija u Crnoj Gori će, shodno osnovnom scenariju, prosječno iznositi 3,3% u 2026. godini usljed rata na Bliskom Istoku (rast 0,4 p.p. u odnosu na prethodnu prognozu). Imajući u vidu anticipirano smirivanje uticaja geopolitičkih dešavanja, inflacija se projektuje na nivou od 2,5% u 2027, odnosno na nivou 2% u 2028. i 2029. godini.

U periodu 2026-2029, projektuje se stabilan oporavak izvozne aktivnosti i prosječni godišnji rast izvoza roba i usluga od 4,0% u srednjem roku, čemu će pozitivno doprinijeti veći izvoz struje, s obzirom na završetak rekonstrukcije Termoelektrane „Pljevlja“, koja daje inpute za oko 40% domaće proizvodnje električne energije.

Tržište rada pratiće rast ekonomije, uz prosječan rast zaposlenosti od oko 2% godišnje. Zahvaljujući politikama i programima zapošljavanja koji su doprinijeli većoj inkluzivnosti na tržištu rada, stopa nezaposlenosti je smanjena bržom dinamikom od očekivane tokom 2025. godine, pri čemu se očekuje nastavak ovog trenda i stopa nezaposlenosti na nivou od 8% na kraju projektovanog perioda. Istovremeno, nakon snažnog rasta zarada u 2025. godini, shodno reformama, očekuje se nastavak umjerenog rasta zarada u narednom periodu, što će, u kombinaciji sa opadajućom inflacijom, dovesti do daljeg rasta realnih primanja i životnog standarda.

Polaznu osnovu za izradu makroekonomskih prognoza čine relevantni kratkoročni pokazatelji ekonomske aktivnosti, informacije o planiranim investicijama u strateškim sektorima, privredni ciklus u EU, kao i dostupne informacije i izvještaji o očekivanom kretanju inflacije u Eurozoni i na globalnom nivou.

3 JAVNE FINANSIJE

Strukturu javnih finansija Crne Gore čini Budžet Crne Gore sa državnim fondovima (Fond penzijskog i invalidskog osiguranja, Fond za zdravstveno osiguranje, Fond za obeštećenje, Zavod za zapošljavanje i Fond rada) i budžeti lokalnih samouprava (Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje i 23 opštine).

U ovom poglavlju su analizirani javni prihodi i rashodi ostvareni u 2024. godini, predstavljene projekcije za period 2025–2028, razmatrani potencijalni rizici, i opisan okvir koji određuje aktivnosti u oblasti javnih finansija u narednim godinama.

Osnovni cilj fiskalne politike 44. Vlade Crne Gore je podsticanje ekonomskog rasta i otvaranje novih radnih mesta, uz povećanje investicione atraktivnosti i konvergenciju dohotka i BDP-a prema prosjeku EU. Sve mjere fiskalne politike usmjerene su na unaprijeđenje poslovnog ambijenta, konkurentnosti privrede i životnog standarda građana, uz očuvanje makroekonomske i fiskalne stabilnosti.

3.1 JAVNE FINANSIJE U 2025. GODINI

Javni prihodi u periodu januar - decembar 2025. godine iznosili su 3.357,6 mil. € ili 41,1% procijenjenog BDP-a (8.170,7 mil. €) i u odnosu na planirane niži su za 1,7 mil. € ili 0,1%. U odnosu na 2024. godinu, javni prihodi su veći za 169,2 mil. € ili 5,3%.

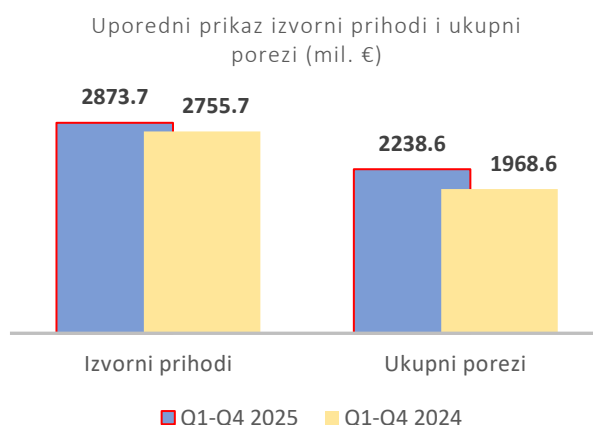
Javna potrošnja u periodu januar - decembar 2025. godine iznosila je 3.699,7 mil. € ili 45,3% BDP-a i viša je za 38,9 mil. € ili 1,1% u odnosu na planiranu, dok je u odnosu na prethodnu godinu veća za 261,9 mil. € ili 7,6%.

Polazeći od kretanja prihoda i rashoda u 2025. godini, deficit budžeta države iznosi 313,7 mil. €, odnosno na nivou je od 3,84% procijenjenog BDP-a, dok deficit lokalne samouprave iznosi 28,4 mil. € ili 0,3% BDP-a.

3.1.1 BUDŽET CRNE GORE

Snažna sezona i povoljni makroekonomski izgledi u potpunosti su opravdali očekivanja, što je rezultiralo u izuzetno uspješnoj naplati budžetskih prihoda. Mjere implementirane Fiskalnom strategijom već u prvoj godini primjene dale su vidljive i mjerljive rezultate, potvrđujući jasan fokus na jačanje i stabilnost javnih finansija.

Prihodi budžeta na kraju četvrtog kvartala 2025. godine iznosili su 2.873,7 mil. € ili 35,2% procijenjenog BDP-a (8.170,7 mil. €). U posmatranom periodu prihodi budžeta veći su u odnosu na isti period prethodne godine za 117,9 mil. € ili 4,3%, a u istom periodu realizovano je 99,6% plana. Ukupan rast naplate poreskih kategorija iznosio je 55,0 mil. € ili 2,5% u odnosu na plan, kao i 270,0 ili 13,7% u odnosu na prošlu godinu.

Na kraju četvrtog kvartala **porez na dobit pravnih lica** ostvaren je u iznosu od 233,4 mil. €, što predstavlja značajan rast, i to u iznosu od 19,5 mil. € ili 9,1% u odnosu na isti period 2024. godine, što je i za 13,6 mil. € ili 6,2% više u odnosu na plan za 2025. godinu.

U istom periodu **porez na dohodak fizičkih lica** ostvaren je u iznosu od 112,0 mil. €, što je za 23,9 mil. € ili 27,1% veće u odnosu na 2024. godinu i iznad je godišnjeg plana za 3,7 mil. € ili 3,4%.

Snažan rast bilježi i **porez na dodatu vrijednost** koji je ostvaren u iznosu od 1.403,7 mil. €. Ova kategorija prihoda budžeta veća je u odnosu na prethodnu godinu za čak 181,1 mil. € ili 14,8% i za značajnih 31,1 mil. € ili 2,3% veće u odnosu na plan za 2025. godinu. U navedenom periodu, snažna naplata PDV-a ostvarena je uz istovremeno značajan rast povraćaja PDV-a (bez transfera) koji je u istom periodu iznosio 105,6 mil. € i veći je u poređenju sa prethodnom godinom za 12,8 mil. € ili 13,8%.

Prihodi budžeta po osnovu **akciza** su ostvareni u iznosu od 403,2 mil. €, što je za 34,6 mil. € ili 9,4% veće u odnosu na 2024. godinu, što je i na nivou planiranog za 2025. godinu. Posmatrano po strukturi akciza, najveći rast bilježe akcize na mineralna ulja i njihove derivate, i to za 11,1 mil. € ili 5,6% u odnosu na 2024. godinu i akcize na duvan i duvanske proizvode, za čak 20,5 mil. € ili 17,2% u odnosu na prethodnu godinu.

Ostali prihodi u posmatranom periodu ostvareni su u iznosu od 54,1 mil. €, što je za 1,9 mil. € ili 3,6% veće u odnosu na plan, dok je navedena kategorija prihoda manja u odnosu na posmatrani period 2024. godine za 38,0 mil. € ili 41,2%. Razlog odstupanja je prvenstveno izvršenje ove kategorije prihoda budžeta u 2024. godini po osnovu jednokratnih prihoda.

Sa druge strane, u 2025. godini **doprinosi** su ostvareni u iznosu od 420,4 mil. € što je za 164,3 mil. € ili 28,1% manje posmatrano u odnosu na 2024. godinu i 28,7 mil. € ili 6,4% manje u odnosu na plan.

Rast naplate poreskih kategorija u 2025. godini u potpunosti je kompenzovao pad prihoda po osnovu doprinosa. Dodatno, pojedine mjere implementirane Fiskalnom strategijom Vlade ostvarile su bolje rezultate od planiranih, kao rezultat efikasnije poreske administracije, snažnije fiskalne discipline i smanjenja neformalne ekonomije.

Takođe, negativno odstupanje u 2025. godini u odnosu na plan bilježi i kategorija **donacija**, što je ujedno i glavni razlog nižeg ostvarenja prihoda budžeta u odnosu na plan. Donacije su realizovane na nižem nivou dominantno kao rezultat priliva sredstava u okviru Plana rasta, koja su isplaćena

drugim mehanizmom Crnoj Gori, kao i po osnovu sredstava granta za drugu dionicu autoputa koja su prenesena za 2026. godinu.

Izdaci budžeta za period januar-decembar 2025. godine iznosili su 3.187,3 mil. € ili 39% procijenjenog BDP-a.

Tekući izdaci u posmatranom periodu ostvareni su u iznosu od 1.249,8 mil. €, što predstavlja 98,8% plana. Manje ostvarenje zabilježeno je dominantno na pozicijama Rashoda za tekuće održavanje i Rashoda za materijal. Razlika u ostvarenju u odnosu na plan za 27,3 mil. € ili 3,8% zabilježena je i kod Bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca koji su ostvareni u iznosu od 687 mil. € što predstavlja 96,2% plana i kod Subvencija koja se ostvarene u iznosu od 91,1 mil. € što predstavlja 128,9% plana dominantno kod Zavoda za zapošljavanje za Subvencije poslodavcima koji zaposle lica sa invaliditetom.

Transferi za socijalnu zaštitu ostvareni su u iznosu od 1.107,2 mil. € što predstavlja 103,9% plana, odnosno za 41,5 mil.€ više od planiranog. U odnosu na isti period prethodne godine ostvarenje je veće za 99 mil. € ili 9,8%. Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru za period januar-decembar iznosili su 463,3 mil. € i odstupaju od plana za 7,4 mil. € ili 1,6%.

Kapitalni izdaci u posmatranom periodu ostvareni su u iznosu od 329,1 mil. € što predstavlja ostvarenje 96,9% plana. U odnosu na isti period prethodne godine izvršenje kapitalnih izdataka veće je za 30 mil. € ili 10%. Takođe, samo u decembru kapitalni izdaci su ostvareni na nivou 89,3 mil. € što je za 13,2 mil. € veće u odnosu na plan ili 17,3%. Najznačajnije izdvajanje u okviru ove kategorije izdataka odnosi se na Kapitalni budžet u iznosu od 223,52 mil. €, dok se preostali iznos odnosi na kapitalne izdatke u okviru Tekućeg budžeta i budžeta fondova.

Posmatrajući decembar, ukupni izdaci budžeta iznose 470,8 mil. € i u odnosu na posmatrani period prethodne godine manji su za 35,7 mil. € ili 7%.

Odstupanje od plana je kod svih Tekućih izdataka i odnosi se na dominantno na: Bruto zarade i doprinose na teret poslodavca koji su ostvareni u iznosu od 60 mil. € što je za 11,9 mil. € ili 24,8% više od plana; Rashode za usluge koje su ostvarene u iznosu od 30,2 mil.€ što je za 17,1 mil.€ više od plana dominantno na poziciji Bankarskih usluga i negativnih kursnih razlika za Servisiranje javnog duga kod Ministarstva finansija; Kamate koje su ostvarene u iznosu od 26,2 mil.€ što je za 11,7 mil.€ više od plana na poziciji Kamate nerezidentima kod Ministarstva finansija takođe za Servisiranje javnog duga; Subvencije koje su ostvarene u iznosu od 34,7 mil. € što je za 28 mil. € više od plana dominantno kod Zavoda za zapošljavanje za Subvencije poslodavcima koji zaposle lica sa invaliditetom i kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede za Podršku poljoprivredi i Podršku Agenciji za plaćanje i Ostale izdatke koji su ostvareni u iznosu od 24 mil. € što je za 16,3 mil. € više od plana dominantno na pozicijama Izrada i održavanje softvera i Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama.

Kod Transfera institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru veće je ostvarenje u odnosu na plan za 53,1 mil. € ili 319,42% dominantno kod Fonda za zdravstveno osiguranje za Djelatnost uvoza, nabavke, skladištenja i distribucije lijekova, medicinskih sredstava i opreme javnim zdravstvenim ustanovama – Montefarm. Transferi za socijalnu zaštitu u decembru ostvareni su u iznosu od 95,5 mil. € što je za 2,3 mil. € ili 2,4% veće u odnosu na isti mjesec prošle godine.

Uzimajući u obzir ostvarene prihode i rashode za period januar-decembar 2025. godine ostvaren je deficit budžeta države u iznosu od 313,7 mil. €, odnosno na nivou je od 3,84% procijenjenog BDP-a, dok je suficit tekuće potrošnje u ostvaren u iznosu od 15,47 mil. €.

3.1.2 LOKALNA SAMOUPRAVA

Izvorni prihodi budžeta jedinica lokalne samouprave na kraju četvrtog kvartala 2025. godine iznosili su 483,9 mil. € ili 5,9% BDP-a i odnosu na ostvarene u 2024. godini veći su za 51,2 mil. € ili 11,8%, dok su u odnosu na planirane veći za 10,7 mil. € ili 2,3%. Prihodi od poreza iznosili su 302 mil. € ili 3,7% BDP-a, a u odnosu na uporedni period veći su za 50,7 mil. €.

Izdaci budžeta lokalne samouprave u 2025. godini iznosili su 512,3 mil. €, što je za 15,8 mil. € ili 3,2% više u odnosu na planirane, dok su u odnosu na prethodnu godinu izdaci veći za 77,8 mil. € ili 17,9%. Kapitalni izdaci su iznosili 179,2 mil. € ili 2,2% BDP-a. U odnosu na izvršenje od prethodne godine, ovi izdaci su veći za 33,8 mil. €.

Na nivou 2025. godine zabilježen je **deficit lokalne samouprave** u iznosu od 28,4 mil. €. U istom periodu došlo je do smanjenja depozita lokalnih samouprava od 3,5 mil. €.

3.2 PROJEKCIJE JAVNIH PRIHODA U PERIODU 2026-2029

Usvojeni budžet za 2026. godinu zasnovan je na realnim osnovama, povoljnim makroekonomskim pokazateljima i značajnom jačanju poreske discipline. Glavne mjere usmjerene su na unapređenje poslovnog ambijenta, jačanje konkurentnosti privrede i stvaranje boljih uslova za privlačenje investicija. Vlada je kroz Fiskalnu strategiju sprovedla snažnu reformu smanjenja poreskog opterećenja rada i unaprijedila konkurentnost privrede, dok je istovremeno povećan raspoloživi dohodak građana. Shodno tome, tržište rada je u 2025. godini, po prvi put u istoriji, zabilježilo jednocifrenu registrovanu stopu nezaposlenosti, koja je u maju 2026. dostigla najniži nivo do sada - 7,84%. To je rezultat dinamične ekonomske aktivnosti, suzbijanja sive ekonomije i rasta formalne zaposlenosti.

U 2026. godini, ključne mjere koje Vlada sprovodi odnose se na unapređenje poreske i carinske administracije, nastavak borbe protiv neformalne ekonomije, usklađivanje akcizne politike sa Evropskom unijom i jačanje fiskalne stabilnosti kao preduslova održivosti sistema javnih finansija. Navedno ujedno predstavlja temelj srednjoročnih reformi i kontinuirani rast javnih prihoda. Mjere implementirane kroz Fiskalnu strategiju već su dale rezultate, dominantno po osnovu nižeg opterećenja rada, uvođenja treće stope PDV-a u turizmu i ugostiteljstvu, otpisa kamata na plaćeni osnovni poreski dug, povećanja obuhvata akciznih proizvoda, kao i daljeg proširenja osnovice poreza na dohodak fizičkih lica. U tom kontekstu, uz dalji rast ekonomije i smanjenje neformalnosti na tržištu, ove mjere će nastaviti da daju povoljne efekte u pogledu naplate prihoda u srednjem i u dugom roku. Istovremeno, u fokusu su nove mjere kojima se širi poreski obuhvat, suzbija siva ekonomija i dodatno jača poreska disciplina. Konkretno, u dijelu sistema PDV-a predviđeno je uvođenje oporezivanja građevinskog zemljišta, dok se u dijelu akciza nastavlja dalje usklađivanje akciznog kalendara i snažnije oporezivanje cigareta. Pored toga, planirane su izmjene seta poreskih zakona kojima se povećava obuhvat oporezivanja i utiče na smanjenje neformalne ekonomije.

Od januara ove godine Poreska uprava je prešla na digitalizovani sistem upravljanja prihodima, pa se integracijom prethodnih sistema u jedinstven elektronski okvir očekuje i veći stepen dobrovoljne poreske discipline i usklađenosti.

U dijelu poreza na dohodak uveden je novi porez na dobitke od igara na sreću, po osnovu kojeg se takođe mogu očekivati dodatni prihodi. Takođe, u drugoj polovini 2025. godine stupio je na snagu novi Zakon o igrama na sreću, prvi nakon 20 godina, kojim se uvodi znatno veći stepen regulacije u ovoj oblasti i obezbjeđuju dodatni izvori prihoda za državni budžet. Ključne pretpostavke planiranja budžeta zasnovane su na konzervativnim procjenama. Stoga se i u ovom segmentu može očekivati veća naplata prihoda, naročito u poreskim kategorijama. Dodatno, u srednjem roku mogu se očekivati i prihodi po osnovu legalizacije nelegalno izgrađenih objekata u Crnoj Gori, na osnovu zakona usvojenog 2025. godine. Efikasno planiranje prihodne strane budžeta tokom protekle dvije godine opredjeljuje da prihodi budžeta mogu biti i veći od očekivanih, pri čemu su ta očekivanja zasnovana na realnim kretanjima i pretpostavkama daljeg ekonomskog rasta, a ne na jednokratnim mjerama ili prihodima.

Imajući u vidu sve navedeno, u srednjem roku, sprovedene mjere će kroz rast poreskog obuhvata, jačanje discipline i smanjenje neformalne ekonomije obezbijediti stabilan i predvidiv rast budžetskih prihoda. U dugom roku, ovakav pristup postavlja temelje za održiv sistem javnih finansija zasnovan na realnom ekonomskom rastu, većoj konkurentnosti i strukturno zdravijim javnim finansijama.

Ostvarenje suficita tekuće potrošnje predstavlja ispunjavanje kriterijuma fiskalne odgovornosti, odnosno tzv. zlatnog fiskalnog pravila koje definiše da nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija, odnosno da se država zadužila isključivo samo za potrebe finansiranja kapitalnih projekata i otplate duga.

Projekcije prihoda u periodu 2026 – 2029. godine baziraju se na:

- ❖ projekciji makroekonomskih indikatora koji utiču na kretanje javnih prihoda, shodno osnovnom makroekonomskom scenariju;
- ❖ postojećoj zakonskoj regulativi;
- ❖ mjerama poreske politike u srednjem roku.

Polazeći od navedenog, **javni prihodi** u periodu 2026-2029. godine nastavljaju pozitivan trend i kreću se u rasponu od 3.576,8 mil. € ili 41,6% BDP-a u 2026. godini do 3.989,1 mil. € ili 42,4% BDP-a u 2029. godini.

➤ OBRAZLOŽENJE KRETANJA GLAVNIH KATEGORIJA JAVNIH PRIHODA U PERIODU 2026-2029. GODINE

Porez na dohodak u 2026. godini planiran je u ukupnom iznosu od 251,9 mil.€ ili 2,9% projektovanog BDP-a, i kretaće se u intervalu do 286,3 mil. € u 2029. godini, Na srednjoročni rast ove kategorije prihoda utiču sljedeći faktori: rast zaposlenosti; unapređenje naplate kao rezultat rasta minimalne i prosječne zarade, uz dalje širenje poreske osnovice; kao i uvedenog oporezivanja dobitaka od igara na sreću, te ostalih reformskih mjera u skladu sa novim zakonskim rješenjima. U periodu 2026-2029. godine, ova kategorija prihoda zabilježiće prosječnu godišnju stopu rasta od oko 4,5%.

Doprinosi će se u srednjem roku kretati od 456,0 mil.€ u 2026. godini, do 533,1 mil. € u 2029. godini, uz prosječno učešće u BDP-u u iznosu od 5,4% projektovanog BDP-a. Ova kategorija prihoda u srednjem roku opredijeljena je smanjenjem stope doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje na teret zaposlenog sa 15% na 10% i na teret poslodavca sa 5,5% na 0%, odnosno ukupno sa 20,5% na 10%, čime je došlo do uvećanja neto zarada zaposlenih, uz istovremeno niži bruto trošak isplata fonda zarada za poslodavce. Nakon odstupanja od plana u 2025. godini, u okviru navedene kategorije prihoda budžeta, doprinosi za PIO u prva tri mjeseca 2026. godine ostvaruju snažan rast, kako u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 9,6 mil. € ili 13,5%, tako i u odnosu na plan za 3,5 mil. € ili 4,5%. Rast naplate doprinosa u 2026. godini i srednjem roku opredijeliće dalje povećanje zaposlenosti, ekonomske aktivnosti i smanjenje neformalnosti na tržištu rada.

Prihodi od **poreza na dobit pravnih lica** u srednjem roku procijenjeni su na osnovu projektovanog nominalnog rasta BDP-a u periodu 2026-2029. godina, , kao i konkretnih i relevantnih mjera poreske politike. Prihodi budžeta po osnovu poreza na dobit pravnih lica su tokom protekle dvije godine premašili godišnji plan i postaju sve važnija kategorija, kako strukturno tako i vrijednosno. U periodu 2026-2029. godine, ova kategorija prihoda zabilježiće prosječnu godišnju stopu rasta od oko 3,5%, i kretaće se u intervalu od 243,7 mil. € u 2026. godini do 268,2 mil. € u 2029. godini.

Prihodi od **poreza na dodatu vrijednost** planirani su na osnovu projekcija rasta potrošnje domaćinstava i uvoza, shodno makroekonomskom scenariju koji uključuje rast zarada i potrošnje po osnovu reforme poreske politike. Pored navedenog, rast ove kategorije prihoda shodno Fiskalnoj strategiji u srednjem roku ostvaruje se po osnovu uvođenja treće stope PDV-a od 15%, pri čemu se najveći efekat odnosi na izjednačavanje stope za smještaj u hotelima i usluživanje hrane i pića u ugostiteljskim objektima i hotelskim restoranima, ali i drugim mjerama dominantno usvojenim početkom 2026. godine.

U periodu 2026-2029. godine, kao rezultat projektovanog rasta ekonomske aktivnosti, prihodi po ovom osnovu će prosječno godišnje rasti po stopi od oko 4,4%, uz učešće u procentu BDP-a od oko 17%. U navedenom periodu, prihodi od poreza na dodatu vrijednost ostvariće rast i po osnovu implementacije konkretnih mjera poreske politike. Navedena kategorija prihoda budžeta kretaće se u intervalu od 1.474,3 mil. € u 2026. godini do 1.670,4 mil. € u 2029. godini.

Prihodi od akciza u 2026. godini planirani su u iznosu od 429,3 mil.€ ili 5% BDP-a i kretaće se do 472,4 mil. € u 2029. godini. Rast naplate akciza planiran je prevashodno kao rezultat projektovanog rasta ekonomske aktivnosti i potrošnje domaćinstava, proširivanja obuhvata akciznih proizvoda i nastavka implementacije suzbijanja nelegalnog prometa duvana i duvanskih proizvoda.

U periodu 2026-2029. godine, kao rezultat projektovanog rasta privredne aktivnosti, prihodi od akciza po osnovu proširivanja obuhvata akciznih proizvoda i nastavka implementacije suzbijanja nelegalnog prometa duvana i duvanskih proizvoda će prosječno godišnje rasti po stopi od oko 4%, uz učešće u procentu BDP-a od oko 5,0%. Prihodi od akciza u srednjem roku će bilježiti rast naplate u skladu sa relevantnom akciznom politikom.

Prihodi od **donacija** u periodu 2026-2029. godine kretaće se u intervalu od 176,7 mil.€ ili 2,1% BDP-a u 2025, do 189,0 mil.€ u 2029. godini, dominantno kao rezultat povlačenja sredstava

grantova i donacija za izgradnju druge dionice autoputa Bar-Boljare, kao i sredstava u okviru Plana rasta za Zapadni Balkan, a u skladu sa reformama i aktivnostima planiranim u okviru Reformske agende Crne Gore za period 2024-2028. godine.

3.2.1 PROJEKCIJE JAVNIH FINANSIJA ZA PERIOD 2026-2029

Unapređenje projekcija i metodološkog OKVIRA u saradnji sa međunarodnim finansijskim partnerima Savremeni okvir za izradu projekcija prihoda budžeta karakteriše i sistematsko uključivanje efekata mjera fiskalne politike. Projekcije obuhvataju procjene uticaja izmjena poreskih stopa, proširenja poreske baze, kao i mjera usmjerenih na unapređenje naplate i suzbijanje sive ekonomije. Razvoj mikrosimulacionih modela, kao i modela za procjenu jaza PDV-a, predstavlja ključni segment jačanja analitičkih kapaciteta i povećanja kredibiliteta projekcija.

Analiza tačnosti projekcija u periodu 2022-2025 ukazuje na unapređenje projekcionog okvira. U 2023. godini zabilježeno je značajno premašivanje plana kod ključnih poreskih prihoda, kao rezultat snažnijeg ekonomskog rasta, povećane potrošnje i unaprijeđene naplate, ali i usljed značajne realizacije jednokratnih prihoda. Tokom 2024. i 2025. godine evidentno je smanjenje odstupanja projekcija, pri čemu su ukupni prihodi realizovani u blizini planiranih nivoa. Međutim, i dalje su prisutna odstupanja u strukturi prihoda. U 2025. godini, došlo je do odstupanja kategorije donacija, imajući u vidu da su planirana sredstva isplaćena putem drugog mehanizma, i nisu evidentirana kao prihod budžeta.

U cjelini, može se zaključiti da projekcije prihoda u Crnoj Gori pokazuju zadovoljavajući nivo pouzdanosti na agregatnom nivou, uz vidljivo unapređenje u posmatranom periodu i zadržavanje principa konzervativnosti. Ipak, dodatni prostor za unapređenje postoji u segmentu preciznijeg modeliranja strukture prihoda i jasnijeg razgraničenja između trajnih i jednokratnih izvora.

Stabilnost i dugoročnu održivost javnih finansija u najvećoj mjeri determinišu poreska politika i politika upravljanja javnom potrošnjom, a shodno fiskalnom okviru, izvorni prihodi budžeta u periodu 2026-2029. godine, prate pozitivan trend. Realizacija prihoda budžeta u Crnoj Gori u najvećoj mjeri determinisana je opštim ekonomskim kretanjima i efektima fiskalne politike. Takođe, dinamiku naplate ključnih kategorija budžetskih prihoda determinišu i izazovna dešavanja u globalnoj i evropskoj ekonomiji, koja se prelivaju i na Crnu Goru. Ekonomski rast predstavlja osnovni generator rasta prihoda, pri čemu stvarna naplata prihoda zavisi od intenziteta i strukture ekonomskih aktivnosti, kao i od efikasnosti poreskog sistema. Povećanje bruto domaćeg proizvoda reflektuje se kroz rast zaposlenosti, zarada i profitabilnosti privrede, što direktno utiče na povećanje prihoda od poreza na dohodak, doprinosa i poreza na dobit. U crnogorskom kontekstu, ovaj efekat je dodatno pojačan turističkom aktivnošću, koja generiše snažnu tražnju i utiče na rast ukupne potrošnje. Time turizam djeluje kao multiplikator fiskalnih prihoda, utičući na više poreskih kategorija istovremeno.

Uzimajući u obzir navedeno, Ministarstvo finansija nastavlja da sistematski jača administrativne i analitičke kapacitete jedinica za makroekonomske i fiskalne projekcije. Ovaj proces se realizuje kroz intenzivnu saradnju sa međunarodnim institucijama, uključujući MMF, Svjetsku banku, CEF, kao i sa drugim relevantnim partnerima. Kroz tehničku, institucionalnu i ekspertsku podršku unapređuju se savremeni alati, metodologije i profesionalne vještine, čime se dodatno povećavaju kredibilitet i preciznost projekcija. Savremeni i snažan metodološki okvir planiranja ključnih kategorija budžetskih prihoda, ključni su za proces pristupanja EU i više pregovaračkih poglavlja

koja se odnose na fiskalni nadzor, koordinaciju politika po osnovu budućeg članstva i održivost sistema javnih finansija.

3.2.2 EVROPSKI SISTEM RAČUNA - METODOLOGIJA ESA2010

U procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji jedna je od ključnih pretpostavki za zatvaranje mjerila u pregovaračkim poglavljima 17 i 18 je kontinuirani rad u oblasti implementacije evropske ESA metodologije u statistici javnih finansija.

Crna Gora je ostvarila značajan napredak u primjeni metodologije ESA u statistici javnih finansija. Nakon usvajanja izmjena i dopuna Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore br. 23/2025"), potpisan je Sporazum o saradnji između Uprave za statistiku - Monstat, Centralne banke Crne Gore i Ministarstva finansija, kojim su jasno definisane nadležnosti svake institucije u pripremi statistike državnih finansija. Time je uspostavljena sistemska podjela odgovornosti radi pravovremenog ispunjavanja obaveza prema Eurostatu i Evropskoj komisiji. Jedna od ključnih aktivnosti bila je formiranje Odbora za upravljanje implementacijom ESA metodologije i izrada Protokola za sprovođenje Sporazuma.

Prenos podataka o državnim finansijama u skladu sa ESA standardima postao je kontinuiran proces. Ministarstvo finansija, CBCG i Monstat rade na jačanju kapaciteta i praktičnoj saradnji kako bi se obezbijedila redovna proizvodnja statistike državnih finansija i fiskalnih izvještaja.

U novembru 2025. Crna Gora je dostavila Eurostatu podatke o državnim finansijama i proceduri prekomjernog deficita i duga od 2023. godine, uključujući i javna preduzeća klasifikovana u sektor opšte države, kao i listu tih jedinica. U aprilu 2026. godine, Eurostatu su dostavljeni podaci o deficitu i dugu sektora opšte države. Uporedo sa verifikacijom podataka od strane Eurostata, sprovode se dodatne aktivnosti definisane dinamikom pregovaračkih poglavlja.

Kontinuirani rad u ovoj oblasti jedna je od ključnih pretpostavki za zatvaranje mjerila u pregovaračkim poglavljima 17 – Ekonomska i monetarna unija i poglavlju 18 – Statistika, u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

3.3 STANJE I PROJEKCIJE JAVNOG DUGA I GARANCIJA ZA PERIOD 2026-2029. GODINE

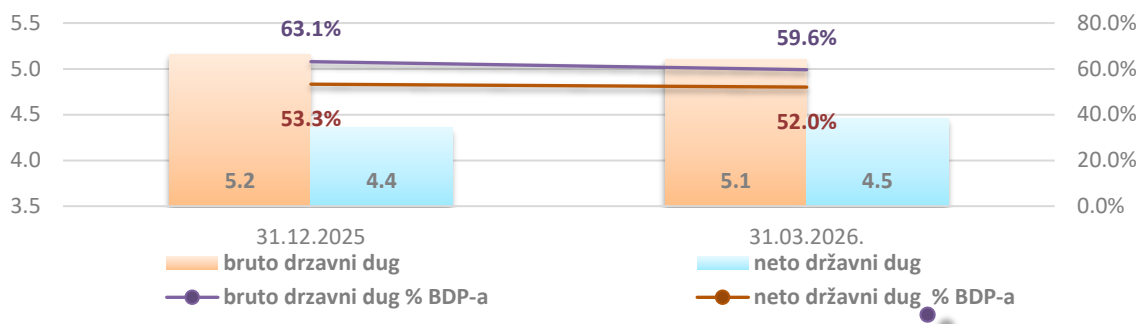
3.3.1 STANJE DRŽAVNOG I JAVNOG DUGA NA KRAJU 2025. GODINE I NA KRAJU I KVARTALA 2026. GODINE

Državni dug na 31.12.2025. godine, iznosio je 5.159 miliona eura, ili 63,1% BDP-a¹. Ukupan državni dug uključujući depozite, na kraju 2025. godine, iznosio je 4.354,2 miliona eura ili 53,3% BDP-a.

¹ Prema preliminarim podacima Monstata, BDP za 2025. godinu iznosi 8.170,74 miliona eura.

Na kraju 2025. godine javni dug Crne Gore iznosio je 5.188,4 miliona eura ili 63,5% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, neto javni dug Crne Gore iznosio je 4.383,6 miliona eura, odnosno 53,7% BDP-a.

Grafik 1: Kretanje državnog duga 2025-2026

Ukupan spoljni dug Crne Gore na dan 31.03.2026. godine iznosio je 4.803,4 miliona eura, odnosno 56,1% BDP-a², što je za 44,2 miliona eura manje u odnosu na 31.12.2025. godine.

Unutrašnji dug Crne Gore na dan 31.03.2026. godine iznosio je 302,6 miliona eura, odnosno 3,5% BDP-a, što je za 8,8 miliona eura manje u odnosu na 31.12.2025. godine. Pored činjenice da u toku prvog kvartala nije bilo zaključivanja novih kreditnih aranžama, smanjenje spoljnog i unutrašnjeg duga, je rezultat redovne otplate.

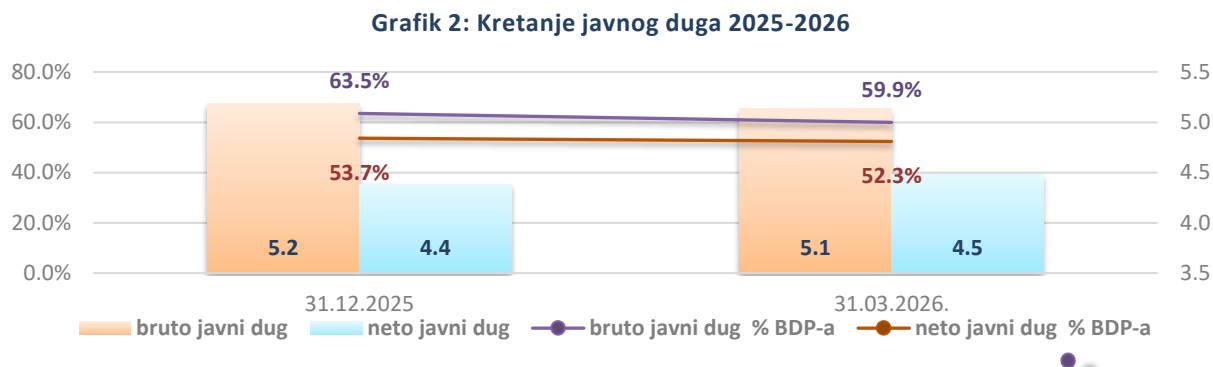
U strukturi spoljnog duga najveće učešće imaju obveznice emitovane na inostranom tržištu u prethodnom periodu, dok u strukturi unutrašnjeg duga najveće učešće imaju krediti kod poslovnih banaka.

Državni dug, na dan 31.03.2026. godine, iznosio je 5.106 miliona eura ili 59,6% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, neto državni dug na kraju prvog kvartala 2026. godine iznosio je 4.455,5 miliona eura ili 52% BDP-a. Depoziti Ministarstva finansija, na dan 31.03.2026. godine, iznosili su 650,5 miliona eura, uključujući 38.447 unci zlata (čija je vrijednost na dan 31.03.2026. godine 154,4 miliona eura) ili 7,6% BDP-a.

Prema podacima dostavljenim od strane jedinica lokalne samouprave, dug lokalne samouprave na dan 31.03.2026. godine iznosio je 27,5 miliona eura, ili 0,3% BDP-a.

Javni dug, na dan 31.03.2026. godine, iznosio je 5.133,5 miliona eura, odnosno 59,9% BDP-a, dok je neto javni dug iznosio 4.483 miliona eura, odnosno 52,3% BDP-a.

² Prema projekcijama Ministarstva finansija, objavljenim u Programu ekonomskih reformi za period 2026-2028. godine, BDP će u 2026. godini iznositi 8.564,60 miliona eura.

U odnosu na kraj 2025. godine, na kraju prvog kvartala 2026 godine, javni dug je smanjen za 54,9 miliona eura odnosno 3,6 procentnih poena posmatrano u odnosu na BDP.

Ako posmatramo strukturu državnog duga u pogledu učešća spoljnog i unutrašnjeg duga, spoljni dug na dan 31.03.2026. godine dominira sa učešćem od 94,1%, dok se 5,9% državnog duga odnosi na unutrašnji dug. U odnosu na kraj 2025. godine ovaj parametar je na približno istom nivou, što je dominantno rezultat činjenice da u toku prvog kvartala nije bilo zaključivanja novih kreditnih aranžmana i da je dug iz oba izvora manji usled redovne otplate.

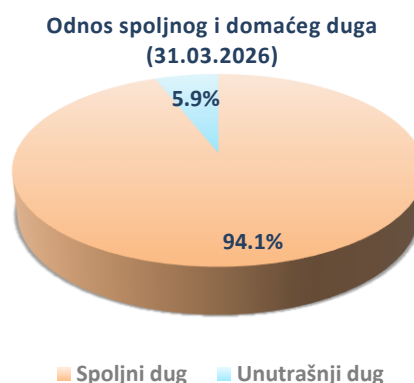
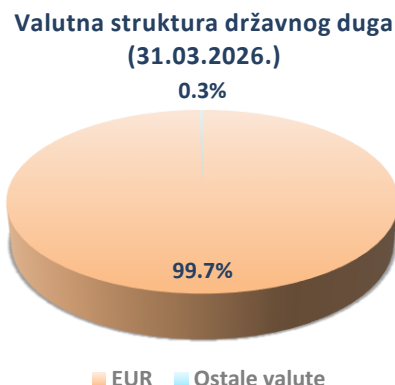

Tabela 1: Struktura i kretanje državnog i javnog duga 2025-2026, u milionima eura i % BDP-a

	31.12.2025 (1)	31.03.2026 (2)	Promjena (2-1)
Spoljni dug	4.847,6	4.803,4	-44,2
Unutrašnji dug	311,4	302,6	-8,8
DRŽAVNI DUG	5.159,0	5.106,0	-52,9
Dug lokalne samouprave	29,4	27,5	-1,9
JAVNI DUG	5.188,4	5.133,5	-54,9
Depoziti	804,8	650,5	-154,2
NETO DRŽAVNI DUG	4.354,2	4.455,5	101,3
NETO JAVNI DUG	4.383,6	4.483,0	99,4
DRŽAVNI DUG / BDP	63,1%	59,6%	
NETO DRŽAVNI DUG / BDP	53,3%	52,0%	
JAVNI DUG / BDP	63,5%	59,9%	
NETO JAVNI DUG / BDP	53,7%	52,3%	

Zahvaljujući aranžmanu unakrsnog valutnog svopa u vezi sa kreditom sa kineskom Exim bankom za izgradnju dionice autoputa Bar-Boljare, kao i aranžmanu unakrsnog valutnog svopa kojim je izvršena konverzija ukupnog dolarskog iznosa emisije obveznica emitovanih u prvom kvartalu 2024. godine, Crna Gora posjeduje veoma stabilnu valutnu strukturu državnog duga. S tim u vezi, na dan 31.03.2026. godine svega 0,3% postojećeg državnog duga je izraženo u ne-eurskoj valuti, dok je 99,7% državnog duga izraženo u eurima.

Zakonom o budžetu i Odlukom o zaduživanju Crne Gore za 2026. godinu (Sl. list Crne Gore br. 159/25) predviđeno je da se Država u 2026. godini može zadužiti do 500 miliona eura za potrebe obezbjeđenja nedostajućih sredstava u 2026. godini. Takođe, predviđena je i mogućnost dodatnih 1 milijardu eura zaduživanja na domaćem ili inostranom tržištu za potrebe refinansiranja duga i stvaranja fiskalne rezerve za 2027. i 2028. godinu.

Isti propisi predviđaju i zaključivanje kreditnih aranžmana za različite razvojne projekte u iznosu do oko 2 milijarde eura, dok je za zaključivanje državnih garancija predviđeno do 171,9 miliona eura.

3.3.2 PROJEKCIJE KRETANJA DUGA U PERIODU 2026-2029. GODINE

Na nivo zaduživanja u predstojećem periodu prevashodno će uticati iznosi nedostajućih sredstava definisanih u fiskalnom okviru 2026-2029. godine, koji pokazuju da će se u narednom periodu Država zaduživati samo za potrebe otplate duga i realizacije kapitalnih i razvojnih projekata od strateškog značaja za Crnu Goru.

U strukturi obaveza koje treba otplatiti u narednim godinama, najveće učešće imaju obaveze po osnovu ino i domaćih obveznica, otplate kredita kod kineske Exim banke za izgradnju prve dionice autoputa Bar-Boljare, PBG aranžmani sa Svjetskom bankom iz 2018. i 2020. godine, kao i sindicirani kreditni aranžman za obezbjeđenje fiskalne rezerve iz 2025. godine, . Najveće jednokratne otplate, čiji je uticaj na iznos otplate najznačajniji, odnose se na euroobveznice koje dospijevaju u decembru 2027. godine u iznosu od 750 miliona eura, domaća obveznica emitovana za stanovništvo koja dospijeva 2027. godine u iznosu od oko 50 miliona eura, kao i euroobveznice koje dospijevaju 2029. godine u iznosu od 500 miliona eura.

U cilju pravovremenog obezbjeđenja sredstava za izmirenje navedenih obaveza i daljeg unapređenja upravljanja javnim dugom, Ministarstvo finansija nastavlja aktivnosti na obezbjeđenju povoljnih izvora finansiranja. U tom kontekstu Ministarstvo finansija pregovora sa Svjetskom bankom o novom aranžmanu - garanciji Svjetske banke koja je zasnovana na razvojnoj politici (PBG - Policy based Guarantee), a kojom bi se se obezbijedila osnova za kreditni aranžman sa komercijalnim bankama u iznosu do 500 miliona eura krajem 2026. ili u 2027. godini. Očekuje se da će ovaj kredit biti značajno povoljniji od standardnih komercijalnih kredita, kako sa aspekta troškova finansiranja, tako i sa aspekta ročnosti. Istovremeno, nastavlja se saradnja sa međunarodnim finansijskim institucijama kroz postojeće razvojne programe, uključujući

aranžmane za razvojne politike (DPL – Development policy loan), sa Francuskom agencijom za razvoj (AFD) u iznosu od 100 miliona eura i OPEK međunarodnim fondom za razvoj, u iznosu od 50 miliona eura, čime se dodatno diversifikuju izvori finansiranja i unapređuje struktura javnog duga.

Pored međunarodnog tržišta kapitala, Ministarstvo finansija će i u narednom periodu, nastaviti da koristi potencijal domaćeg tržišta, u pogledu kredita i emisije obveznica, imajući u vidu povećani kapacitet domaćih investitora nakon dospijeca domaće obveznice u 2025. godini.

U skladu sa projekcijama fiskalnog okvira, ukupne potrebe finansiranja za period 2027-2029. godine procijenjene su na oko 3,2 milijarde eura. Od navedenog iznosa, oko 2,4 milijarde eura, odnosno oko 3/4 ukupnih potreba, odnosi se na refinansiranje i otplatu obaveza po osnovu državnog duga, dok je preostali dio namijenjen finansiranju prioritetnih kapitalnih i razvojnih projekata. Potrebno je napomenuti da iznos od 2,4 milijarde, koji se odnosi na otplatu i refinansiranje duga uključuje, kako iznose po osnovu postojećih zaduženja, tako i projektovane iznose otplate po osnovu planiranih zaduženja, u skladu sa potrebama finansiranja u posmatranom periodu.

Naime, u 2027. godini za otplatu duga potrebno je obezbjediti oko 1,12 milijardi eura, koja se u najvećem dijelu odnose na redovnu otplatu kredita kod kineske Exim banke iz 2014. godine, isplatu euroobveznice iz 2020. godine, u iznosu od 750 miliona eura, redovnu otplatu kredita kod Svjetske banke (PBG 2) iz 2020. godine, kao i redovnu otplatu sindiciranog kredita za fiskalnu rezervu iz 2025. godine. Međutim, u 2028. godini za otplatu duga iz prethodnog perioda potrebno je obezbjediti značajno manji iznos od oko 363 miliona eura, od čega se najveći dio odnosi na redovnu otplatu kredita kod kineske Exim banke iz 2014. godine, kredita kod Svjetske banke (PBG 1) iz 2018. godine, kao i otplatu sindiciranog kredita za fiskalnu rezervu iz 2025. godine. U odnosu na 2028. godinu, za 2029. godinu potrebna sredstva za otplatu duga iznosiće oko 883 miliona eura, koja se u najvećem dijelu odnose na isplatu obveznice iz 2019. godine u iznosu od 500 miliona eura i otplatu sindiciranog kredita za fiskalnu rezervu iz 2025. godine.

Tabela 2: Projekcije kretanja državnog i javnog duga u periodu 2026-2029. godine, u mil. eura i % BDP-a

	2025	2026	2027	2028	2029
bdp	8,170.74	8,591.20	8,994.90	9,403.20	9,830.50
Državni dug	5,158.96	5,810.24	5,708.10	5,944.83	5,861.45
Državni dug % BDP	63.14	67.63	63.46	63.22	59.63
Dug lokalnih samouprava	29.44	30.00	30.00	30.00	30.00
Javni dug	5,188.40	5,840.24	5,738.10	5,974.83	5,891.45
Javni dug % BDP	63.50	67.98	63.79	63.54	59.93
Depoziti ³	804.77	941.70	334.70	241.00	343.10
Neto državni dug	4,354.19	4,868.54	5,373.40	5,703.83	5,518.35
Neto državni dug % BDP	53.29	56.67	59.74	60.66	56.14
Neto javni dug	4,383.63	4,898.54	5,403.40	5,733.83	5,548.35
Neto javni dug % BDP	53.65	57.02	60.07	60.98	56.44

Kada je riječ o kapitalnim i razvojnim projektima, planirana investiciona ulaganja usmjerena su na realizaciju projekata koji imaju dugoročni razvojni efekat na ekonomiju i kvalitet života građana. U

³ Uključujući i 38.477 unci zlata

tom smislu, projekcije uključuju finansiranje značajnih infrastrukturnih i razvojnih projekata, među kojima se posebno izdvajaju nastavak izgradnje autoputa Bar–Boljare, projekti iz oblasti zdravstva uključujući izgradnju Univerzitetskog kliničkog centra vrijednog 313 miliona eura, ulaganja u sektor obrazovanja, željeznice, odbrane, projekte iz oblasti zaštite životne sredine i ispunjavanja obaveza iz Poglavlja 27, kao i projekte saobraćajne, komunalne, energetske i digitalne infrastrukture. Istovremeno, dinamika povlačenja sredstava za navedene projekte zavisiće od stepena njihove realizacije, zbog čega će se godišnje kretanje stanja javnog duga prilagođavati stvarnim potrebama finansiranja i tempu implementacije investicija.

Dodatni uticaj na kretanje javnog duga imaće i korišćenje sredstava iz Instrumenta Evropske unije za reformu i rast za region (Plan rasta za Zapadni Balkan). Navedeni mehanizam predstavlja važan instrument podrške ekonomskom razvoju i procesu evropske integracije, pri čemu će značajan dio sredstava biti usmjeren na sprovođenje reformi i realizaciju investicionih projekata koji doprinose jačanju konkurentnosti privrede i unapređenju životnog standarda građana.

Kroz Instrument EU za reformu i rast, Crnoj Gori je opredijeljeno oko 383 miliona eura podrške, od čega se oko 2/3 odnosi na povoljno kreditno finansiranje, dok je 1/3 predviđena u formi bespovratnih sredstava. Navedena sredstva se dodjeljuju Crnoj Gori u skladu sa ispunjavanjem Reformske agende za Crnu Goru za period 2024-2027. godine, stoga će ista biti isplaćena do kraja 2027. godine, što znači da će se, u skladu sa dinamikom ispunjavanja reformskih obaveza, odraziti na povećanje duga u ovom periodu. Imajući u vidu povoljne finansijske uslove, uključujući niže troškove finansiranja, duže rokove dospeljeća i grejs periode, ova sredstva ne predstavljaju značajan dodatni pritisak na održivost javnih finansija u kontekstu otplate duga. U odnosu na ukupno dostupna sredstva, Crnoj Gori je do juna 2026. godine, odobren iznos od 89 miliona eura, od čega se na kredit odnosi oko 63,6 miliona eura, dok se oko 25,6 miliona eura odnosi na grant sredstva. Očekuje se da će preostala kreditna sredstva u iznosu od oko 210 miliona eura i grant sredstva u iznosu od oko 84 miliona eura, biti angažovana do kraja 2027. godine.

Kao što je prikazano u Tabeli 2, u 2026. godini projektuje se privremeno povećanje bruto javnog duga, kako u nominalnom iznosu tako i u odnosu na BDP. Navedeno povećanje prvenstveno je rezultat proaktivnog pristupa upravljanju javnim finansijama i blagovremenog obezbjeđenja sredstava za servisiranje obaveza koje dospijevaju u 2027. godini, uključujući stvaranje adekvatne fiskalne rezerve.

Stoga je, pored bruto pokazatelja, važno posmatrati i neto pokazatelje zaduženosti, koji uzimaju u obzir raspoložive depozite države. Naime, depoziti Ministarstva finansija projektovani su na nivou od 941,7 miliona eura na kraju 2026. godine, što predstavlja značajan zaštitni mehanizam za uredno servisiranje budućih obaveza i očuvanje finansijske stabilnosti.

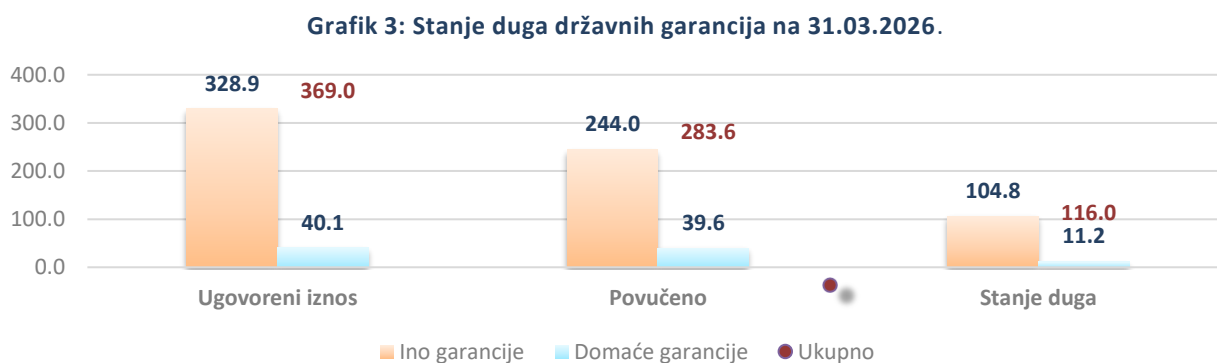
Nakon privremenog povećanja u 2026. godini, projektuje se stabilizacija i postepeno smanjenje pokazatelja javnog duga u odnosu na BDP. Učešće javnog duga u BDP-u projektovano je na nivou od 67,98% u 2026. godini, nakon čega slijedi silazni trend na 63,79% u 2027. godini, 63,54% u 2028. godini i 59,93% BDP-a na kraju 2029. godine.

Projektovana kretanja ukazuju da će rast ekonomije i odgovorno upravljanje javnim finansijama omogućiti postepeno smanjenje relativnog nivoa zaduženosti države, uz istovremenu realizaciju značajnih razvojnih investicija, ispunjavanja obaveza koje proizilaze iz evropskih integracija i uredno servisiranje svih dospjelih obaveza.

3.3.3 STANJE DRŽAVNIH GARANCIJA

Ugovoreni iznos izdatih državnih garancija na kraju 2025. godine iznosio je 432,2 miliona eura, dok je stanje duga iznosilo 116,1 miliona eura, što predstavlja 1,4% BDP-a. Ukupno povučeni iznos po osnovu garancija koje je Država izdala ino kreditorima iznosio je 232,7 miliona eura, dok je stanje duga po ovom osnovu na kraju 2025. godine iznosilo 104,1 miliona eura, odnosno 1,3% BDP-a. Ukupan povučeni iznos garancija koje je Država izdala za zajmove kod domaćih kreditora iznosio je oko 53,8 miliona eura, dok je stanje duga po istim na kraju 2025. godine iznosilo 12 miliona eura ili 0,2% BDP-a.

Na kraju prvog kvartala 2026. godine, stanje duga po osnovu državnih garancija izdatih domaćim i ino kreditorima iznosi 116 miliona eura, što predstavlja 1,4% BDP-a. Stanje duga po osnovu garancija izdatih domaćim kreditorima na dan 31.03.2026. godine iznosi 11,2 miliona eura ili 0,1% BDP-a, dok je stanje duga po osnovu garancija izdatih ino kreditorima iznosi 104,8 miliona eura ili 1,2% BDP-a.

Domaće garancije su uglavnom izdate u cilju podrške kompanijama za realizaciju kapitalnih projekata i kao podrška realizaciji sanacionih planova lokalnih samouprava. Ino garancije su izdate za implementaciju raznih infrastrukturnih projekata, obezbjeđenje podrške razvoju malih i srednjih preduzeća, kao i u cilju podrške za restrukturiranje željezničke infrastrukture, modernizaciju aerodroma i energetskog sistema.

Zakon o budžetu i Odluka o zaduživanju za 2026. godinu predviđaju i izdavanje državnih garancija u iznosu do 172 miliona eura. U prvom kvartalu 2026. godine zaključena je jedna državna garancija za kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica (CGES) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u iznosu od 15 miliona eura, za potrebe realizacije projekta povećanja propusne moći 220 kV dalekovoda.

3.4 OPŠTI RIZICI KOJI MOGU IMATI UTICAJ NA JAVNE FINANSIJE U PERIODU 2026-2029. GODINE

Rizici ostaju prisutni zbog kontinuiranih izazova na geopolitičkom, makroekonomskom i fiskalnom planu. Oni se mogu klasifikovati u dvije osnovne kategorije: politički i ekonomski rizici, koji zajedno mogu uticati na ostvarivanje fiskalnih projekcija.

Rizik	POZITIVNI	NEGATIVNI
Politički	Ubrzanje procesa EU integracija i ispunjenje aktivnosti za zatvaranje mjerila u pregovorima mogu uticati na povećanje finansijske pomoći EU Crnoj Gori za finansiranje ključnih projekata i korišćenje strukturnih fondova EU, čime se osnažuje ekonomija zemlje i ubrzava implementacija strukturnih reformi, utiče na rast povjerenja investitora;	Geopolitički rizici na globalnom nivou mogu negativno uticati na cjelokupnu svjetsku, a posljedično, na crnogorsku ekonomiju. Kriza rata na Bliskom Istoku može dovesti do porasta cijena u dužem periodu, što bi uticalo na prospekte inflacije, ekonomskog rasta i prihode budžeta.
Ekonomski	- Sprovođenjem Plana rasta za Zapadni Balkan obezbjeđuju se dodatni prihodi za finansiranje reformi i obezbjeđuje implementacija i sprovođenje ključnih reformi u prioritetnim oblastima; - Reformom Poreke uprave i Uprave carina i digitalizacijom procesa, kao i jačanjem kapaciteta, utiče se na unaprijeđenje poslovnog ambijenta, efikasniju naplatu a samim tim i na povećanje javnih prihoda; - Intenziviranje aktivnosti na smanjenju neformalne ekonomije, kroz pojačan inspekcijski nadzor i efikasniju institucionalnu koordinaciju, uticaće pozitivno na javne prihode; - Reformama u procesu budžetiranja i jačanje budžetske inspekcije povećava se fiskalna disciplina i transparentnost javnih finansija što	- Kašnjenje u implementaciji pojedinih mjera usmjerenih na povećanje javnih prihoda, može uticati na povećanje projektovanog gotovinskog deficita budžeta i javnog duga u srednjem roku; - Klimatske promjene mogu imati efekte po dinamiku rasta ekonomije u srednjem roku, usljed uticaja na sektore: turizma, poljoprivrede i energetike; - Ograničeni fiskalni prostor, slabija dinamika realizacije planiranih investicija kao i kašnjenje u realizaciji strukturnih reformi mogu negativno uticati na ekonomski rast u srednjem roku

Rizik	POZITIVNI	NEGATIVNI
	se pozitivno odražava na glavne fiskalne pokazatelje; • Ukidanjem pojedinih poreskih rashoda za odgovarajuće grupe poreza, stvaraju se uslovi za potencijalno veću naplatu prihoda budžeta; •	

Važno je istaći da je Ministarstvo finansija je u saradnji sa MMF-om i Svjetskom bankom otpočelo značajne projektne cikluse u domenu jačanja fiskalnih analiza i planiranja ukupne ekonomske politike, kroz niz sprovedenih tehničkih misija, kao i održanih radionica i obuka. S tim u vezi, u saradnji sa MMF-om održane su misije u oblasti fiskalnih rizika, sa ciljem jačanja realizacije aktivnosti na praćenju, procjeni i koordinaciji fiskalnih rizika, na sistemskom nivou u okviru Ministarstva finansija. Naime, misije MMF-a imale su za cilj procjenu fiskalnih rizika u ključnim sektorima i unapređenje institucionalnih aranžmana i struktura povezanih sa fiskalnim pravilima i pravnim okvirima. **MMF je u nacrtu izvještaja naveo da je Ministarstvo finansija postiglo značajan napredak u praćenju fiskalnih rizika (unaprjeđenje nadzora nad preduzećima u državnom vlasništvu rezultiralo je objavljivanjem prve Izjave o fiskalnim rizicima 2024. godine).**

Takođe, uz tehničku podršku MMF-a ažuriran je i nadograđen mikrosimulacioni model za porez na dohodak fizičkih lica i doprinosa. Isti je korišćen za izračun efekata najvažnije poreske reforme Evropa sad 2, što je navedeno u usvojenoj Fiskalnoj strategiji Crne Gore za period 2024-2027. godine.

Osim toga, a u okviru ekspertske misije MMF-a, razvijen je model za izračun efekata izmjena poreske politike kada je u pitanju porez na dodatu vrijednost (PDV), ali i projekcije prihoda budžeta po ovom osnovu, izračun poreskog jaza i potencijalne naplate tokom jedne fiskalne godine. U toku je tehnička saradnja sa Svjetskom bankom u pogledu uspostavljanja poreskih modela za evaluaciju politika i mjera, za ključne prihodne kategorije budžeta.

Sve navedeno značajno će doprinijeti konzistentnosti i jačanju kvaliteta planiranja i projekcija prihoda budžeta, čime će se povećati kredibilitet procesa planiranja prihoda budžeta i u tom smislu, uticaće se na smanjenje razlika izvršenja u odnosu na plan. Na ovaj način ostvariće se i doprinos jačanja kvaliteta cjelokupnog procesa planiranja budžeta.

UTICAJ KRIZE NA BLISKOM ISTOKU

Ostvarenje planiranog ekonomskog rasta i budžetskih prihoda zavisi od povoljnog makroekonomskog okruženja. Na makro-finansijsku stabilnost Crne Gore snažno utiču eksterna kretanja, koja obuhvataju nestabilno geopolitičko okruženje, inflatorne pritiske, energetske krize, rizik kamatnih stopa i druge globalne izazove.

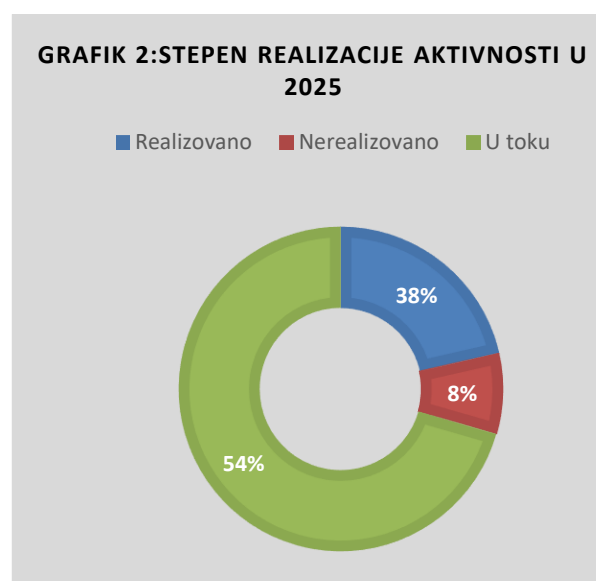
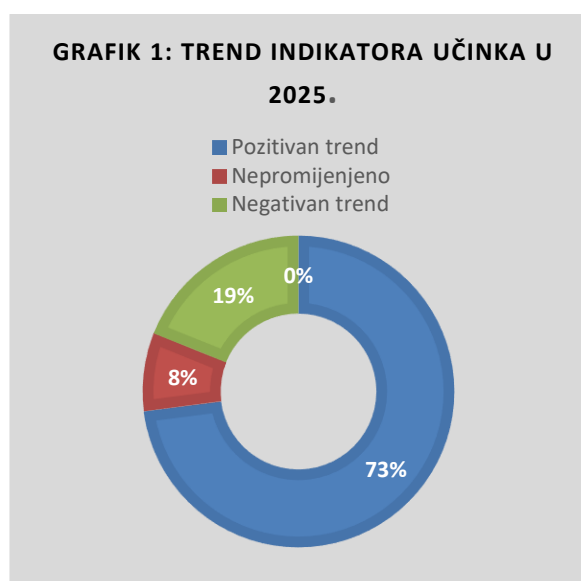
U kontekstu aktuelnih dešavanja u 2026. godini, kriza rata na Bliskom Istoku dovela je do značajnog porasta cijena sirove nafte na međunarodnoj berzi, koje se posljedično prelijeva na sve ostale cijene. Procijenjeno je da u kratkom roku, ovaj eksterni šok može uticati na veću inflaciju u Crnoj Gori za oko 0,4 procentnih poena ili više u nepovoljnijem scenariju. Istovremeno, moguće je usporavanje dinamike ekonomskog rasta, iako je uticaj teško precizno procijeniti. Ukoliko se zadrže povoljni izgledi turističke sezone, nastavak snažne privatne potrošnje i investicija, efekti krize na BDP bili bi ograničeni. Uticaj na ekonomska kretanja reflektuje se i na naplatu budžetskih prihoda, koja u prvim mjesecima 2026. bilježi snažne pozitivne trendove uprkos globalnim dešavanjima. Vlada je reagovala pravovremeno i umanjila stope akcize na gorivo i skratila obračunski period usklađivanja cijena goriva sa tržištem, kao mjere zaštite životnog standarda i biznis ambijenta.

3.5 UPRAVLJANJE I KVALITET JAVNIH FINANSIJA

Reformske rezultati u oblasti javnih finansija tokom 2025. godine potvrđuju stabilan napredak u izgradnji funkcionalnog i održivog institucionalnog sistema usklađenog s EU standardima. Posebno značajan iskorak evidentiran je kroz privremeno zatvaranje dva od tri pregovaračka poglavlja u okviru Klastera 1 – Temeljna poglavlja, i to Poglavlja 5 – Javne nabavke i Poglavlja 32 – Finansijska kontrola⁴. Pregovarački proces za pristupanje Evropskoj uniji djeluje kao ključni mehanizam za institucionalizaciju reformi u oblasti upravljanja javnim finansijama, doprinoseći uspostavljanju održivog, transparentnog i na rezultatima zasnovanog sistema upravljanja, u potpunosti usklađenog s pravnom tekovinom EU i dobrim evropskim praksama. Reformske intervencije usmjerene su na postizanje mjerljivih rezultata, uključujući unaprjeđenje fiskalne discipline, efikasniju i prioritetno usmjerenu alokaciju javnih sredstava, kao i povećanje operativne i upravljačke efikasnosti javnog sektora.

Nalazi srednjoročne evaluacije Programa upravljanja javnim finansijama (PFM Program) ukazuju na djelimičan nivo efektivnosti u dosadašnjoj fazi implementacije, imajući u vidu da je značajan dio planiranih mjera i dalje u fazi realizacije, dok se njihovo puno sprovođenje očekuje do završetka programskog ciklusa 2026. godine.

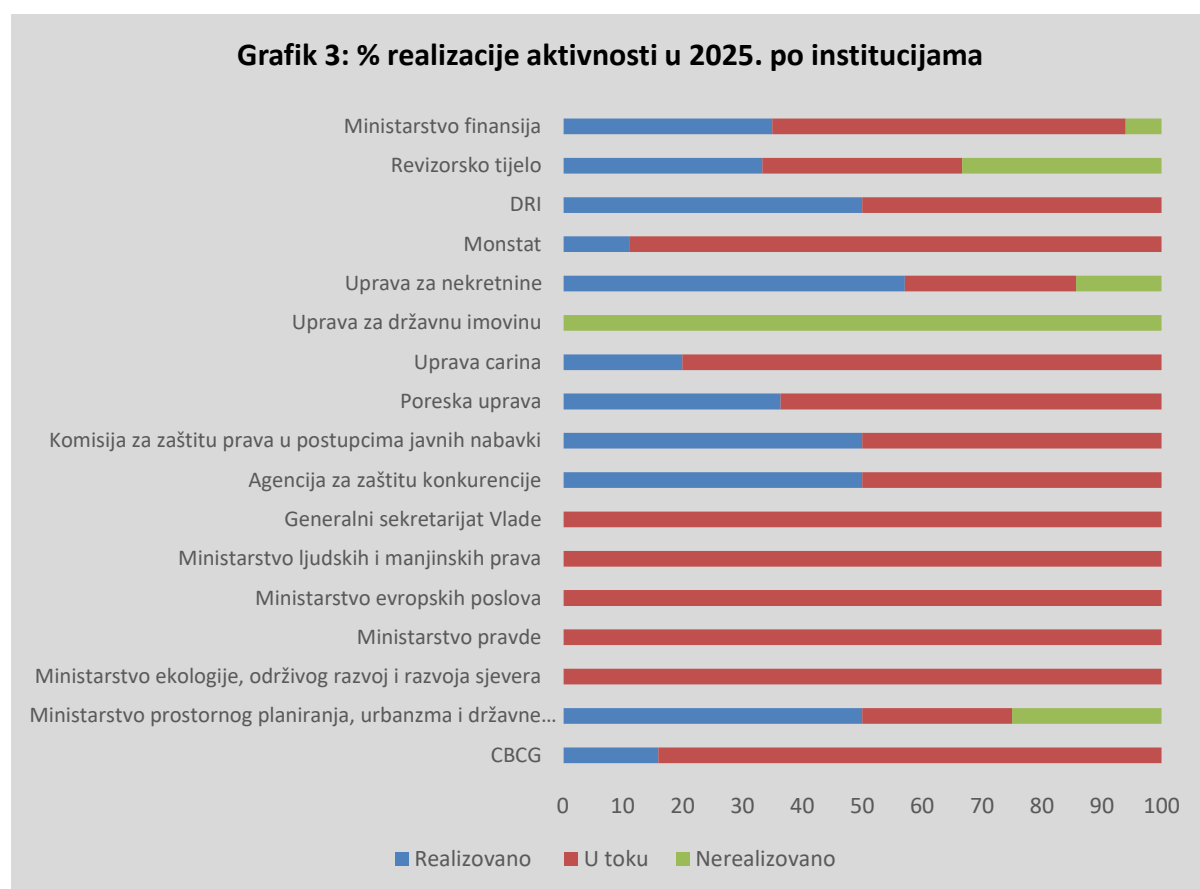
Izveštaj o realizaciji Akcionog plana implementacije PFM Programa za 2025. godinu zasniva se na sistematskom praćenju 120 planiranih aktivnosti i 37 indikatora učinka. U poređenju s prethodnim izvještajnim ciklusima evidentiran je ubrzan napredak u ostvarenju indikatora učinka, što je u skladu s planiranom dinamikom implementacije u završnoj fazi programskog okvira. S obzirom na to da je 2025. godina pretposljednja godina sprovođenja PFM Programa, očekivano je približavanje većine indikatora njihovim ciljnim vrijednostima. Naredni grafikon prikazuje trend kretanja indikatora učinka po operativnim ciljevima PFM Programa u 2025. godini, kao i stepen realizacije mjera definisanih Akcionim planom.

⁴ Međuvladina konferencija na kojoj je privremeno zatvoreno poglavlje, održana je u januaru 2026.

U nastavku je prikazan pregled realizacije aktivnosti po institucijama, pri čemu je evidentno da je najveći dio aktivnosti i dalje u fazi sprovođenja, u skladu s rokovima definisanim Akcionim planom. Tokom 2025. godine u realizaciji je bilo 54% aktivnosti čiji je planirani rok završetka predviđen za 2026. godinu, 38% aktivnosti je realizovano, dok dodatnih 8% aktivnosti nije završeno u planiranom roku te je njihova realizacija odložena za 2026. godinu. Od ukupnog broja aktivnosti predviđenih Akcionim planom, 76% se odnosi na Ministarstvo finansija; od toga je 35% aktivnosti u potpunosti završeno, 59% se realizuje u skladu s utvrđenom dinamikom (rok 2026. godine), dok 6% aktivnosti nije realizovano. Kašnjenja u realizaciji u najvećoj mjeri su uslovljena odlaganjem usvajanja izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (ZBFO), koji predstavlja ključni pravni osnov za sprovođenje reformskih mjera usmjerenih na ostvarenje operativnih ciljeva PFM Programa, posebno u oblastima budžetskog planiranja, upravljanja javnim investicijama i upravljanja IPA sredstvima.

Grafik 3: % realizacije aktivnosti u 2025. po institucijama

3.5.1 KLJUČNI USPJESI / POZITIVNI UČINCI NA NIVOU PFM PROGRAMA U 2025.

Oblast 1: Fiskalni okvir i izvršenje budžeta

- Smanjena razlika između projektovanog i ostvarenog BDP-a na 0,1%.
- Povećana kredibilnost budžetskog procesa planiranih budžetskih izdataka u SBO i izvršenja budžeta prethodne godine na 1,19% u 2025.
- Povećan broj procjena uticaja strukturnih reformi na osnovne makroekonomske indikatore na godišnjem nivou na 3
- Integrisan ROB u programski budžet u 20% potrošačkih jedinica
- Unaprijeđeno upravljanje javnim investicijama kroz povećan procenat zrelih projekata u KB.
- Poboľjšano kretanje prosječne ročnosti javnog duga.
- Ostvaren ograničen napredak u pregovorima sa EU u poglavlju 18- statistika i određeni napredak u poglavlju 33-finansijske i budžetske odredbe.

Oblast 2: Izvršenje budžeta

- Stvorene pretpostavke za kvalitetnije usluge poreskim obveznicima i povećanje prihoda budžeta kroz implementaciju IRMS;
- Dobar naredak u pravcu zatvaranja pregovaračkih poglavlja 16-Porezi i 29-Carinska unija.
- Smanjene administrativne barijere nadogradnjom carinskog informacionog sistema.
- Privremeno zatvoreno poglavlje 5- Javne nabavke.
- Povećan prosječan broj ponuđača po postupku javne nabavke.
- Ostvaren napredak u pravcu zatvaranja pregovaračkog poglavlja 8 -Politika konkurencije.
- Povećana transparentnost, odgovornost i ujednačenost obračuna zarada u javnom sektoru povećanjem % insitucija integrisanih u COZ.

Oblast 3: Računovodstvo, praćenje i finansijsko izvještavanje

- Unaprijeđen okvir za primjenu ZRJS
- Stvorene pretpostavke za razvoj inormacionog sistema za evidenciju nefinansijske imovine
- Povećana transparentnost i preglednost izvještavanja o izvršenju budžeta u okviru BMIS uz uvođenje rodne dimenzije

Oblast 4: Ojačana finansijska kontrola

- Povećan stepen delegiranja ovlašćenja za finansijsko upravljanje i unutrašnje kontrole
- Povećana odgovornost i efikasnost kroz veći stepen kontrola realizacije preporuka DRI
- Efikasnija kontrola nepravilnosti kroz veći broj prijava nepravilnosti OLAF-u i veći broj prijava sumnji u prevaru.
- Efikasniji i djelotvorniji inspekcijski nadzor kroz povećan procenat izvršenih redovnih aktivnosti budžetske inspekcije na terenu u odnosu na plan.

IZAZOVI U POSTIZANJU UČINAKA PROGRAMA

- ✓ Ograničeni kapaciteti za srednjoročno budžetiranje.
- ✓ Kašnjenja u donošenju i primjeni izmjena i dopuna ZBFO; koji je pravni osnov za niz reformi u oblasti planiranja budžeta, upravljanja javnim investicijama, praćenja nepravilnosti upotrebe EU sredstava itd.
- ✓ Nije osnovan Fiskalni savjet, neizglasavanjem predloženih članova od strane Skupštine.
- ✓ Izražena složenost razvoja i uvođenja IT sistema, kao i velike potrebe za nadogradnjom postojećih.
- ✓ Velika fluktuacija kadrova i nedostatak kadrova u pojedinim oblastima, poput statistike, javnih nabavki, poreske administracije, Uprave za nekretnine, budžetske inspekcije itd.
- ✓ Usporeno kompletiranje pravnog okvira za obračunsko računovodstvo zbog kašnjenja u definiciji obuhvata entiteta javnog sektora za registar entiteta.
- ✓ Kašnjenje simulacije podataka o sopstvenim sredstvima EU zbog međuzavisnosti aktivnosti.
- ✓ Neujednačen tempo realizacije među institucijama i potreba za dodatnim testiranjima, usklađivanjem sistema i obukama.
- ✓ Poteškoće korisnika u korišćenju IRMS
- ✓ Starosna struktura poreskih inspektora
- ✓ Nemogućnost pristupa COZ van domena gov.me
- ✓ Potreba za daljom automatizacijom obrade kako bi se smanjio manuelni rad prilikom pripreme završnih iskaza/izvještavanja.
- ✓ Nedostatak okvira kompetencija u realizaciji strategije DRI
- ✓ Nedovoljni revizorski kapaciteti za sprovođenje revizija uspjeha

Ključne mjere iz PFM Akcionog plana za 2026. godinu uključuju:

Fiskalni okvir i planiranje budžeta: Kompletiranje procedura za funkcionisanje Fiskalnog savjeta, jačanje kapaciteta za upravljanje fiskalnim rizicima (državna preduzeća), unapređenje srednjoročnog budžetskog planiranja izmjenama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, povećanje broja potrošačkih jedinica kod kojih je unaprijeđena funkcija planiranja srednjoročnog budžeta, unapređenje programskog budžetiranja sa aspekta rodne dimenzije, jačanje upravljanja javnim investicijama (pravni okvir, registar projekata, metodologija za analizu troškova i koristi, Master plan infrastrukturnih projekata), razvoj procedura za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava po osnovu PDV-a, simulacija proizvodnje podataka o sopstvenim sredstvima, dalje unapređenje zvanične statistike u skladu sa zahtjevima iz poglavlja 18, i dr..

Izvršenje budžeta: Nastavak usklađivanja poreskog i carinskog zakonodavstva sa EU direktivama, razvoj integrisanog sistema prihoda (IRMS), implementacija softvera za razmjenu podataka (EOIR, AEOI, VIES, NCTS, AES, ICS2, EMCS), smanjenje administrativnih barijera, unapređenje poreske discipline, jačanje kapaciteta za javne nabavke i državnu pomoć, nastavak implementacije COZ-a.

Računovodstvo i finansijsko izvještavanje: Nastavak aktivnosti koje se odnose na nadogradnju IT sistema za podršku obačunskom računovodstvu, nastavak realizacije programa obuke i sertifikacije računovođa u javnom sektoru, digitalizacija upravljanja državnom imovinom i katastrom, nadogradnja BMIS-a u cilju unaprjeđenja godišnjih i periodičnih izvještaja o izvršenju budžeta, nabavka za Jedinstveni informacioni sistem (MIS).

Finansijska kontrola: Unapređenje PIFC-a kroz sprovođenje postupka sagledavanja kvaliteta upravljanja i unutrašnjih kontrola i ažuriranje regulatornog okvira, sprovođenje obuka u o upravljačkoj odgovornosti, jačanje unutrašnje i eksterne revizije (DRI strategije, obuke), usklađivanje Zakona o reviziji sredstava iz fondova EU, jačanje budžetske inspekcije i AFCOS-a.

Radna grupa za praćenje realizacije Programa reforme upravljanja javnim finansijama je pripremila nacrt novog Programa koji će se odnositi na period 2027-2031. godine, a isti će biti usvojen u septembru 2026.

4 FISKALNI RIZICI

4.1 REZIME

Ovo poglavlje ima za cilj da pruži sveobuhvatan pregled ključnih izvora fiskalne neizvjesnosti i njihovih potencijalnih uticaja na javne finansije. Poglavlje se zasniva na normativnom okviru definisanom Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kao i na institucionalnim mehanizmima koje je uspostavilo Ministarstvo finansija. Poseban akcenat stavljen je na državna preduzeća, javni dug i garancije, lokalne samouprave i makroekonomske rizike, kao oblasti koje su identifikovane kao najznačajnije za fiskalnu održivost u kratkoročnom i srednjoročnom periodu. Pored navedenih kategorija, obuhvaćeni su rizici budžetske potrošnje, uključujući dugoročnu održivost penzionog sistema i arbitražne postupke, kao i pozitivne fiskalne rizike koji mogu doprinijeti stabilnosti javnih finansija kroz snažniji ekonomski rast, bolju naplatu poreza i veći priliv EU sredstava.

Analiza fiskalnih rizika pokazuje da Crna Gora istovremeno balansira između negativnih i pozitivnih faktora. Negativni rizici, poput sudskih sporova, zaduženosti i likvidnosti državnih preduzeća, koncentracije dospelja javnog duga i državnih garancija, finansijske discipline lokalnih samouprava, kao i osjetljivosti prihoda na makroekonomske šokove, ostaju prisutni u kontekstu analize fiskalne održivosti. Međutim, pozitivni fiskalni rizici - snažniji ekonomski rast, bolja naplata poreza i veći priliv EU sredstava - mogu ublažiti pritiske i pozitivno uticati na sistem javnih finansija.

Perspektiva za naredni period zavisi od uspješnosti sprovođenja reformi i jačanja institucionalnih kapaciteta. Ukoliko se pozitivni fiskalni rizici materijalizuju, oni mogu djelovati kao amortizer protiv negativnih šokova i doprinijeti održivosti fiskalne politike.

4.1.1 PREDMET I ZNAČAJ IZRAZA

Fiskalni rizici predstavljaju izloženost javnih finansija okolnostima koje mogu dovesti do odstupanja od planiranog fiskalnog okvira. Takva odstupanja mogu nastati na strani prihoda, rashoda, fiskalnog rezultata, kao i u imovini i obavezama države. Rizici se mogu klasifikovati na spoljašnje, na koje Vlada ne može direktno uticati (npr. prirodne katastrofe, globalne krize, geopolitički šokovi), i unutrašnje, koji proizlaze iz aktivnosti javnog sektora i na koje se može uticati odlukama i politikama Vlade.

Identifikacija i procjena fiskalnih rizika polazna je tačka za njihovo efikasno upravljanje. Ministarstvo finansija ima vodeću ulogu u ovom procesu kroz koordinaciju prikupljanja i konsolidaciju podataka, kao i izvještavanje u cilju obezbjeđenja sveobuhvatne slike fiskalnih rizika, pravovremenog upozoravanja na moguće pritiske i predlaganje mjera za ublažavanje. Time se jača kredibilitet fiskalne politike, očuvanje stabilnosti javnih finansija i stvaraju preduslovi za održiv ekonomski rast.

4.1.2 NORMATIVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti sistemski stvara pravni osnov za elaboraciju fiskalnih rizika kroz ključna strateška dokumenta. Obrazovana je Radna grupa Ministarstva finansija za

upravljanje fiskalnim rizicima, koja predstavlja centralni mehanizam koordinacije u ovom procesu. Ključne organizacione jedinice Ministarstva finansija prepoznate su kao vlasnici rizika u skladu sa svojim nadležnostima.

Metodološki okvir razvijen je uz podršku MMF-a, a zasniva se na standardizovanoj matrici procjene (vjerovatnoća $\times$ fiskalni uticaj), koja omogućava rangiranje rizika na niske, srednje i visoke.

4.1.3 GLAVNI IDENTIFIKOVANI IZAZOVI

Na osnovu raspoloživih podataka, prepoznati su sljedeći izazovi:

- **Makroekonomska osjetljivost** – prihodi su visoko zavisni od poslovnog ciklusa i turističke sezone, dok globalni šokovi mogu izazvati nagle fiskalne pritiske.
- **Javni dug i garancije** – koncentracija dospjeća euroobveznica u 2027. i 2029. godini, kao i izloženost po osnovu garancija u pojedinim sektorima (energetika, saobraćaj), zahtijevaju pojačan nadzor.
- **Državna preduzeća** – dio portfolija posluje sa gubicima, evidentirani su problemi likvidnosti, akumulirani poreski dugovi i sudski sporovi koji mogu imati značajan fiskalni uticaj.
- **Lokalne samouprave** – kašnjenja u otplati kredita i akumulirane obaveze stvaraju fiskalne pritiske na centralni budžet.

Identifikacija ovih problema omogućava pravovremeno preduzimanje mjera za ublažavanje i očuvanje stabilnosti javnih finansija.

4.2 ANALIZA KLJUČNIH FISKALNIH RIZIKA

4.2.1 MAKROEKONOMSKI RIZICI U KRATKOM I DUGOM ROKU

Ostvarenje planiranog ekonomskog rasta i budžetskih prihoda zavisi od povoljnog makroekonomskog okruženja. Na makro-finansijsku stabilnost Crne Gore snažno utiču eksterna kretanja, koja obuhvataju nestabilno geopolitičko okruženje, inflatorne pritiske, energetske krize, rizik kamatnih stopa i druge globalne izazove.

U kontekstu aktuelnih dešavanja u 2026. godini, kriza rata na Bliskom Istoku dovela je do značajnog porasta cijena sirove nafte na međunarodnoj berzi, koje se posljedično prelijeva na sve ostale cijene. Procijenjeno je da u kratkom roku, ovaj eksterni šok može uticati na veću inflaciju u Crnoj Gori za oko 0,4 procentnih poena, odnosno preko 1 p.p u manje povoljnijem scenariju. Istovremeno, moguće je usporavanje dinamike ekonomskog rasta, iako je uticaj teško precizno procijeniti. Ukoliko se zadrže povoljni izgledi turističke sezone, nastavak snažne privatne potrošnje i investicija, efekti krize na BDP bili bi ograničeni. Uticaj na ekonomska kretanja reflektuje se i na naplatu budžetskih prihoda, koja u prvim mjesecima 2026. bilježi snažne pozitivne trendove uprkos globalnim dešavanjima. Vlada je reagovala pravovremeno i umanjila stope akcize na gorivo

i skratila obračunski period usklađivanja cijena goriva sa tržištem, kao mjere zaštite životnog standarda i biznis ambijenta.

U pogledu ostalih makroekonomskih rizika, odlazak dijela radne snage iz Turske, Rusije i Ukrajine predstavlja potencijalni fiskalni rizik za Crnu Goru, imajući u vidu da su državljani ovih zemalja u prethodnom periodu dali određeni doprinos dinamici domaće ekonomske aktivnosti – kroz rast privatne potrošnje, povećanje tražnje na tržištu nekretnina, tržište rada i osnivanje većeg broja mikro i malih preduzeća, posebno u sektoru usluga.

Stupanje na snagu EU mehanizma prekograničnog usklađivanja cijene ugljenika (CBAM) takođe je jedan od potencijalnih fiskalnih rizika za Crnu Goru. Mehanizam prekograničnog usklađivanja (cijene) ugljenika (CBAM) je instrument politike zaštite životne sredine EU koji predviđa primjenu istih troškova ugljenika na uvezene proizvode kao što bi nastali kod postrojenja koja rade u EU – dakle, ovaj mehanizam podrazumijeva primjenu naknade na emisije CO₂ sadržane u određenim uvoznim proizvodima, u cilju usklađivanja cijene ugljenika između domaće i uvezene proizvodnje. Za Crnu Goru, primjena CBAM-a može uticati na povećanje troškova izvoza električne energije, ukupan domaći izvoz, i, indirektno imati efekte na opšti nivo cijena i makroekonomsku stabilnost.

Imajući u vidu da se u okviru Energetske zajednice i EU institucija i dalje razrađuju detaljna pravila implementacije, uključujući metodologiju obračuna, kao i činjenicu da moguće mjere za ublažavanje fiskalnog uticaja CBAM-a u ovom trenutku nisu definisane, precizna procjena fiskalnog uticaja je trenutno samo indikativna, uz preliminarne procjene uticaja na elektroenergetski sektor.

U dugom roku, nepovoljna demografska kretanja, kao i potencijalne migracije nakon pristupanja EU mogu dovesti do nižih potencijalnih stopa rasta crnogorske ekonomije. Tržište rada istorijski pokazuje strukturne slabosti, posebno u pogledu dugoročne nezaposlenosti i neusklađenosti ponude i potražnje za radom. S druge strane, integracija u EU može obezbijediti stabilniji poslovni ambijent i privući evropske kompanije, što bi generisalo nova radna mjesta i dodatne prihode.

Još jedan od dugoročnih makro-fiskalnih rizika jesu klimatske promjene, koje predstavljaju globalni izazov koji prevazilazi nacionalne okvire i sve više utiče na ekonomske tokove na međunarodnom nivou. U tom kontekstu, mogu u budućnosti imati određen uticaj na dinamiku domaćeg ekonomskog rasta, usljed povećane izloženosti pojedinih sektora, naročito turizma, poljoprivrede i energetike.

4.2.2 RIZICI POVEZANI SA JAVNIM DUGOM

U okviru politike upravljanja dugom Crne Gore, kao ključni izdvajaju se tri fiskalna rizika.

- Fiskalni rizik u vezi sa državnim garancijama
- Fiskalni rizik vezan za zaduživanje i otplatu duga
- Fiskalni rizik vezan za dodijeljene transferne zajmove

Identifikovani fiskalni rizici rangirani su u skladu sa ocjenom vjerovatnoće njihovog pojavljivanja. Takođe, potrebno je naglasiti da se prva dva rizika primarno odnose na rizike vezane za uspješnost upravljanja javnim dugom, dok je treći rizik vezan za upravljanje naplatom prihoda.

4.2.2.1 Fiskalni rizik u vezi sa izdatim državnim garancijama

Pravni osnov za upravljanje državnim garancijama definisan je Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je propisan način izdavanja državnih garancija, kao i svrha njihovog izdavanja. U skladu sa pomenutim Zakonom, državne garancije mogu biti izdate samo do iznosa definisanog godišnjim zakonom o budžetu, i to za finansiranje kapitalnih projekata, pri čemu ukupan iznos državnih garancija ne može biti veći od 15% BDP-a.

U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kao i poslovnom praksom Ministarstva finansija, državne garancije ne ulaze u obračun javnog duga. Međutim, kako je riječ o indirektnoj obavezi države, koja se ostvaruje u slučaju neizvršenja originalnog dužnika, te na taj način može uticati na visinu deficita, Ministarstvo finansija sa posebnom pažnjom prati postupak izdavanja državnih garancija, kretanje duga po osnovu državnih garancija i o istom redovno izvještava u okviru kvartalnih i godišnjih izvještaja o javnom dugu. U slučaju aktiviranja državne garancije, obaveza države prelazi iz potencijalne u direktnu budžetsku obavezu, što može neposredno uticati na deficit, nivo javnog duga i potrebe za dodatnim finansiranjem.

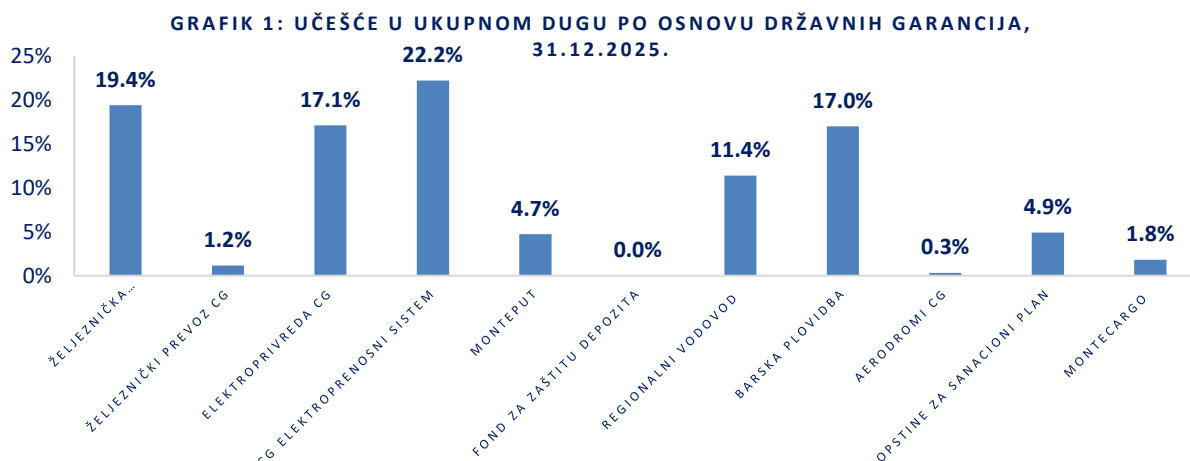
Prema preliminarnim podacima, na dan 31. decembar 2025. godine, ukupan iznos ugovorenih državnih garancija iznosio je 432,2 mil. eura, što čini 5,3% BDP-a, dok stanje duga po osnovu izdatih državnih garancija iznosi 116,0 mil. eura ili 1,4% BDP-a. Od ukupnog duga po osnovu izdatih državnih garancija, na ino-garancije odnosi se 104,1 mil. eura ili 1,3% BDP-a, dok se na dug po osnovu garancija izdatih domaćim kreditorima odnosi 12,0 mil. eura ili 0,1% BDP-a.

Struktura duga po osnovu izdatih garancija, pokazuje da se najveći dio obaveza odnosi na garancije izdate za kredite kod međunarodnih finansijskih institucija. Ovakva struktura kreditora je uobičajena za infrastrukturne i razvojne projekte, imajući u vidu da ove institucije obezbjeđuju povoljnije uslove finansiranja, duže rokove dospeljeća i niže kamatne stope u odnosu na komercijalne kreditore. Stoga, takva struktura zahtijeva kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja korisnika garancija kako bi se pravovremeno identifikovali potencijalni fiskalni rizici.

Naime, kada je riječ o korisnicima državnih garancija, to su preduzeća u većinskom državnom vlasništvu, opštine, kao i Fond za zaštitu depozita. Najveće učešće u ukupnom dugu po osnovu državnih garancija⁵ ima Crnogorski elektroprenosni sistem sa učešćem od 22,2%, Željeznička infrastruktura AD Podgorica sa učešćem od 19,4%, dok za njima slijede Barska plovidba AD Bar i Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, sa gotovo istim učešćem od 17,0%.

Iz grafika br. 1 može se vidjeti da u korišćenju državnih garancija prednjače preduzeća iz željezničkog i energetskog sektora. Pored njih, izdvaja se i pomorska kompanija Barska plovidba AD Bar, koja ima značajnu izloženost prema Kineskoj Exim banci u iznosu od 19,7 mil. eura.

⁵ Prema podacima Ministarstva finansija na dan 31.12.2025. godine.

Kada govorimo o vrsti kreditora, najveću izloženost po osnovu državnih garancija Crna Gora ima prema Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD) sa ukupnim učešćem od 28,8% garantovanog duga, za njim slijede ostale međunarodne multilateralne i bilateralne finansijske institucije, dok je izloženost prema komercijalnom sektoru svega 10,3%, i to prema domaćim komercijalnim bankama.

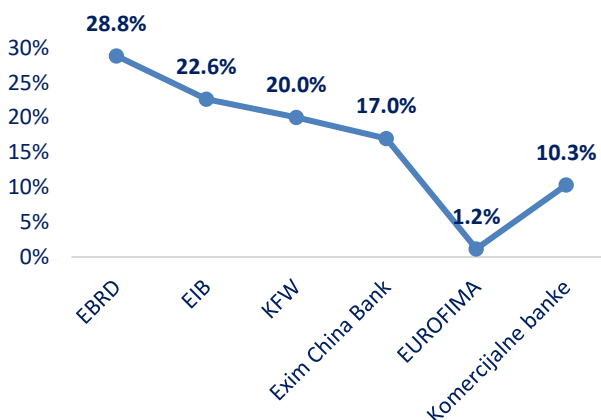
Sa aspekta upravljanja fiskalnim rizikom važno je istaći da kreditori primjenjuju stroge procedure procjene projekata i finansijske održivosti korisnika kredita, stoga se ukupan portfolio može okarakterisati kao stabilan.

Oslanjajući se na prethodno iskustvo, ocjenjuje se da je najrizičnija garancija prema Kineskoj Exim banci, po osnovu kreditnog aranžmana zaključenog između ove institucije i Barske plovidbe AD Bar. Stanje duga po osnovu navedene garancije, na dan 31. decembar 2025. godine, iznosi 19,7 mil. eura.

Prema planu otplate ovog kreditnog aranžmana, u 2026. godini dospijevaju dvije polugodišnje rate, u ukupnom iznosu od oko 3 mil. eura. Istovremeno, ocjenjuje se će, u srednjem roku, predmetna garancija

ostati najrizičnija, pa mogući izdaci države po osnovu iste u 2027, 2028. i 2029. godini iznose oko 3 miliona eura godišnje. Imajući u vidu da je originalni kreditni aranžman zaključen u američkim dolarima, stanje obavza je prikazano nakon konverzije dolarskih iznosa u eure prema srednjem kursu CBCG na 31.12.2025. godine. .

GRAFIK 2: STRUKTURA KREDITORA PO OSNOVU IZDATIH DRŽAVNIH GARANCIJA, 31.12.2025.

Potrebno je naglasiti da je Barska plovidba AD Bar samostalno izmirila ratu kredita dospjelu 21. januara 2026. godine, što ukazuje da se rizik vezan za ovu garanciju u 2026. godini smanjuje. Ipak, dugoročna finansijska održivost korisnika garancije ostaje faktor koji zahtijeva kontinuirano praćenje, imajući u vidu buduća dospijeca i osjetljivost poslovanja na tržišne uslove.

Kada su u pitanju druge državne garancije, nisu identifikovani rizici koji bi mogli imati značajniji fiskalni efekat.

Ministarstvo finansija kontinuirano prati finansijsko poslovanje državnih preduzeća i procjenjuje potencijalne fiskalne implikacije njihovog poslovanja.

4.2.2.2 Fiskalni rizik vezan za zaduživanje i otplatu duga

Prema preliminarnim podacima, ukupan državni dug na kraju 2025. godine iznosio je 5.158,96 mil. eura, ili 63,5% BDP-a od čega se na ino dug odnosi 4.847,6 mil. eura ili 59,7 % BDP-a, dok se na domaći dug odnosi 311,4 mil. eura ili 3,8% BDP-a.

Struktura javnog duga po izvorima finansiranja pokazuje izraženu dominaciju inostranih izvora finansiranja.

Najveći dio obaveza odnosi se na kreditne aranžmane sa međunarodnim finansijskim institucijama, bilateralne kredite, kao državne obveznice emitovane na međunarodnom tržištu kapitala. Sa druge strane, domaći dug dominantno se odnosi na obveznice emitovane na domaćem tržištu, kao i kreditne aranžmane sa domaćim komercijalnim bankama.

Najveći fiskalni rizik u srednjem roku proizlazi iz koncentracije dospeljeća obaveza po osnovu ranije emitovanih euroobveznica u 2027. i 2029. godini, što povećava potrebu za blagovremenim refinansiranjem značajnih iznosa u relativno kratkom vremenskom periodu. Ukoliko bi u periodu refinansiranja došlo do rasta kamatnih stopa ili povećanja premije rizika za tržišta u razvoju, troškovi novog zaduživanja mogli bi biti veći u odnosu na uslove pod kojima je dug prvobitno emitovan.

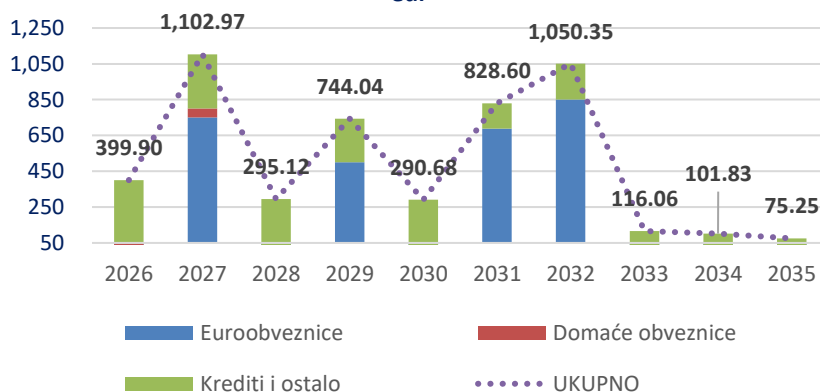
U slučaju nepovoljnih tržišnih uslova, refinansiranje može biti realizovano po višim troškovima zaduživanja ili uz ograničenu dostupnost izvora finansiranja.

Kada je u pitanju kamatni rizik, važno je naglasiti da prema podacima na 31. decembar 2025. godine, oko 86% državnog duga izraženo je u fiksnoj kamatnoj stopi, dok je ostatak u varijabilnoj kamatnoj stopi. Stoga, promjene referentnih kamatnih stopa, ne bi

imale veći uticaj na postojeći portfolio duga. Međutim, promjene monetarne politike velikih centralnih banaka, prije svega Evropske centralne banke i Federalnih rezervi Sjedinjenih Američkih Država, mogu uticati na kretanje kamatnih stopa na međunarodnim finansijskim tržištima, što se može reflektovati kroz rast prinosa na državne obveznice i povećanje troškova refinansiranja javnog duga, kao i novih zaduženja.

Pored kamatnog rizika, prilikom procjene ukupne izloženosti javnog duga potrebno je uzeti u obzir i valutni rizik. Iako je dominantan dio javnog duga Crne Gore denominovan u eurima, dio obaveza

GRAFIK 3: Struktura otplate duga za period od 10 god. u mil. eur

je inicijalno ugovoren u američkim dolarima. Međutim, navedena izloženost naknadno je zaštićena putem unakrsnog valutnog svopa (hedžing aranžmana). Obaveze po osnovu emisije državnih obveznica u američkim dolarima, kao i kreditni aranžman sa kineskom Exim bankom, konvertovani su kroz finansijske instrumente zaštite od valutnog rizika u obaveze denominovane u eurima, čime je smanjena direktna izloženost promjenama kursa između eura i američkog dolara.

Istovremeno, kretanja na deviznim tržištima mogu uticati na relativne troškove postojećih hedžing aranžmana. U tom kontekstu, eventualno slabljenje dolara u odnosu na euro može imati određene implikacije na ekonomsku efikasnost ovih aranžmana, iako je osnovni valutni rizik u značajnoj mjeri ograničen.

Kada je riječ o 2026. godini, rizik od neizvršenja otplate duga ne postoji, imajući u vidu da su sredstva za otplatu duga u 2026. godini već obezbijedena, a djelimično su obezbijedena i sredstva za izmirenje obaveza prema kreditorima u 2027. godini. Proaktivnim pristupom Ministarstva finansija nastojaće se da nedostajuća sredstva budu blagovremeno obezbijedena za svaku narednu godinu, što će u krajnjem zavisti od uslova na finansijskim tržištima.

Shodno navedenom, može se zaključiti da rizik od neizvršenja obaveza prema povjeriocima je nizak, imajući u vidu da Crna Gora nastoji da zadrži i unaprijedi reputaciju kredibilnog partnera, što se potvrđuje unapređenjima kreditnog rejtinga Crne Gore u proteklom periodu, uz očekivanja daljeg napretka.

Ovakav proaktivan pristup upravljanju javnim dugom podrazumijeva kontinuirano praćenje kretanja na međunarodnim finansijskim tržištima, kao i pravovremeno planiranje budućih zaduživanja. Cilj ovakvog pristupa je da se obezbijede sredstva za refinansiranje postojećih obaveza pod što povoljnijim uslovima i da se istovremeno smanji izloženost potencijalnim promjenama kamatnih stopa i tržišnih uslova.

4.2.2.3 Fiskalni rizik vezan za dodijeljene transferne zajmove

Ministarstvo finansija je zaključilo veliki broj transfernih zajmova, putem kojih je kreditna sredstva od različitih kreditora prosljedilo krajnjim korisnicima, kao što su crnogorske opštine, određena preduzeća u većinskom državnom vlasništvu, kao i Centralna banka Crne Gore.

Za svaki transferni zajam Ministarstvo finansija vodi evidenciju o dospijeću obaveza, naplati obaveza, kao i neizmirenim obavezama.

Kod transfernih zajmova fiskalni rizik proizlazi iz mogućnosti da krajnji korisnici ne izvrše obaveze prema državi, dok država istovremeno ostaje obavezna prema originalnom kreditoru.

U skladu sa Zakonom o budžetu za 2026. godinu, kao i u skladu sa fiskalnim projekcijama za naredni srednjoročni period, Ministarstvo finansija planiralo je naplatu prihoda po osnovu datih pozajmica i kredita u iznosu od oko 10,0 mil. eura.

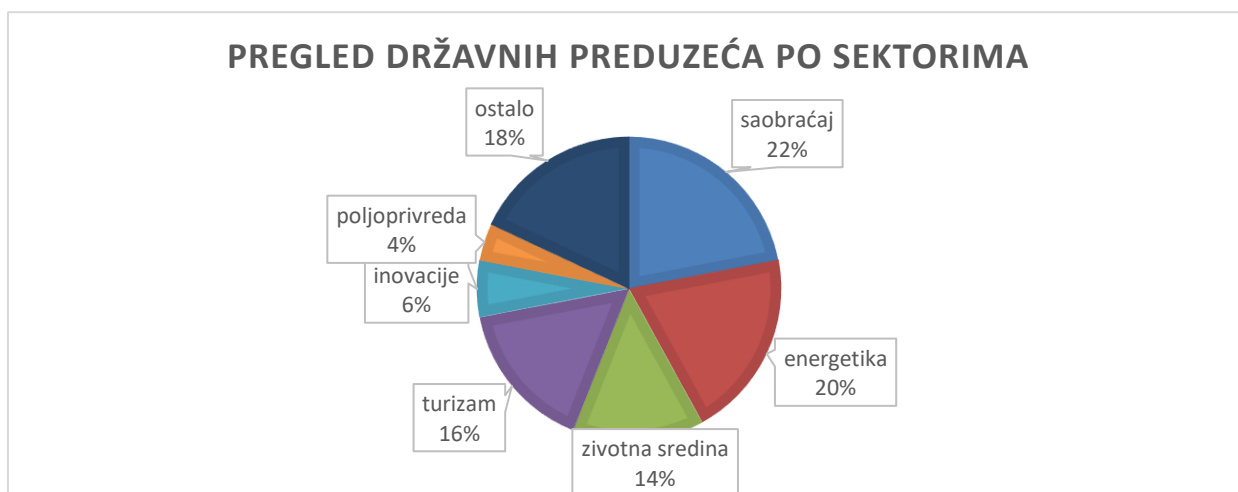
Rizik da planirana vrijednost prihoda po predmetnom osnovu neće biti naplaćena je izuzetno nizak, a ukoliko ipak dođe do njegovog ostvarenja, tj. u slučaju odstupanja od planirane naplate, fiskalni efekat prvenstveno bi se reflektovao kroz smanjenje budžetskih prihoda i potrebu za internim prilagođavanjem novčanih tokova.

4.2.3 DRŽAVNA PREDUZEĆA

4.2.3.1 Pregled nefinansijskih državnih preduzeća

Broj i značaj portfolija državnih preduzeća

Sektor državnih preduzeća je izuzetno značajan za crnogorsku ekonomiju. Na centralnom nivou vlasti u većinskom vlasništvu države (preko 50% udjela) postoji 50 pravnih lica koja posluju u različitim sektorima ekonomije. Ipak, najveći broj preduzeća posluje u sektorima saobraćaj, energetika, turizam i životna sredina koji zajedno čine 70% ukupnog broja preduzeća. Državna preduzeća posluju u strateškim granama naše privrede i značajna su potpora i pokretač ekonomskog rasta i razvoja države.

U finansijskom smislu, ukupni poslovni prihodi državnih preduzeća na kraju 2024. godine iznosili su preko jednu milijardu eura, što čini oko 14,8% BDP-a, dok je ukupni vlasnički kapital iznosio 3,64 milijarde eura ili oko 47,6% BDP-a. Istovremeno, državna preduzeća su značajan izvor zaposlenosti u Crnoj Gori. U kontekstu udjela ukupne zaposlenosti, zaposleni u državnim preduzećima centralnog nivoa, čine udio između 5-6% ukupne zaposlenosti na nivou države uključujući i privatni i javni sektor.

Fiskalni rizici koji se odnose na državna preduzeća

Ministarstvo finansija, Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola zaduženo je za praćenje fiskalnih rizika koji proističu iz poslovanja ovog sektora. Od 2022. u okviru pomenutog Direktorata, Direkcija za praćenje fiskalnih rizika privrednih društava u državnom vlasništvu uspostavila je praksu izrade finansijskih ratio analiza poslovanja državnih preduzeća koristeći MMF-ov Health check tool. Korišćenjem navedenog alata, a u skladu sa MMF-ovim Kodeksom fiskalne transparentnosti, pripremljeni su dokumenti Agregatna analiza finansijskog poslovanja sektora državnih preduzeća za 2023. i 2024. godinu sa izjavom o fiskalnim rizicima. Navedena dokumenta Vlada je usvojila 2024. i 2025. godine. Kako je navedeno u pomenutim dokumentima, značajan izazov u identifikaciji potencijalnih fiskalnih rizika predstavlja pravovremena dostupnost informacija o poslovanju preduzeća tokom godine. Uspostavljanjem strateškog okvira biće u značajnoj mjeri olakšano praćenje poslovanja privrednih društava uključujući i fiskalne rizike koji proizilaze iz njihovog poslovanja.

Fiskalni rizici nastaju kada su primici niži od očekivanih ili su plaćanja viša od planiranih. Niži primici bi se javili prilikom uplate dividende odnosno dijela dobiti ili poreza ili plaćanja po

stavkama primici od otplate kredita koji su niži od planiranih, pa po ovim osnovima budžet ostvaruje nižu naplatu prihoda od planirane. Takođe, negativni fiskalni rizici materijalizuju se i sa rashodne strane, kada u toku godine dođe do nastanka ili potrebe većih plaćanja prema sektoru državnih preduzeća u odnosu na planirana sredstva budžetom, i to po stavkama: subvencija, zajmova ili injekcija vlasničkog kapitala, finansiranja velikih kapitalnih projekata i sl. Nedavno je na učinak preduzeća u državnom vlasništvu u mnogim slučajevima negativno uticala pandemija COVID-a, kao i uticaj rata u Ukrajni koji je imao značajne negativne posljedice na cijene energenata, što je pokrenulo spiralu inflacije svih drugih cijena.

U narednoj tabeli dati su kanali putem kojih se fiskalni rizici od preduzeća u državnom vlasništvu mogu prenijeti na državni budžet:

Prihodi	Rashodi	Neto rezultat
Akumulacija poreskog duga	Veće subvencije	Realizacija eksplicitnih potencijalnih obaveza državnih preduzeća
Niža dividenda od planirane	Zajmovi	Vanbilansne obaveze državnih preduzeća
Niži porezi i druge kategorije prihoda	Injekcije vlasničkog kapitala	Dodatno zaduživanje države za finansiranje troškova državnih preduzeća
	Finansiranje kapitalnih projekata	
	Aktiviranje grancija	

Finansijski pokazatelji poslovanja sektora državnih preduzeća

U 2024. godini privredna društva u državnom vlasništvu ostvarila su značajno manji zbirni neto rezultat u poređenju sa 2023.g i to u ukupnom iznosu od 75,07 miliona eura. U 2024. godini 72% preduzeća je ostvarilo pozitivno poslovanje. I pored ostvarenog napretka u poslovanju većine privrednih društava, činjenica da skoro jedna trećina privrednih društava i dalje pripada kategoriji onih koja negativno posluju, zahtijeva detaljniju analizu na nivou pojedinačnog preduzeća.

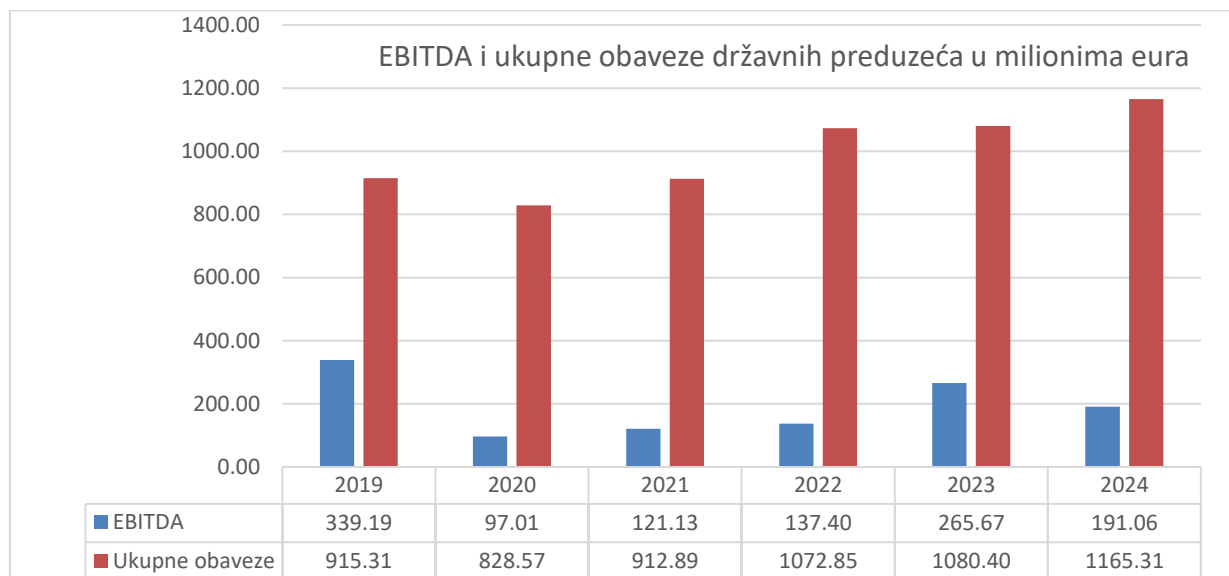
U posljednje četiri godine (2021-2024) od ukupnog portfolija državnih preduzeća, njih 5 je u kontinuitetu ostvarivalo negativan finansijski rezultat, dok dva preduzeća nisu podnosila finansijske iskaze od 2023.g. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je usvojila zaključak koji se odnosi na preduzeća koja u kontinuitetu posluju sa gubitkom da je potrebno da hitno pristupe detaljnoj analizi stanja i identifikaciji uzroka negativnog poslovanja, uz predlaganje mjera za njihovo prevazilaženje.

Nakon tri godine poslovanja sa gubicima, tri preduzeća su 2024. godinu završila sa pozitivnim predznakom i to: “Institut Simo Milošević” AD, “Plantaže 13. Jul” AD i “EPCG Solar gradnja” DOO.

Analizom bilansa stanja (imovine, kapitala i upravljanja imovinom (Asset management)), utvrđeno je da se aktiva državnih preduzeća povećala na 4,8 milijardi eura, koliko je iznosila na kraju 2024. godine. Analizom strukture bilansa, evidentno je da državna preduzeća raspolazu dominantno stalnom imovinom, dok tekuća imovina čini svega 15% ukupne aktive.

Na strani pasive, ukupni vlasnički kapital je bilježio konstantan rast i na kraju 2024. godine iznosio je 3,6 milijardi eura. Ukupne obaveze su bilježile postepeni rast i na kraju 2024. godine dostigle iznos od preko 1,16 milijardi eura. Tokom 2024.godine došlo je do rasta učešća obaveza u pasivi do nivoa od 34,4 %.

Sve do 2019. godine bilo je poboljšanja zaduženosti preduzeća u državnom vlasništvu u odnosu na njihovu dobit, jer su se smanjili nivo duga i pripadajući troškovi finansiranja u odnosu na EBITDA. Međutim, ovaj trend je promijenjen od 2020. godine, uglavnom zbog pogoršanja profitabilnosti koja je dominantno bila posljedica COVID-a. U 2021-2023. godine, dolazi do blagog poboljšanja koeficijenta duga prema EBITDA, ali je ukupan nivo duga u odnosu na ukupnu dobit i dalje na veoma visokom nivou, što se jasno vidi i iz grafika.

Grafik 1: EBITDA i ukupne obaveze državnih preduzeća u milionima EUR

Ono što je evidentno jeste da se u 2023. godini nivo duga prema EBITDA nakon trogodišnjeg perioda tokom kojeg je ocijenjen kategorijom 5 vratio u kategoriju 4 usljed veće profitabilnosti, dok su indikatori pokriće kamata, pokriće kamata gotovinom, zabilježili značajan napredak. Nažalost, tokom 2024. godine indikator duga u odnosu na EBITDA se ponovo vratio u kategoriju 5, dostižući vrijednost koeficijenta preko 6,1, što ukazuje na povećani rizik servisiranja duga.

Agregatna ocjena rizika po kategorijama

Od 49 ocijenjivanih preduzeća u državnom vlasništvu u 2024. godini, nije bilo preduzeća ocijenjenih kao kategorija 1, 17 je ocijenjeno kao kategorija 2 (34,7 procenata), 15 je ocijenjeno kao kategorija 3 (31 procenata), 11 je ocijenjeno kao kategorija 4 (22,2 procenata) i 6 kao kategorija 5 (12,1 procenata).

Agregatnom racio analizom utvrđeno je da je ukupna ocjena portfolija državnih preduzeća u cjelini za finansijsku 2024. godinu ocijenjena kao kategorija 2, što je isti rezultat kao i za 2023. godinu. Trideset preduzeća je zadržalo istu ocjenu kao i 2023. godine, dok su ocjene za osam preduzeća u državnom vlasništvu poboljšane, pri čemu su ocjene za jedanaest preduzeća pogoršane.

Iako se čini da je sektor državnih preduzeća relativno zdrav, postoje određene kompanije koje ostvaruju značajne gubitke ili ne ostvaruju dovoljno dobiti da bi servisirali svoje dugove, a neke kompanije se suočavaju i sa izazovima vezanim za likvidnost. Rezultati analize finansijskog poslovanja za 2024. godinu pokazali su da se čak 17 preduzeća nalazi u kategoriji visokog i veoma visokog rizika (kategorije 4 i 5), što predstavlja 35% ukupnog portfolija. Uzimajući u obzir činjenicu da pet privrednih društava u većinskom vlasništvu države u posljednje četiri godine u kontinuitetu ostvaruje gubitke, moramo konstatovati da ova preduzeća i u budućnosti nose povećan rizik od negativnog poslovanja.

Analiza koncentracije i glavnih rizika

Koncentracija rizika je izražena kod manjeg broja preduzeća sa višegodišnjim gubicima i kod društava sa značajnim javnim servisnim obavezama.

Pored sprovedene agregatne analize poslovanja sektora državnih preduzeća, Ministarstvo finansija je identifikovalo rizike koji se potencijalno negativno mogu odraziti na poslovanje državnih preduzeća. Rizici sa kojima se suočavaju državna preduzeća dominantno su približni rizicima sa kojima se suočavaju i ostala preduzeća koja posluju na domaćem i međunarodnom tržištu. U te rizike spadaju rizici kamatnih stopa, negativnih kursnih razlika, volatilnih cijena energenata, rizici sudskih sporova, rizici vezani za ljudske resurse, sredstva za rad, nelojalnu konkurenciju, gubitak tržišta, nedovoljno sredstava za finansiranje investicija.

Takođe, identifikovani su i potencijalni rizici kojima su izložena pojedina državna preduzeća, a koji proističu iz specifičnosti državnog vlasništva. Ovi rizici su posljedica nedostatka strateškog pristupa i jasne vizije razvoja. U odnosu na prvu Izjavu o fiskalnim rizicima, vidljiv je napredak pojedinih preduzeća koja su preduzela niz mjera poput uvođenja srednjoročnog planiranja, unaprjeđenja metodologije procjene kompenzacija, te uvođenja najvišeg stepena korporativnog upravljanja, te se očekuje napredak u poslovanju u narednom periodu uz potencijalno smanjenje fiskalnih rizika.

Pokretači fiskalnih rizika koji se odnose na državna preduzeća

Osim eksternih šokova sa tržišta koji se preko preduzeća prelivaju na sektor države, u našem sistemu, kao i drugim državama u procesu reformi državnih preduzeća, kao tipične pokretače fiskalnih rizika možemo prepoznati i sljedeće:

- Nezadovoljavajuće ili loše korporativno upravljanje u državnim preduzećima;
- Neadekvatni nadzor koji može dovesti do većeg rizika i slabije budžetske discipline;
- Niže kompenzovane kvazifiskalne aktivnosti u odnosu na stvarne troškove koje preduzeće ima za vršenje usluge od javnog interesa;
- Prekomjerna dividenda ili uplata dijela dobiti koja može oslabiti finansijsko zdravlje kompanije i umanjiti prostor za dalji rast i razvoj i izvođenje investicionih aktivnosti;
- Neizmirene obaveze između državnih preduzeća ili neizmirene obaveze države prema preduzećima.

Finansijski odnosi sa državom

Neto fiskalni efekat državnih preduzeća na državni budžet predstavlja razliku između priliva koje država ima od državnih preduzeća i svih davanja iz državnog budžeta prema državnim preduzećima. U 2024. godini **fiskalni efekat državnih preduzeća na budžet bio je pozitivan** u ukupnom iznosu od **64,3 miliona eura ili 0,8% BDP-a**.

Ipak, potencijalne obaveze za državu ostaju prisutne:

- rizik aktiviranja državnih garancija,
- potrebu za eventualnim dokapitalizacijama,
- finansiranje obaveza vršenja javne usluge (PSO),

4.2.3.2 Procjena uticaja fiskalnog rizika - fokus na identifikovane rizike

Identifikovani fiskalni rizici mogu se svrstati u tri grupe:

Fiskalni rizik od neplaćanja obaveza prema državi

Zbog niske profitabilnosti i problema sa likvidnošću pojedinih privrednih društava evidentiraju neplaćene poreze i druge obaveze prema poreskoj upravi na centralnom nivou tako i prema lokalnim poreskim jedinicama. Neke kompanije su u obavezi da otplaćuju nastali poreski dug u ratama prema Poreskoj upravi. Shodno evidenciji duga Poreske uprave, državna preduzeća su prema državi na kraju 2023. godine bila dužna 26,5 miliona eura, dok je prema dostupnim podacima na kraju 2024. godine dug dostigao iznos od oko 36,2 miliona eura. Početkom 2025. godine poreski dug državnih preduzeća je porastao na blizu 42,0 miliona eura usljed raskida tri ugovora o reprogramu proreskog duga. Kompanija koja ne obavlja privrednu aktivnost, a posjeduje značajno vrijednu imovinu na teritoriji južnih opština, po ovom osnovu akumulirala je ozbiljan poreski dug.

Za očekivati je da u srednjem roku državna preduzeća poboljšaju svoje poslovanje i posljedično smanje neizmirene obaveze prema centralnom i lokalnom nivou vlasti. Ovo očekivanje je u skladu sa reformskim aktivnostima u sektoru državnih preduzeća koje su započete i sa onima koje će se implementirati u srednjem roku, sa ciljem poboljšanja korporativnog upravljanja i njihovih finansijskih performansi. Stoga je za očekivati da ove reforme u srednjem roku daju pozitivne rezultate.

Rizik od negativno riješenih sudskih sporova

Pojedine kompanije su uključene u postupke pred domaćim i međunarodnim sudovima. Iako određene kompanije obezbjeđuju rezervacije u okviru svog poslovanja, neke kompanije, posebno one uključene u međunarodne sudske postupke, nijesu u mogućnosti da naprave rezervisanje sredstava zbog lošeg poslovnog učinka, zbog čega postoji povećan rizik izloženosti državnog budžeta.

Prema dostupnim informacijama, tokom 2026. godine očekuje se donošenje odluka u više sudskih postupaka u kojima su uključena privredna društva, što stvara značajnu neizvjesnost u pogledu ishoda. Krajem februara 2026. Ministarstvo finansija je obaviješteno o promjeni sudske prakse u crnogorskim sudovima, pri čemu je naglašeno da se očekuje značajan finansijski uticaj na poslovanje, likvidnost i održivost jednog privrednog društva. U tom smislu, procjena Ministarstva finansija je da ovaj rizik nosi visok stepen i visoku vjerovatnoću.

Rizici povezani sa državnim vlasništvom

Prema rezultatima sprovedene analize finansijskog poslovanja državnih preduzeća, uočen je problem da određeni broj državnih preduzeća kontinuirano ima probleme sa likvidnošću i ocijenjeni su u dvije kategorije visokog rizika. Zbog loše likvidnosti, procjenjujemo da neka preduzeća možda neće moći da izmiruju sve obaveze iz poslovanja i može se desiti da zatraže državnu podršku u tom pogledu.

Tokom prethodnih godina, neka od tih "rizičnih" državnih preduzeća nisu bila u mogućnosti da iz sopstvenih prihoda izmiruju rate kredita i tražile su od Vlade da ih plati (na primjer Barska plovidba AD). Postoje neki krediti državnih preduzeća za koje se sredstva planiraju u godišnjem budžetu,

ali postoji rizik za otplatu onih koji nisu planirani u državnom budžetu. Takođe, nekoliko državnih preduzeća je poslalo Vladi zahtjev za "de minimis" podršku kako bi rešili probleme koji su nastali zbog loše likvidnosti.

Procjena Ministarstva finansija je da će se napredovanjem u sprovođenju reforme ovog sektora vjerovatnoća pojave ovakvih događaja u srednjem roku smanjivati.

4.2.3.3 Zaključci i potencijalne obaveze za državu

Analiza finansijskog poslovanja pokazuje stabilan, ali ranjiv portfelj. Neto fiskalni efekat u 2024. godini bio je pozitivan, ali negativni trendovi po pitanju zaduženosti i likvidnosti zahtijevaju pojačan nadzor.

Potencijalne obaveze za državu uključuju:

- potrebu za subvencioniranjem gubitaka,
- aktiviranje garancija,
- pokrivanje obaveza javnih servisnih funkcija,
- eventualne dokapitalizacije.

Bez pravovremene identifikacije i upravljanja rizicima moglo bi doći do dodatnih fiskalnih troškova i odstupanja od planiranog budžetskog rezultata i kretanja javnog duga.

4.2.3.4 Upravljanje rizicima i mjere za ublažavanje

Reforma sektora državnih preduzeća usmjerena je na sistemsko smanjenje fiskalnih rizika.

Ključne mjere uključuju:

- donošenje novog Zakona o upravljanju privrednim društvima u državnoj svojini;
- usvajanje Politike državnog vlasništva;
- uspostavljanje Jedinice za koordinaciju vlasništva u okviru Ministarstva finansija;
- izdavanje Pisama očekivanja sa definisanim strateškim i finansijskim ciljevima;
- uvođenje KPI indikatora i sistemskog praćenja učinka;
- obavezu izrade strategija oporavka za preduzeća sa višegodišnjim gubicima;
- unapređenje metodologije obračuna kompenzacija za PSO i identifikaciju QFA;
- redovno ažuriranje i digitalizaciju registra državnih preduzeća.

Implementacijom navedenih mjera očekuje se profesionalizacija upravljanja, jačanje odgovornosti organa upravljanja, povećanje efikasnosti poslovanja i postepeno smanjenje fiskalnih rizika kroz jasnu vezu između vlasničke funkcije države i fiskalne politike.

4.2.4 FISKALNI RIZICI POVEZANI SA SEKTOROM LOKALNE SAMOUPRAVE

Izvorni prihodi budžeta 25 jedinica lokalne samouprave u 2025. godini iznosili su 483,9 mil. €, odnosno 5,9% BDP-a. U odnosu na 2024. godinu prihodi su veći za 51,1 mil. € ili 10,6%, dok su u odnosu na planirani nivo viši za 10,6 mil. € ili 2,4%. Ukupni rashodi lokalnih budžeta u 2025. godini iznosili su 512,3 mil. € (6,3% BDP-a), što je 16 mil. € ili 3% iznad plana, odnosno 77,8 mil. € ili 15,2% više nego u istom periodu 2024. godine. Na kraju 2025. godine evidentiran je deficit

sektora lokalne samouprave u iznosu od 28,4 mil. €. Istovremeno, otplata duga (uključujući neizmirene obaveze iz prethodnog perioda) iznosila je 47,3 mil. €, dok su depoziti lokalnih samouprava smanjeni za 3,5 mil. €.

Iako rast prihoda ukazuje na povoljne trendove, dinamika rashoda i evidentirani deficit ukazuju na prisutne fiskalne pritiske, koji predstavljaju osnov identifikovanih rizika.

4.2.4.1 Identifikovani fiskalni rizici

U sektoru lokalne samouprave prisutni su fiskalni rizici povezani sa potencijalnim povećanja poreskog duga jedinica lokalne samouprave usljed fiskalnih pritisaka, slabije dinamike prihoda ili otežanog servisiranja dospjelih obaveza. Povećanje poreskog duga može uticati na fiskalnu poziciju pojedinih jedinica lokalne samouprave, posebno u uslovima rasta tekućih rashoda i izraženijih potreba za finansiranjem kapitalnih izdataka.

Nadalje, fiskalni rizici vezani su i za mogućnost rasta ukupnog duga, povećanja neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda i produbljivanja budžetskog deficita lokalnih samouprava usljed pada prihoda ili rasta rashoda. Naime, iako je u 2025. godini evidentiran deficit sektora lokalne samouprave, značajan dio navedenog deficita rezultat je povećanog nivoa kapitalnih investicija na lokalnom nivou, koje su se dijelom finansirale korišćenjem akumuliranih depozita iz prethodnog perioda, a koji nemaju karakter tekućih prihoda. U tom smislu, ostvareni deficit potrebno je posmatrati i u kontekstu investicione aktivnosti jedinica lokalne samouprave i strukture izvora finansiranja, a ne isključivo kao pokazatelj pogoršanja fiskalne pozicije sektora.

Najizraženiji fiskalni rizik vezan za lokalnu samoupravu odnosi se na rast duga i neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda lokalnih preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, posebno u uslovima pogoršanja fiskalne situacije na lokalnom nivou. U srednjem roku, fiskalni rizik povezan sa poslovanjem lokalnih preduzeća zavisice prvenstveno od njihove sposobnosti prilagođavanja rastućim troškovima poslovanja i očuvanja finansijske održivosti. Istovremeno, očekuje se da će kontinuirani nadzor od strane osnivača, unapređenje upravljanja i jačanje finansijske discipline doprinijeti postepenoj stabilizaciji poslovanja lokalnih preduzeća i smanjenju potencijalnih fiskalnih pritisaka na budžete jedinica lokalne samouprave.

4.2.4.2 Procjena fiskalnog uticaja na državu

Imajući u vidu identifikovane rizike i postojeći institucionalni okvir upravljanja lokalnim javnim finansijama, procjenjuje se da fiskalni rizik povezan sa sektorom lokalne samouprave trenutno ostaje nizak. Istovremeno, fiskalna pozicija pojedinih jedinica lokalne samouprave i lokalnih preduzeća zahtijeva kontinuirano praćenje, posebno u dijelu upravljanja rashodima, likvidnošću i neizmirenim obavezama iz prethodnog perioda. Nastavak primjene fiskalnih pravila, jačanje finansijske discipline i unapređenje nadzora nad lokalnim javnim finansijama predstavljaju važne pretpostavke za očuvanje stabilnosti sektora u srednjem roku.

4.2.5 BUDŽETSKI RIZICI POTROŠNJE

Analiza pokazuje da se u okviru potrošnje budžeta izdvajaju četiri glavne oblasti: izdvajanja za socijalu, penzioni sistem, subvencije i zdravstvo.

Kod izdvajanja za socijalu u prethodnom periodu bio je evidentiran rast broja korisnika prava na pomoć i tuđu njegu. Subvencije poslodavcima koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom imaju trend rasta i potencijalno će iziskivati obezbjeđivanje dodatnih sredstava. U oblasti zdravstva evidentan je trend rasta troškova lijekova, bolovanja i putnih troškova. Penzioni sistem je pod pritiskom demografskih trendova i redovnih usklađivanja penzija, pa se i ovdje radi o nižem riziku sa približno istim fiskalnim efektom.

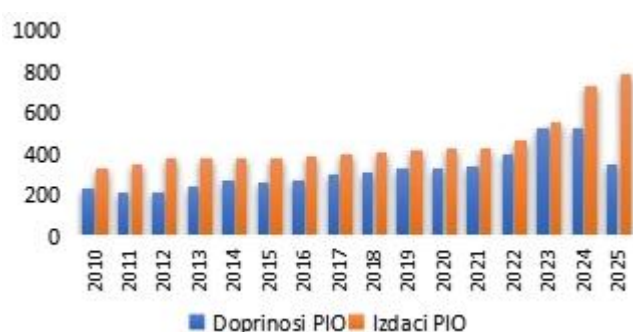
U skladu sa preporukama misije Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) iz marta 2025. godine, pripremljene su preliminarne projekcije kretanja penzijskog sistema u dugom roku.

4.2.5.1 Dugoročna analiza fiskalne održivosti penzionog sistema u Crnoj Gori

Analiza postojećeg sistema

Penzioni sistem u Crnoj Gori, shodno Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, zasnovan je na tekućem finansiranju i principu međugeneracijske solidarnosti – sadašnji zaposleni i poslodavci izdvajaju namjenske doprinose za isplatu prava sadašnjim penzionerima. Imajući u vidu ograničenja u pogledu ekonomskog rasta, neformalne ekonomije u isplaćivanju zarada, pored namjenskih prihoda budžeta, odnosno doprinosa za penzijsko osiguranje kojoj predstavljaju prihod budžeta države koji se koristi namjenski, opredjeljuju se sredstva i iz opštih prihoda budžeta..

Grafik 1 PIO doprinosi i izdaci za PIO 2010-2025

mjere i faktori.

Na ostvarenje namjenskih doprinosa, utiču stope doprinosa za PIO, dinamika privredne aktivnosti, stepen usklađenosti sa propisima i obim neformalne ekonomije, kao i drugi faktori. Na kretanje izdvajanja za prava iz oblasti PIO, utiču starosna struktura stanovništva, broj i visina penzija, politike Vlade kojima se uvećava minimalna penzija, minimalne zarade, usklađivanje penzija shodno zakonu i druge

Dugoročna analiza održivosti penzijskog sistema

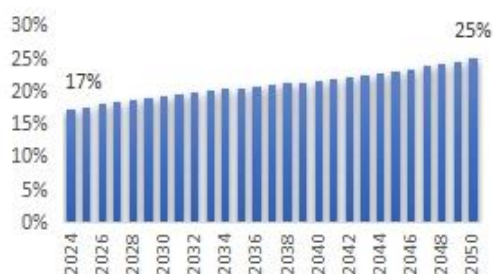
Na bazi srednjoročnih projekcija i dugoročnih izazova finansiranja penzijskog sistema, izrađena je preliminarne dugoročna procjena kretanja izdataka Fonda PIO od strane Ministarstva finansija. Korišćene su demografske pretpostavke i ekonomske procjene u osnovnom scenariju (*business as usual*), na bazi projekcija Ujedinjenih nacija (UN) i modelskih procjena Ministarstva finansija.

Prema procjenama, godišnja razlika ostvarenih primitaka od doprinosa za izdvajanja za potrebe Fonda PIO u srednjem roku iznosiće 430-470 miliona eura koja će se obezbijediti iz opštih prihoda budžeta. Nepovoljna demografska kretanja usloviće ovakva kretanja i u dugom roku prema očekivanjima, naročito imajući u vidu starenje populacije, niske stope zamjene i potencijalne migracije stanovništva ulaskom u EU. Ipak, uz očekivani dalji rast BDP-a i konvergenciju ka evropskom razvojnem prosjeku, očekuje se dugoročni pad nedostajućih sredstava koja se finansiraju iz opštih prihoda budžeta kao udio u strukturi BDP-a.

Demografski trendovi

Procjene su zasnovane na projekcijama UN prema kojima će broj stanovnika u Crnoj Gori do polovine 21. vijeka biti niži 6-13%, zavisno od scenarija.

Grafik 2 Projekcije učešća populacije 65+ u ukupnom broju stanovnika

Prospekti pristupanja EU u 2028. godini ubrzavaju ove procese i potencijalno vode ka većem odlivu radne snage.

Usljed starenja stanovništva, u dugom roku dolazi do povećanja učešća populacije starosti 65+ u ukupnoj populaciji, sa oko 17% na 25%, što značajno utiče na povećane pritiske finansiranja penzijskog sistema, niži rast ekonomije i stvara dugoročni rizik po stabilnost finansijskog i ekonomskog sistema.

Makroekonomski i fiskalni trendovi

Makro-fiskalne pretpostavke su zasnovane na zatvaranju *output gap*-a odnosno ostvarenju stope rasta ekonomije na nivou procijenjenog potencijala od 3.1-3.2%. Dugoročno, projektovana je stabilna inflacija na 2-2.5% usljed monetarne stabilnosti pristupanjem Eurozoni. Istovremeno, očekuje se snažan pritisak na tržištu rada usljed neusklađenosti ponude i potražnje.

U dugom roku, prognozirani je prosječni godišnji rast naplaćenih PIO doprinosa od 6-6.5%, uz rast izdvajanja za penzije po prosječnoj stopi od 4-4.5% godišnje. Kako se očekuje brži rast prihoda u odnosu na rashode, predviđa se smanjenje učešća deficita penzijskog sistema u BDP-u.

U povoljnijem scenariju usljed benefita po osnovu pristupanja EU i brže konvergencije, kao i većem stepenu usklađenosti i nižoj sivoj ekonomiji, penzioni sistem bi bilježio znatno povoljnije parametre finansiranja, kako iz namjenskih doprinosa tako i opštih prihoda (indirektni porezi, donacije i grantovi), po osnovu povlačenja sredstava iz kohezionih i strukturnih fondova EU i neto primanja iz višegodišnjeg finansijskog okvira EU.

Dalje preporuke

Neophodno produbiti analize i izraditi strategiju reforme penzionog sistema u skladu sa očekivanim trajanjem životnog vijeka, socio-ekonomskim parametrima i sistemom finansiranja, povećati formalizaciju tržišta rada i stopu participacije. Pri reformama, voditi se principom jačanja životnog standarda i kupovne moći penzionera kao osjetljivog dijela populacije, uz istovremeno osiguranje održivosti sistema.

U 2025. godini uprkos smanjenju stopa doprinosa za PIO, došlo do kompenzovanja nižih doprinosa od strane uvećane snažne naplate poreskih kategorija, shodno implementiranoj reformi iz fiskalne strategije.

Neophodno obezbijediti preduslove za razvoj dobrovoljnih privatnih penzionih fondova, zasnovanih na sistemu kapitalizacije, odnosno akumulacije kapitala kroz upravljanjem ulaganja u sigurnije oblike imovine na finansijskom tržištu (državne obveznice, dionice itd).

Konkretna preporuka i dalje jačanje analitičkih kapaciteta u pogledu procjena namjenskih doprinosa i finansiranja penzionog sistema, biće predmet saradnje sa međunarodnim organizacijama – MMF-om i Svjetskom bankom, tokom 2026. godine.

4.2.5.2 Rizici povezani sa arbitražnim postupcima

Posebnu kategoriju čine arbitražni sporovi, koji mogu da imaju znatno veći potencijalni fiskalni teret.

Arbitražni procesi, iako je Crna Gora dobila sve sporove do danas, mogu predstavljati izazov za budžet države. Ukoliko bi Crna Gora izgubila spor sa velikim investitorom, to bi značilo obavezu plaćanje višemilionske odštete, što bi dodatno opteretilo javne finansije odnosno budžet Crne Gore. U cilju smanjenja rizika, važno je unaprijediti regulatorni okvir i raditi na rješavanju sporova putem pregovora prije nego što dođe do formalnih arbitražnih postupaka.

Kao i kod bilo koje arbitraže, postoji mogućnost da bi suprotna strana mogle uspjeti u arbitražnom sporu, što bi dovelo do obaveze plaćanja štete negativno bi uticalo na budžet Crne Gore. Presude Arbitražnih sudova o iznosima štete ili zahtjevi za štetu su povjerljivi.

Ovi rizici se ocjenjuju kao visoki, jer bi njihova materijalizacija imala direktan i ozbiljan uticaj na budžet države. Njihova neizvjesnost zavisi od sudskih odluka i trajanja postupaka, pa zahtijevaju stalno praćenje i angažovanje pravnih timova.

4.2.5.3 Perspektive i mjere za ublažavanje rizika

Najveći fiskalni pritisak u narednom srednjoročnom periodu dolazi od arbitražnih sporova, dok su izdvajanja za socijalu, penzije i subvencije srednjeg intenziteta, ali kumulativno predstavljaju trajni izazov za fiskalnu održivost. Zdravstveni troškovi rastu brže od BDP-a, ali se mogu staviti pod kontrolu kroz digitalizaciju i racionalizaciju.

Izgledi u socijalnim davanjima i subvencijama mogu se poboljšati kroz zakonske izmjene i racionalizaciju. Penzioni sistem ostaje pod dugoročnim pritiskom zbog starenja stanovništva. Arbitražni sporovi ostaju neizvjesni i zavise od sudskih odluka, što zahtijeva stalno praćenje i pravnu zaštitu države.

Predložene mjere uključuju redefinisane kriterijuma za izdvajanja za socijalu, preusmjeravanje budžetskih ušteda ka Fondu PIO, digitalizaciju zdravstvenog sistema, korekciju programa subvencija i jačanje pravne zaštite države u arbitražnim postupcima.

Pored negativnih fiskalnih rizika, uočeni su i pozitivni fiskalni rizici, odnosno okolnosti koje mogu dovesti do povoljnijih odstupanja od planiranih vrijednosti.

Kontinuirano praćenje i kvartalno izvještavanje, novi zakonski okvir u oblasti socijalnih davanja, racionalizacija budžetskih rashoda u korist penzionog sistema, regulatorne izmjene subvencija i digitalizacija zdravstvenog sistema predstavljaju faktore koji mogu smanjiti fiskalni pritisak u srednjoročnom periodu.

4.2.6 POZITIVNI FISKALNI RIZICI

Pored negativnih fiskalnih rizika koji mogu ugroziti održivost javnih finansija, identifikovani su i pozitivni fiskalni rizici – okolnosti koje mogu dovesti do povoljnijih odstupanja od planiranih vrijednosti i time olakšati fiskalnu poziciju države.

U oblasti **javnih investicija**, smanjenje kapitalnih izdataka ispod planiranog nivoa može kratkoročno dovesti do smanjenja deficita. Iako se radi o privremenom efektu, on predstavlja pozitivan fiskalni rizik jer ukupni rashodi budžeta padaju. Važno je, međutim, da se deficit ne smanjuje na način koji bi dugoročno ugrozio ekonomski rast kroz nedovoljna ulaganja.

Na osnovu Fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine, pratećih dokumenata Ministarstva finansija, kao i ocjena IMF-a, Svjetske banke i ostalih relevantnih međunarodnih institucija, mogu se identifikovati pozitivni fiskalni rizici za Crnu Goru:

4.2.6.1 Snažniji ekonomski rast od planiranog (makroekonomski indikatori su polazna osnova za planiranje prihoda budžeta)

U fiskalnim i makroekonomskim dokumentima Crne Gore, kao i u MMF Article IV konsultacijama, navodi se da bi snažniji realni rast BDP-a od projektovanog imao direktan pozitivan efekat na prihode (PDV, akcize, porez na dobit i dohodak) i saldo budžeta.

- Dalji rast zaposlenosti i formalizacije rada uticali bi na veće prihode od poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa,
- Indirektno kroz rast potrošnje i profitabilnosti privrednih subjekata veća osnovica za PDV, akcize, kao i porez na dobit,
- Kroz realizaciju velikih infrastrukturnih projekata doći će do pozitivnog uticaja na sve kategorije prihoda budžeta.

4.2.6.2 Bolja naplata poreza, dalje jačanje fiskalne discipline i suzbijanje sive ekonomije

U Fiskalnoj strategiji, Programu ekonomskih reformi i drugim relevantnim dokumentima, eksplicitno se navodi da su reforme poreske administracije, digitalizacija i mjere protiv sive ekonomije izvor potencijalno većih prihoda od planiranih.

Navedeno predstavlja pozitivan fiskalni rizik, jer:

- Projekcije su konzervativne,
- Efekti reformi često nadmaše početna očekivanja (ovo je praktično već dokazano imajući u vidu da su mjere implementirane Fiskalnom strategijom već u prvoj godini nadmašile planirane efekte),
- Ubrzanje dinamike naplate poreskog duga iznad očekivane,
- Implementacija IRMS.

4.2.6.3 Veći priliv grantova, donacija i EU sredstava (Plan rasta, IPA i sl)

Aktuelne strategije Vlade i druge analize ukazuju na to da dinamika napredovanja ka EU i efikasnija apsorpcija sredstava može rezultirati:

- većim grantovima (bez povećanja duga),
- rasterećenjem kapitalnog budžeta,
- poboljšanjem projektovanog deficita i suficita tekuće potrošnje u odnosu na osnovni scenario.

4.2.6.4 Bolji finansijski rezultati državnih preduzeća

Poboljšano upravljanje, profesionalizacija i novi zakon o državnoj svojini mogu dovesti do nižih transfera iz budžeta i naplate većih dividendi nego što je planirano i navedeno predstavlja pozitivan fiskalni rizik koji može rezultirati boljom naplatom jednokratnih prihoda.

Osim toga, jednokratni prihodi mogu nastati još usljed naplate:

- koncesija;
- legalizacija objekata,
- jednokratne naknade,
- posebne takse.

Pozitivni fiskalni rizici, po svojoj prirodi, podrazumijevaju neizvjesne i teško kvantifikovane efekte, zbog čega se u fiskalnom planiranju primjenjuje konzervativan pristup kako bi se izbjeglo precjenjivanje potencijalnih prihoda.

Pored ovih opštih, evidentirati su i drugi pozitivni fiskalni rizici: *i) kratkoročno smanjenje deficita usljed potencijalne niže realizacije budžetkih izdataka, ii) efikasnijeg povlačenja sredstava iz sektorske budžetske podrške, iii) smanjenja finansijskih korekcija nepravilnosti u IPA projektima, koje takode predstavlja pozitivan fiskalni rizik jer umanjuje obavezu povraćaja sredstava i povećava neto priliv u budžet i dr.*

5 IZDACI BUDŽETA DRŽAVE

U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, proces utvrđivanja državnog budžeta bazira se na ekonomskoj i fiskalnoj politici, očekivanim makroekonomskim i fiskalnim trendovima i utvrđenim limitom potrošnje.

U narednoj tabeli data je procjena agregatnih fiskalnih pokazatelja u periodu 2026-2029. godina.

PROCJENA UKUPNIH PRIMITAKA, IZDATAKA I BUDŽETSKOG BILANSA

	2026 (<i>plan</i>)		Predlog 2027		2028 (<i>procjena</i>)		2029 (<i>procjena</i>)	
	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP
Ukupni primici	4225.21	49.2%	3821.28	42.5%	4635.08	49.3%	3934.94	40.0%
Izvorni prihodi	3084.45	35.9%	3201.57	35.6%	3324.78	35.4%	3439.98	35.0%
Finansiranje	1140.76	13.3%	619.71	6.9%	1310.30	13.9%	494.96	5.0%
Projektovani ukupni izdaci	3788.51	44.1%	4636.23	51.5%	3975.91	42.3%	4619.60	47.0%
Tekući, Kapitalni i Budžet državnih fondova	3362.79	39.1%	3485.92	38.8%	3600.23	38.3%	3723.82	37.9%
Otplata duga	383.59	4.5%	1125.26	12.5%	363.37	3.9%	883.47	9.0%
Kupovina hartija od vrijednosti	34.18	0.4%	17.55	0.2%	4.82	0.1%	4.82	0.0%
Pozajmice i krediti	7.95	0.1%	7.50	0.1%	7.50	0.1%	7.50	0.1%
Planirani nivo deficit/suficit budžeta države	-278.34	-3.2%	-284.34	-3.2%	-275.44	-2.9%	-283.84	-2.9%

5.1 PREGLED BUDŽETSKIH IZDATAKA PO PROGRAMSKOJ KLASIFIKACIJI

Struktura budžetskih izdataka po programskoj klasifikaciji, po glavnim programima, data je u sljedećoj tabeli:

Budžetski izdaci prikazani po programskoj strukturi glavnih programa									
P.K.	Naziv	Plan 2026		Procjena 2027		Procjena 2028		Procjena 2029	
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%
11	POLITIČKI SISTEM I UPRAVLJANJE	118.56	3.1	112.84	2.4	113.17	2.8	113.15	2.4
12	PRAVOSUĐE I ZAŠTITA PRAVA	83.13	2.2	82.66	1.8	84.35	2.1	85.38	1.8
13	JAVNA BEZBJEDNOST I ODBRANA	262.12	6.9	255.12	5.5	266.24	6.7	276.38	6.0
14	JAVNE FINANSIJE	756.24	20.0	1523.55	32.9	775.05	19.5	1320.20	28.6
15	EKONOMIJA I TURIZAM	140.19	3.7	159.94	3.4	164.82	4.1	168.33	3.6
16	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I VODOPRIVREDA	73.02	1.9	74.39	1.6	74.93	1.9	75.54	1.6
17	SAOBRAĆAJ	248.23	6.6	261.64	5.6	277.20	7.0	292.32	6.3
18	PROSTORNO PLANIRANJE I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	49.49	1.3	57.06	1.2	62.71	1.6	68.24	1.5
19	OBRAZOVANJE, NAUKA I SPORT	368.24	9.7	369.64	8.0	370.07	9.3	372.26	8.1
20	KULTURA	34.61	0.9	34.72	0.7	34.46	0.9	34.59	0.7
21	ZDRAVSTVO	521.60	13.8	528.76	11.4	532.79	13.4	549.61	11.9
22	SOCIJALNO STARANJE	1133.09	29.9	1175.90	25.4	1220.11	30.7	1263.61	27.4
UKUPNI IZDACI		3788.51	100.0	4636.23	100.0	3975.91	100.0	4619.60	100.0

11 – POLITIČKI SISTEM I UPRAVLJANJE

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
11 009	Organizacija i sprovođenje izbora	0.51	2.17	2.18	1.00
11 011	Građanska kontrola rada policije	0.05	0.05	0.05	0.05
11 018	Pridruživanje EU	2.26	2.27	2.29	2.30
11 019	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva evropskih poslova	0.68	0.68	0.69	0.69
11 023	Evidencija, izbor, obuka i usavršavanje kadrova	2.05	1.95	1.96	1.98
11 033	Sprječavanje korupcije	2.20	2.21	2.22	2.24
11 034	Objavljivanje propisa	0.26	0.28	0.30	0.31
11 047	Ostvarivanje funkcije Predsjednika Crne Gore	1.62	1.62	1.67	1.67
11 048	Vršenje zakonodavne vlasti	15.63	15.68	15.69	15.81
11 049	Podrška radu Vlade	8.07	8.12	8.17	8.27
11 050	Parlamentarna demokratija	18.30	13.97	14.08	14.19
11 051	Koordinacija i sprovođenje politike u oblasti vanjskih poslova	24.52	22.66	22.53	22.99
11 052	Infrastrukturni projekti za potrebe državnih organa	2.37	0.55	0.04	0.04
11 053	Unapređenje i razvoj javne uprave	29.86	29.87	30.44	30.66
11 054	Mediji	4.29	4.31	4.33	4.34
11 055	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva vanjskih poslova	1.06	1.07	1.06	1.09
11 056	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva javne uprave	2.44	2.47	2.52	2.53
11 057	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva dijaspore	0.76	0.76	0.77	0.77
11 058	Sajber bezbjednost	1.65	2.17	2.18	2.23
UKUPNI IZDACI		118.56	112.84	113.17	113.15
Ukupni izdaci kao % BDP-a		1.38%	1.25%	1.20%	1.15%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		3.13%	2.43%	2.85%	2.45%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 11- Politički sistem i upravljanje kreću se u rasponu od 112.84 mil.€ do 113.15 mil i korišće e za sljedeće amjene:

- Građansku kontrolu rada policije;
- Jačanje povjerenja građana u proces zapošljavanja i jednaku dostupnost radnih mjesta svim kandidatima;

- Utvrđivanje i sprječavanje postojanja sukoba interesa u vršenju javne funkcije, zaštitu zviždača, kreiranje i sprovođenje javnih kampanja u cilju efikasnijeg učešća građana u borbi protiv korupcije;
- Nadzor nad sprovođenjem propisa kojim se uređuje lobiranje i sprovođenje mjera kontrole finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja;
- Predstavljanje države u zemlji i inostranstvu, dodjela odlikovanja, pomilovanja, proglašenje zakona ukazima, postavljanje ambasadora ukazima, raspisivanje parlamentarnih i lokalnih izbora;
- Unaprjeđenje bilateralne i multilateralne saradnje, međunarodne ekonomske i kulturne saradnje u odgovarajućim oblastima i zaključivanje međunarodnih ugovora;
- Uspostavljanje funkcionalnog sistema informatičke mreže državnih organa i sistema elektronskih usluga.

U okviru navedenog programa obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice: Služba Predsjednika Crne Gore, Skupština Crne Gore, Državna izborna komisija, Savjet za građansku kontrolu rada policije, Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore, Kabinet Predsjednika Vlade, Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte, Sekretarijat za zakonodavstvo, Komisija za koncesije, Savjet za NATO, Ministarstvo finansija, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo evropskih poslova, Ministarstvo javne uprave, Uprava za ljudske resurse, Agencija za sajber bezbjednost, Ministarstvo dijaspore, Ministarstvo javnih radova, Javni medijski servis - Radio i Televizija Crne Gore, Agencija za sprječavanje korupcije, Službeni list Crne Gore.

12 – PRAVOSUĐE I ZAŠTITA PRAVA

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
12 001	Zaštita ustavnosti i zakonitosti	1.55	1.56	1.60	1.60
12 003	Rad sudova	31.34	31.40	32.42	32.60
12 005	Rad tužilaštva	15.37	15.31	15.82	15.83
12 012	Izvršenje krivičnih sankcija	13.89	14.19	14.50	15.08
12 013	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva ljudskih i manjinskih prava	2.28	2.30	2.41	2.51
12 020	Zaštita ljudskih prava i sloboda	0.96	0.96	0.98	0.99
12 021	Zaštita ličnih podataka i slobodan pristup informacijama	0.90	0.86	0.86	0.87
12 024	Uređenje i upravljanje u sistemu pravosuđa	10.90	10.54	10.19	10.27
12 025	Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti	4.35	4.39	4.45	4.47
12 026	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva pravde	1.01	1.09	1.06	1.10
12 027	Vladavina prava	0.00	0.00	0.00	0.00
12 028	Unapređenje saradnje između države i vjerskih zajednica	0.58	0.06	0.07	0.07
UKUPNI IZDACI		83.13	82.66	84.35	85.38
Ukupni izdaci kao % BDP-a		0.97%	0.92%	0.90%	0.87%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		2.19%	1.78%	2.12%	1.85%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 12 – Pravosuđe i zaštita prava kreću se u rasponu od 83.13 mil.€ do 85.38 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Zaštitu ustavnosti i zakonitosti;
- Obezbjedenje efikasnog i racionalnog sprovođenja sudskih postupaka;
- Vršenje poslova gonjenja učinilaca krivičnih djela i drugih kažnjivih djela koja se gone po službenoj dužnosti kao i obavljanje tužilačke funkcije na principima samostalnosti, transparentnosti, odgovornosti, efikasnosti i integriteta;
- Vršenje sudske vlasti kao i obavljanje sudske funkcije na principima samostalnosti, transparentnosti, odgovornosti, efikasnosti i integriteta;
- Organizaciju i sprovođenje obuka sudija i državnih tužilaca, kao i organizovanje i sprovođenje obuke i advokata, notara, javnih izvršitelja, savjetnika, službenika i pripravnika u sudovima i državnim tužilaštvima;

- Izrada i praćenje realizacije strateških dokumenata za oblast pravosuđa, praćenje procesa harmonizacije pravnog sistema u oblasti pravosuđa sa standardima i propisima EU, praćenje, obezbjeđenje i sprovođenje zakona u oblasti pravosuđa;
- Izvršenje krivičnih sankcija, i to: kazne zatvora i maloljetničkog zatvora, mjere bezbjednosti koje se u skladu sa zakonom izvršavaju u UIKS-u; vaspitne mjere upućivanje u ustanovu zatvorskog tipa, kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku i mjera za obezbjeđenje prisustva okrivljenog u krivičnom postupku - pritvor; uz poštovanje i zaštitu ljudskih prava lica lišenih slobode;
- Obavljanje stručnih i administrativnih poslova, medijaciju u građansko-pravnim sporovima, porodičnim, privrednim, radnim i drugim imovinsko pravnim odnosima fizičkih i pravnih lica.

U okviru navedenog programa obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice: Ustavni sud Crne Gore, Sudski savjet, Tužilački savjet, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, Ministarstvo pravde, Uprava za izvršenje krivičnih sankcija, Centar za alternativno rješavanje sporova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo javnih radova, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

13 – JAVNA BEZBJEDNOST I ODBRANA

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
13 002	Zaštita i spašavanje	7.41	6.92	6.96	6.95
13 013	Zaštita tajnih podataka	0.62	0.66	0.70	0.75
13 015	Nacionalna bezbjednost	43.31	31.57	31.93	32.28
13 016	Obuka ronilaca za podvodno razminiranje, pružanje pomoći, spašavanje i kontrolu na moru	0.46	0.47	0.47	0.48
13 023	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva unutrašnjih poslova	15.16	15.87	16.16	16.15
13 024	Javna bezbjednost	95.71	92.26	92.50	92.48
13 025	Funkcionisanje Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore	7.11	7.75	8.19	8.19
13 026	Izdavanje dokumenata	7.69	8.08	8.24	8.24
13 027	Upravljanje granicom	4.34	2.87	2.91	2.91
13 028	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva odbrane	15.99	16.06	16.10	17.08
13 029	Vojska Crne Gore	50.89	50.91	51.38	53.70
13 030	Opremanje, modernizacija i infrastruktura Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore	8.99	17.06	26.17	32.42
13 031	Obavještajno bezbjednosni poslovi	3.04	3.12	3.00	3.23
13 040	Međunarodna zaštita	1.39	1.50	1.52	1.52
UKUPNI IZDACI		262.12	255.12	266.24	276.38
Ukupni izdaci kao % BDP-a		3.05%	2.84%	2.83%	2.81%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		6.92%	5.50%	6.70%	5.98%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 13- javna bezbjednost i odbrana kreću se u rasponu od 262,12 mil.€ do 276,38 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Efikasnije i blagovremeno preventivno i operativno djelovanje u slučaju elementarnih nepogoda i tehničko-tehnoloških nesreća sa ciljem zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine;
- Zaštitu tajnih podataka, zaštitu nacionalne bezbjednosti koja se odnosi na zaštitu Ustavom utvrđenog poretka, bezbjednosti i teritorijalnog integriteta Crne Gore;
- Bezbjedno korišćenje vodenih površina i spašavanja ljudskih života, materijalnih i kulturnih dobara u vodi, traženje i vađenje potonulih stvari, odnosno objekata i utopljenih lica; kao i obavljanje istraživačke aktivnosti u moru u svrhu zaštite valorizacije i uspostavljanja zona zaštite u moru (morskom ekosistemu);
- Zaštitu bezbjednosti građana i Ustavom utvrđenih sloboda i prava i zaštitu imovine;

- Sprječavanje vršenja i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja, pronalaženje i hvatanje učinilaca krivičnih djela i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim organima, održavanje javnog reda i mira, obezbjeđivanje javnih okupljanja, obezbjeđivanje određenih ličnosti, objekata i prostora, nadzor i kontrolu bezbjednosti u saobraćaju;
- Obezbeđenje državne granice i vršenje granične kontrole, kao i kontrolu ulaska, kretanja, boravka i izlaska stranaca;
- Odbranu suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalnog integriteta Crne Gore.

U okviru navedenog programa obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo odbrane, Direkcija za zaštitu tajnih podataka, Ministarstvo javnih radova, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Regionalni ronilački centar za podvodno deminiranje i obuku ronilaca.

14 – JAVNE FINANSIJE

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
14 002	Upravljanje budžetom	68.73	70.16	71.14	72.27
14 005	Upravljanje javnim dugom	602.65	1373.51	622.93	1165.04
14 017	Zaštita imovinsko-pravnih interesa Crne Gore	1.15	1.16	1.18	1.19
14 021	Nacionalna statistika	2.73	2.79	2.84	2.93
14 022	Zaštita prava u postupcima javnih nabavki	0.53	0.52	0.53	0.53
14 036	Revizija EU fondova	0.58	0.59	0.61	0.64
14 040	Upravljanje i nadzor nad fiskalnim i finansijskim sistemom	13.28	13.49	13.58	13.64
14 042	Državna revizija javnih sredstava i državne imovine	3.28	3.31	3.37	3.38
14 043	Upravljanje državnom imovinom	31.63	26.22	26.86	27.85
14 048	Naplata javnih prihoda	11.49	11.62	11.66	11.94
14 050	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva finansija	1.76	1.75	1.76	1.77
14 051	Javne nabavke	0.77	0.81	0.79	0.79
14 052	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Poreske uprave	1.67	1.20	1.20	1.21
14 053	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave carina	5.19	5.67	5.70	5.99
14 054	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave za državnu imovinu	2.93	2.98	3.05	3.12
14 056	Naplata carinskih prihoda	7.86	7.76	7.86	7.92
UKUPNI IZDACI		756.24	1523.55	775.05	1320.20
Ukupni izdaci kao % BDP-a		8.80%	16.94%	8.24%	13.43%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		19.96%	32.86%	19.49%	28.58%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 14 - Javne finansije kreću se u rasponu od 756,24 mil.€ do 1320.20 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Saradnju sa domaćim i ino finansijskim insitucijama, kao i sa međunarodnim finansijskim insitucijama. Upravljanje gotovinom i likvidnošću; Servisiranje obaveza po svim aktivnim ino i domaćim kreditima, izdatim državnim hartijama od vrijednosti na domaćem i međunarodnom tržištu i ostalim kreditnim aktivnostima, bilo da su direktne ili garantovane;
- Evidenciju i praćenje svih transakcija po aktivnim ino i domaćim kreditima, izdatim državnim hartijama od vrijednosti i ostalim kreditnim aktivnostima na ino i domaćem tržištu, bilo da su direktne ili garantovane; Analizu i predviđanje buduće potrebe zaduživanja i na osnovu toga pripreme izvještaja i preporuka i pripremu neophodnih podataka i obrazloženja u vezi pripremanja godišnjeg budžeta države; Pripremu propisa koji regulišu oblast upravljanja i servisiranja devizne štednje deviznim štedišama,

prikupljanje podataka od banaka i Centralne depozitarne agencije po osnovu kojih se organizuje isplata devizne štednje i obveznica deviznim štedišama, evidenciju isplaćene devizne štednje i realizovanih obveznica, izradu izvještaja o isplaćenoj deviznoj štednji i sl.;

- Zastupanje Crne Gore i njenih organa javne službe čiji je osnivač Država, a nemaju svojstvo pravnog lica, pred sudovima i drugim državnim organima;
- Prikupljanje i obradu statističkih podataka u cilju obezbjeđenja tačnih i pouzdanih statističkih informacija za razne oblasti istraživanja koja služe kao osnov za donošenje strateških odluka u različitim oblastima rada, uz primjenu Kodeksa prakse evropske statistike;
- Zaštitu prava i pravnih interesa učesnika u postupcima javnih nabavki, kroz punu primjenu osnovnih načela ekonomičnosti i efikasnosti upotrebe javnih sredstava, konkurencije, transparentnosti i ravnopravnosti;
- Sprovođenje revizija, davanje preporuka za unapređenje efektivnosti i efikasnosti funkcionisanja sistema upravljanja, kontolu i nadzor u subjektima revizije, kako bi se obezbijedilo razumno uvjeravanje da su deklaracije o upravljanju koje izdaje NAO, izvještavanje o troškovima i predmetni finansijski izvještaji predstavljeni nadležnim Direktoratima Evropske Komisije tačni i da su predmetne transakcije zakonite i regularne;
- Unapređenje sistema upravljanja i kontrola u korišćenju EU fondova čime se doprinosi zaštiti finansijskih interesa EU i finansijskih interesa Crne Gore;
- Dugoročnu održivost javnih finansija, makroekonomsku stabilnost kako bi se stvorili uslovi za sprovođenje strateškog razvojnog cilja koji se ogleda u održivom i inkluzivnom ekonomskom rastu koji će doprinijeti smanjenju razvojnog jaza u odnosu na prosjek Evropske unije i povećanju kvaliteta života svih građana;
- Kontrolu i reviziju organa i organizacija koje upravljaju budžetom ili imovinom države i jedinica lokalne samouprave, fondova i drugih pravnih lica kojima je država osnivač ili ima većinsko vlasništvo u akcijama i udjelima, kao i institucija koje izvršavaju dio budžeta, upravljaju državnom imovinom, primaju dotacije ili od države dobijaju bespovratna davanja ili garancije, odnosno posluju sa subjektima revizije ili primaju sredstva EU i drugih međunarodnih organizacija ili institucija za finansiranje javnih potreba;
- Jačanje fiskalne discipline, zakonito i transparentno trošenje javnih sredstava;
- Upravljanje i zaštitu državne imovine koja se odnosi na poslove pripreme, prikupljanja i staranja o državnoj imovini;
- Utvrđivanju stvarnog stanja vlasništva, izrada katastra nepokretnosti u cilju pravilnog planiranja prostora i realizacije poreske politike.

U okviru Glavnog programa javne finansije obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice:

Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Poreska uprava, Uprava carina, Uprava za statistiku, Uprava za igre na sreću, Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Uprava za državnu imovinu, Državna revizorska institucija, Revizorsko tijelo, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, Fiskalni savjet, Fond za obeštećenje.

15 – EKONOMIJA I TURIZAM

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
15 004	Trgovina, zaštita konkurencije, potrošača i intelektualne svojine i unaprijeđenje poslovnog ambijenta	5.21	5.54	5.19	5.24
15 011	Industrijski razvoj i zanatstvo	1.70	1.23	1.78	1.36
15 019	Turistička djelatnost	24.78	24.82	26.14	26.22
15 021	Politika tržišta rada	67.20	80.82	82.14	85.07
15 022	Vansudsko mirenje i arbitraža u radnim sporovima	0.53	0.53	0.54	0.56
15 030	Industrijski i regionalni razvoj	15.46	16.30	17.35	17.38
15 032	Državni etaloni, ovjeravanje mjerila i kontrola predmeta od dragocjenih metala	1.24	1.27	1.28	1.29
15 033	Upravljanje mineralnim resursima, energetika i energetska efikasnost	0.58	0.60	0.63	0.66
15 034	Podsticanje investicija i unapređenje konkurentnost	3.86	4.37	4.87	5.37
15 037	Inovacije i tehnološki razvoj	6.26	5.79	5.79	5.80
15 038	Elektronske komunikacije i poštanska djelatnost	1.14	1.11	1.13	1.14
15 040	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva ekonomskog razvoja	0.90	0.94	0.94	0.94
15 045	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva energetike i rudarstva	0.91	1.02	1.04	1.09
15 046	Upravljanje i razvoj energetike i energetske efikasnosti	2.80	2.83	2.93	3.02
15 051	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama	2.46	8.16	8.17	8.17
15 052	Sprovođenje inspeksijskog nadzora u turizmu	0.72	0.82	0.85	0.87
15 054	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva turizma	0.72	0.75	0.77	0.81
15 055	Upravljanje mineralnim resursima	3.70	3.03	3.29	3.34
UKUPNI IZDACI		140.19	159.94	164.82	168.33
Ukupni izdaci kao % BDP-a		1.63%	1.78%	1.75%	1.71%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		3.70%	3.45%	4.15%	3.64%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 15 – Ekonomija i turizam kreću se u rasponu od 140.19 mil.€ do 168.33 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Stvaranje savremenog poslovnog ambijenta prema evropskim standardima;
- Donošenje zakonske regulative u oblasti trgovine i usluga koje su u funkciji razvoja tržišta roba i usluga, jačanja pravne sigurnosti građana i privrednih subjekata i veće konkurentnosti privrede, kao i smanjenje sive ekonomije u oblasti trgovine i usluga;

- Jačanje konkurencije, unapređenje oblasti zaštite konkurencije i razvoj e-trgovine u funkciji razvoja tržišta i modernog preduzetništva;
- Praćenje i analiziranje uslova konkurencije na tržištu kao i tržištima pojedinih privrednih sektora; utvrđivanje metoda istraživanja konkurencije, izrada sektorskih ili internih analiza po nalogu ili neposredno, a u cilju praćenja promjena na tržištima, analize uslova konkurencije, primjedbe učesnika na tržištu i korisnika usluga, saradnje sa regulatorima, nadležnim organima i organizacijama koji vrše nadzor nad izvršavanjem uslužnih djelatnosti na teritoriji Crne Gore.
- Podizanje nivoa konkurentnosti turističkog proizvoda i intenziviranje investicionih ulaganja u sektor turizma u cilju realizacije strateškog razvojnog cilja – Primjenom principa i ciljeva održivog razvoja Crna Gora će stvoriti jaku poziciju globalne visokokvalitetne turističke destinacije; turizam će za stanovništvo obezbijediti nova radna mjesta i rast životnog standarda a za državu stabilan i pouzdan izvor prihoda;
- Ispunjavanje zakonskih obaveza u smislu davanja i oduzimanja dozvola za rad Agencijama za privremeno ustupanje zaposlenih i agencijama za zapošljavanje; utvrđivanje reprezentativnosti sindikata; izbor arbitara i miritelja i izdavanje i oduzimanje licenci za rad miriteljima odnosno arbitrima; davanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova iz zaštite na radu; polaganje stručnog ispita za lica koja se bave poslovima zaštite na radu; polaganje stručnog ispita za koordinateure za zaštitu i zdravlje na radu u fazi izrade projekata;
- Donošenje novog Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova, radi usaglašavanja istog sa nacionalnim zakonodavstvom, međunarodnim propisima EU, kao i sa propisima MOR-a u cilju brzog i efikasnog rješavanja radnih sporova, rasterećenja sudova, besplatnog, pravičnog i dostupnog načina rješavanja radnih sporova, ostvarivanja prava u radno-pravnim sporovima u razumnom roku, pojednostavljivanja i ubrzavanja sudskog postupka, smanjenja broja štrajkova, harmonizacije odnosa socijalnih partnera, uticaja na reforme radnog zakonodavstva, kao preduslov socijalne pravde";
- Unaprjeđenje i implementacija strateškog i zakonodavnog okvira za efikasniji industrijski i regionalni razvoj;
- Unapređenje konkurentnosti sektora industrije i zanatske djelatnosti i ambijenta za poslovanje privrednih društava i preduzetnika;
- Pripremu regulative u oblasti elektronskih komunikacija, radio-spektra i poštanske djelatnosti, kao i inovacione djelatnosti, a u vezi sa njenim unaprjeđenjem, uključujući harmonizaciju nacionalne regulative sa pravnim propisima Evropske unije;
- Unaprjeđenje strateškog i zakonodavnog okvira u cilju kreiranja konkurentnog tržišta elektronskih komunikacija, kontinuirani razvoj elektronskih komunikacionih mreža i usluga, obezbjeđenje dostupnosti širokopojasnog pristupa internetu velikih brzina, valorizacija radio-frekvencijskog spektra, kao i praćenje razvoja tehnoloških dostignuća iz oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija i digitalna transformacije društva;

- Realizaciju politika inovacione djelatnosti, unaprjeđenje inovacione infrastrukture, finansijsku podršku za inovacije, transfer i integraciju tehnologija, izradu podzakonskih akata, sprovođenje i praćenje strateških dokumenata u oblasti inovacione djelatnosti;
- Uspostavljanje, održavanje i unaprjeđenje državnih etalona; uspostavljanje metrološke sljedivosti u Crnoj Gori; kalibracija mjerila/etalona; sprovođenje postupka ispitivanja i odobrenja mjerila; uspostavljanje i održavanje mjerinih jedinica; ovjeravanje mjerila koja se koriste u funkciji trgovine (zaštite potrošača), zaštita zdravlja, zaštita životne sredine i opšte bezbjednosti, nadzora saobraćaja i u postupcima upravnih i sudskih organa; ispitivanje i žigosanje predmeta od dragocjenih metala (zaštita potrošača); priprema nacrt propisa i pružanje stručnog mišljenja i pomoći iz oblasti metrologije i kontrole predmeta od dragocjenih metala;
- Upravljanje mineralnim sirovinama, Implementaciju i unapređenje zakonodavnog i strateškog okvira u oblasti rudarstva i geoloških istraživanja, energetike i energetske efikasnosti;
- Razvoj MMSP u Crnoj Gori, što doprinosi rastu društvenog proizvoda, otvaranju novih radnih mjesta i smanjenju nezaposlenosti, značajan su izvor inovacija i povećanja konkurentnosti na domaćem tržištu uz snažan uticaj i ulogu u ravnomjernijem regionalnom razvoju;

U okviru ovog Glavnog programa obuhvaćene su potrošačke jedinice: Ministarstvo finansija, Agencija za investicije, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Zavod za metrologiju, Agencija za zaštitu konkurencije, Institut za standardizaciju, Ministarstvo energetike i rudarstva, Uprava za ugljovodonike, Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, Ministarstvo turizma, Nacionalna turistička organizacija, Ministarstvo javnih radova, Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, Zavod za zapošljavanje, Fond rada.

16 – POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I VODOPRIVREDA

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
16 002	Poljoprivreda	57.48	58.66	59.12	59.59
16 004	Ribarstvo	1.79	1.82	1.84	1.86
16 005	Šumarstvo i lov	7.57	7.61	7.63	7.73
16 006	Vodoprivreda	2.61	2.68	2.68	2.69
16 011	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	1.22	1.23	1.25	1.25
16 016	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Agencije za plaćanja	2.36	2.40	2.42	2.43
UKUPNI IZDACI		73.02	74.39	74.93	75.54
Ukupni izdaci kao % BDP-a		0.85%	0.83%	0.80%	0.77%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		1.93%	1.60%	1.88%	1.64%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 16 - Poljoprivreda, ruralni razvoj i šumarstvo kreću se u rasponu od 73.02 mil.€ do 75.54 mil i koristeće se za sljedeće namjene:

- Realizaciju mjera u sektoru Poljoprivrede koje su regulisane tržišno cjenovnom politikom (direktna plaćanja, mjere stabilizacije tržišta, jednokratne pomoći, i dr.), u sektoru Ruralnog razvoja kroz tri osovine koje za cilj imaju unaprjeđenje proizvodnje na gazdinstvima, održivo korišćenje prirodnih resursa i izgradnju infrastrukture, i kod aktivnosti kojima upravlja Agencija za plaćanja koja ima implementacionu ulogu za (sprovođenje mjera Agrobudžeta, IPARD programa i vođenje registara).
- Program Ribarstvo koji uključuje aktivnosti koje se odnose na poboljšanje uslova rada u morskom i slatkovodnom ribarstvu, akvakulturi i marikulturi, kao i aktivnosti koje imaju za cilj održivost upravljanja raspoloživim resursima ribe i drugih vodenih organizama i uspostavljanje i uvođenje savremenih tehnologija u upravljanju ribarstvom.
- Program Šumarstvo i lovstvo koji uključuje aktivnosti na šest prioriternih područja i to: unaprjeđenje šuma kroz održivo gazdovanje, razvoj drvne industrije; uloga šumarstva u ruralnom razvoju; zaštita biodiverziteta i druge ekosistemske usluge šuma; zaštita šuma od požara; zaštita i uzgoj divljači i unaprjeđenje lovstva.
- Podršku izgradnji vodovoda uz učešće Opština i mještana u MZ u kojima je planirana izgradnja vodovoda, vodosnabdijevanje bezvodnih terena i podrška za međunarodne odnose u oblasti vodoprivrede, namjenjena za implementaciju preuzetih obaveza koje proizilaze iz potpisanih Sporazuma, Konvencija i tekućih međunarodnih projekata.

U okviru ovog Glavnog programa obuhvaćene su potrošačke jedinice, a koje kroz implementaciju aktivnosti i nadležnosti, doprinose usklađenom funkcionisanju i razvoju poljoprivrednog sektora. To su: Ministarstvo finansija, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima, Uprava za vode, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom

razvoju i ribarstvu, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Ministarstvo javnih radova.

17 – SAOBRAĆAJ

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
17 019	Uređenje i nadzor u oblasti saobraćaja	45.64	17.63	17.69	17.77
17 020	Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje	192.73	202.49	217.96	232.96
17 021	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva pomorstva	0.57	0.57	0.58	0.59
17 022	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva saobraćaja	1.50	1.24	1.24	1.26
17 023	Upravljanje i nadzor u oblasti saobraćaja	7.79	39.72	39.73	39.75
UKUPNI IZDACI		248.23	261.64	277.20	292.32
Ukupni izdaci kao % BDP-a		2.89%	2.91%	2.95%	2.97%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		6.55%	5.64%	6.97%	6.33%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 17 - Saobraćaj kreću se u rasponu od 248,23mil.€ do 292,32 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva, radi boljeg povezivanja nerazvijenih područja sa glavnim magistralnim putevima i turističkim centrima, kao i graničnim prelazima sa susjednim državama;
- Unaprjeđenje funkcionalnih i konstruktivnih karakteristika puta u cjelini ili pojedinih njegovh segmenata ili objekata, sa posebnim akcentom na povećanje bezbjednosti svih učesnika u saobraćaju;
- Unaprjeđenje sistema sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja;
- Uskladjivanje nacionalne legislative sa ICAO-M I EU - Kreiranje normativnih akata, vršenje nadzora željezničkih kompanija i vršenje inspeksijskog nadzora u oblasti željezničkog saobraćaja;
- Kreiranje normativnih akata iz oblasti državnih puteva i javnog prevoza putnika i tereta, oblasti socijalnog zakonodavstva i tahografa, oblasti homologacije vozila, te vršenje nadzora nad primjenom propisa od strane privrednika iz oblasti drumskog saobraćaja i uvoznika vozila, dijelova i opreme iz oblasti homologacije vozila i vršenje inspeksijskog nadzora u oblasti javnog prevoza putnika i tereta, socijalnog zakonodavstvo i tahografa i homologacije vozila;
- Uspostavljanje i unaprjeđenje međunarodne saradnje Crne Gore i drugih zemalja kao i imeđunarodnih i regionalnih institucija u oblasti pomorskog saobraćaja.

U okviru poglavlja Saobraćaj obuhvaćeno je više potrošačkih jedinica i to: Ministarstvo saobraćaja, Uprava za saobraćaj, Uprava za željeznice, Nacionalna komisija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda vazduhoplova, vanrednih događaja koji ugrožavaju bezbjednost željezničkog saobraćaja i pomorskih nezgoda i nesreća, Ministarstvo pomorstva, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Ministarstvo javnih radova.

18 – PROSTORNO PLANIRANJE I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
18 003	Ekologija i priroda	18.96	21.72	25.02	25.09
18 004	Uređenje prostora, građevinarstvo i stambeni razvoj	16.71	21.72	23.79	28.93
18 008	Hidrometeorologija i seizmologija	2.17	2.20	2.22	2.24
18 010	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine	1.05	0.97	0.98	1.00
18 016	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave za nekretnine	1.49	1.53	1.57	1.61
18 017	Upravljanje katastrofom	5.54	5.49	5.58	5.69
18 018	Stručni i operativni poslovi Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	1.86	1.71	1.76	1.82
18 019	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva javnih radova	1.35	1.35	1.37	1.39
18 021	Legalizacija bespravnih objekata	0.02	0.00	0.01	0.01
18 022	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave za legalizaciju bespravnih objekata	0.35	0.37	0.42	0.47
UKUPNI IZDACI		49.49	57.06	62.71	68.24
Ukupni izdaci kao % BDP-a		0.58%	0.63%	0.67%	0.69%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		1.31%	1.23%	1.58%	1.48%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 18 – Prostorno planiranje kreću se u rasponu od 49.49 mil.€ do 68.24 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Predlaganje, praćenje i usmjeravanje politike u oblasti zaštite prirode kroz izradu strategija, zakonskih i drugih razvojnih dokumenata, programa i projekata u skladu sa međunarodnim i EU zahtijevima;
- Koordinacija i podrška upravljanju zaštićenim područjima i uspostavljanje mreža zaštićenih područja, naročito NATURA 2000 ekološke mreže. Nadzor rada Agencije za zaštitu životne sredine, praćenje i predlaganje mjera za unapređenje njihovog rada i učestvovanje u pripremi i realizaciji projekata iz djelokruga rada Direktorata, koji se dijelom ili u potpunosti finansiraju kroz EU, GEF i druge fondove; učestvovanje u međunarodnoj i regionalnoj saradnji i učestvovanje u pripremi i sprovođenju međunarodnih bilateralnih ugovora i sporazuma i usklađivanje i implementacija pravnog i strateškog okvira u oblasti životne sredine i klimatskih promjena u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji;
- Izrada prostorno planske dokumentacije u cilju što kvalitetnijeg planiranja i uređenja prostora i stvaranja preduslova za kvalitetniji poslovni ambijent. Unaprjeđenje oblasti građevinarstva, kroz pripremu strateškog dokumenta;

- Osmatranje i mjerenje meteoroloških, hidroloških, ekoloških i agrometeoroloških parametara; analiziranje, obradu i arhiviranje izmjenjenih i osmotrenih parametara i izrada elaborata, analiza i studija; proučavanjem potresa i njihovih popratnih pojava.

U okviru ovog poglavlja obuhvaćeno je više potrošačkih jedinica koje, kroz implementaciju aktivnosti i nadležnosti, doprinose postizanju zajedničkih ciljeva. Obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice: Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, Uprava za nekretnine, Uprava za legalizaciju bespravnih objekata, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, Ministarstvo javnih radova.

19 – OBRAZOVANJE, NAUKA I SPORT

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po programima u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
19 032	Uređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema	32.81	32.84	30.48	28.73
19 033	Osnovno i predškolsko obrazovanje	169.56	169.74	168.26	170.13
19 034	Srednje obrazovanje	51.24	51.24	51.00	51.41
19 035	Visoko obrazovanje	58.42	59.61	61.10	62.16
19 036	Podrška u obrazovanju učenika i studenata	16.85	17.17	17.24	17.28
19 037	Naučno i umjetničko stvaralaštvo	3.13	3.18	3.27	3.35
19 038	Sport	16.20	18.31	20.79	20.80
19 039	Mladi	0.40	0.39	0.40	0.43
19 040	Razvoj nauke i tehnologije	9.94	7.84	7.98	8.09
19 042	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva sporta i mladih	1.55	1.55	1.57	1.59
19 044	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija	8.15	7.77	7.96	8.29
UKUPNI IZDACI		368.24	369.64	370.07	372.26
Ukupni izdaci kao % BDP-a		4.29%	4.11%	3.94%	3.79%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		9.72%	7.97%	9.31%	8.06%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 19 – Obrazovanje, nauka i sport kreću se u rasponu od 362,24 mil.€ do 372.26 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Analiziranje, praćenje i planiranje stanja u oblasti predškolskog, osnovnog srednjeg, visokog obrazovanja, obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja;
- Planiranje, praćenje, pružanje podrške i predlaganje mjera za unaprjeđivanje obrazovanja i vaspitanja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;
- Obezbjedivanje pune inkluzije za svu djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju kroz unaprjeđenje, monitoring i evaluaciju sprovođenja/pridržavanja inkluzivnih obrazovnih politika;
- Stvaranje uslova da visoko obrazovanje bude realno dostupno mladima kroz realizaciju planiranih ciljeva razvoja visokog obrazovanja;
- Razvijanje ključnih znanja, vještina i vrijednosti neophodnih za dalji razvoj i aktivno učešće u društvu;

- Realizacija aktivnosti iz oblasti učeničkog i studentskog standarda kroz dodjelu mjesta u domovima, dodjelu stipendija, kredita, realizaciju konkursa;
- Sufinansiranje naučnoistraživačkih nacionalnih projekata, grantova za podsticanje izvrsnosti, naučne saradnje sa dijasporom, dodjelu stipendija za doktorska i postdoktorska istraživanja, podsticanje učešća u međunarodnim programima, mobilnost istraživača i umrežavanje naučnih timova i institucija, finansiranje centara izvrsnosti; finansiranje članstava za učešće Crne Gore u međunarodnim organizacijama;
- Unaprijeđenje znanja, vještina i kompetencije pojedinaca kako bi povećali profesionalnu i ličnu sposobnost prilagođavanja tržištu rada i društvenim promjenama kroz cjeloživotno učenje;
- Unaprijeđenje stanja sportske infrastrukture, unaprijeđenje uslova za razvoj sporta, zdravstvena zaštita sportista, organizacija međunarodnih takmičenja, sufinansiranje nacionalnih sportskih saveza i sportskih klubova, Komisije za antidoping, podrška vrhunskom sportu;
- Pобоljšanje položaja mladih kroz definisanje prioriternih oblasti od javnog interesa za mlade.

U okviru ovog poglavlja obuhvaćeno je više potrošačkih jedinica koje, kroz implementaciju aktivnosti i nadležnosti, doprinose postizanju zajedničkih ciljeva. Obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice: Ministarstvo pravde, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, Zavod za školstvo, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje, Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, Ministarstvo sporta i mladih, Ministarstvo javnih radova, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti.

20 – KULTURA

U narednoj tabeli dat je pregled ukupnih izdvajanja po potrošačkim jedinicama u okviru ovog glavnog programa

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
20 020	Produkcija i umjetničko stvaralaštvo	15.68	15.62	15.71	15.80
20 021	Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine	16.54	16.72	16.36	16.40
20 022	Prijestonca Cetinje, istorijski i kulturni centar Crne Gore	0.10	0.10	0.11	0.11
20 023	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva kulture i medija	2.29	2.27	2.28	2.28
UKUPNI IZDACI		34.61	34.72	34.46	34.59
Ukupni izdaci kao % BDP-a		0.40%	0.39%	0.37%	0.35%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		0.91%	0.75%	0.87%	0.75%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 20 – Kultura kreću se u rasponu od 34.61 mil.€ do 34.59 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Podrška razvoju kulturno-umjetničkog stvaralaštva stvaranjem materijalne osnove, uslova i podsticajnih mjera za ostvarivanje utvrđenog javnog interesa u ovoj oblasti i obezbjeđivanje ravnomjernog razvoja kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore; implementacija mjera i aktivnosti utvrđenih strateškim dokumentima; finansiranje i sufinansiranje programa i projekata iz oblasti književnosti i izdavaštva, prevodilaštva, likovnih umjetnosti, muzičke i izvedbenih djelatnosti, kreativnih industrija, amaterizma, manifestacija i festivala, statusnih pitanja umjetnika i stručnjaka u kulturi, unapređivanje međunarodne saradnje, učešće i kontribucija u međunarodnim programima saradnje, normativno uređivanje djelatnosti kulture;
- Realizacija programa iz oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva od posebnog značaja za razvoj i kulturnu ponudu u 13 opština na sjeveru Crne Gore i obezbjeđivanje ravnomjernog razvoja kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore;
- Izgradnja novih objekata, rekonstrukcija i adaptacija postojećih objekata, unaprjeđenje postojećih tehničko-tehnoloških i prostornih uslova ustanova kulture na nacionalnom i opštinskom nivou, ravnomjerna zastupljenost kulturne infrastrukture u kontekstu demografskih potreba, adaptacija objekata kulture radi povećanja dostupnosti osobama smanjene pokretljivosti i osobama sa invaliditetom;
- Kulturne i kreativne industrije identifikovane su kao oblast koja treba da doprinese valorizaciji kreativnog i kulturnog potencijala kojim raspolaže Crna Gora;
- Podrška kroz transfere sredstava lokalnim samoupravama I javnim ustanovama kulture;

- Realizacija umjetničkih i kulturnih programa i sadržaja koji reprezentuju nacionalnu savremenu umjetničku produkciju i međunarodnu kulturnu saradnju Crne Gore u oblasti pozorišne djelatnosti, muzičke djelatnosti, kinematoografskog sadržaja;
- Prikupljanje i zaštita igranih, dokumentarnih i kratkometražnih filmova crnogorske produkcije, filmova crnogorskih autora, te filmova proizvedenih u Crnoj Gori i o Crnoj Gori;
- Dostizanje višeg nivoa rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori - orodnjavanje politika u Crnoj Gori;
- Istraživanje, zaštita, prezentacija i valorizacija kulturne baštine, konzervatorske, muzejske, arhivske, kinotečke, i bibliotečke djelatnost, državnih simbola i spomen-obilježja, njegovanje revolucionarnih tradicija i podsticanje antifašizma i dr.;
- Stvaranje uslova za prezentovanje investicionih potencijala u oblasti kulturne baštine u inostranstvu; obezbjeđivanju i realizaciji stranih donacija za kapitalne projekte, pristupanju i korišćenje međunarodnih fondova za valorizaciju kulturne baštine.

U okviru navedenog programa obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice: Ministarstvo kulture i medija, Državni arhiv, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo javnih radova, Matica crnogorska, Senat Prijestonice.

21 – ZDRAVSTVO

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po potrošačkim jedinicama u okviru ovog glavnog programa

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
21 007	Obavljanje poslova od javnog interesa u humanitarnoj oblasti	0.40	0.42	0.44	0.46
21 011	Zaštita, očuvanje i unapređenje zdravlja	517.13	524.59	528.50	545.19
21 012	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva zdravlja	4.07	3.75	3.85	3.96
UKUPNI IZDACI		521.60	528.76	532.79	549.61
Ukupni izdaci kao % BDP-a		6.07%	5.88%	5.67%	5.59%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		13.77%	11.40%	13.40%	11.90%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 21 – Zdravstvo kreću se u rasponu od 521.6 mil.€ do 549,61 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Planiranju i uspostavljanju mjera za očuvanje i unapređenje zdravlja građana;
- Promociji zdravlja stanovništva;
- Ostvarivanju prava iz oblasti zdravstvene zaštite;
- Razvoju, ekonomskoj održivosti i poboljšanju kvaliteta zdravstvene zaštite;
- Snadbijevanju lijekovima i medicinskim sredstvima;
- Realizaciji tretmana medicinskog otpada;
- Realizaciji nacionalnih preventivnih programa za rano otkrivanje i liječenje kancera;
- Izradi programa za prevenciju, otkrivanje i kontrolu zaraznih bolesti;
- Sprovođenju transplatacionog programa u Crnoj Gori;
- Kontinuiranoj medicinskoj edukaciji i razvoju;
- Sprovođenju posebnih programa zdravstvene zaštite;
- Evaluaciji zdravstvenog stanja stanovništva;
- Identifikaciji raznih faktora rizika po zdravlje.

U okviru navedenog programa obuhvaćene su sljedeće potrošačke jedinice: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo javnih radova, Crveni krst Crne Gore, Fond za zdravstveno osiguranje.

22 – SOCIJALNO STARANJE

U narednoj tabeli je dat je pregled ukupnih izdvajanja po potrošačkim jedinicama u okviru ovog glavnog programa.

Pregled izdataka po programima					
P.K.	Naziv progama	2026	2027	2028	2029
22 010	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i socijalne potrebe korisnika prava	843.37	881.48	921.52	962.60
22 013	Pravo na privremeno izdržavanje	1.00	1.00	1.00	1.00
22 025	Socijalna zaštita	284.77	289.87	293.94	296.35
22 027	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	2.55	2.56	2.66	2.67
22 028	Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga	1.40	0.99	0.99	1.00
UKUPNI IZDACI		1133.09	1175.90	1220.11	1263.61
Ukupni izdaci kao % BDP-a		13.19%	13.07%	12.98%	12.85%
Ukupni izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta		29.91%	25.36%	30.69%	27.35%

U periodu 2026 - 2029. godina budžetska sredstva opredijeljena za Glavni program 22 – Socijalno staranje kreću se u rasponu od 1133.09 mil.€ do 1263.61 mil i koristiće e za sljedeće namjene:

- Socijalne i dječije zaštite;
- Penzijskog invalidskog osiguranja;
- Boračke i invalidske zaštite;
- Vojnih invalida, porodica palih boraca, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica;
- Zaštite lica sa invaliditetom, zaštite starijih lica, zaštiti od nasilja u porodici i nad djecom;
- Pružanju novčane pomoći strancu koji traži međunarodnu zaštitu i azilantu i strancu pod supsidijarnom zaštitom;
- Porodične zaštite;
- Međunarodne saradnje i ugovora iz nadležnosti ministarstva i drugih poslova iz djelokruga potrošačkih jedinica.

U okviru poglavlja obuhvaćeno je više potrošačkih jedinica i to: Ministarstvo finansija, Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, Socijalni savjet, Ministarstvo javnih radova, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja.

5.2 PREGLED BUDŽETSKIH IZDATAKA PO EKONOMSKOJ KLASIFIKACIJI

Struktura budžetskih izdataka po ekonomskoj klasifikaciji data je u sljedećoj tabeli:

UKUPNI IZDACI BUDŽETA DRŽAVE - Ekonomska klasifikacija

		2026 (<i>plan</i>)		Predlog 2027		2028 (<i>procjena</i>)		2029 (<i>procjena</i>)	
		mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP
4	IZDACI	3788.51	44.10%	4636.23	51.54%	3975.91	42.28%	4619.60	46.99%
41	Tekući izdaci	1318.94	15.35%	1330.90	14.80%	1361.64	14.48%	1397.59	14.22%
42	Transferi za socijalnu zaštitu	1155.72	13.45%	1213.98	13.50%	1259.28	13.39%	1305.59	13.28%
43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	499.71	5.82%	510.48	5.68%	519.61	5.53%	534.92	5.44%
44	Kapitalni izdaci	382.28	4.45%	395.59	4.40%	410.99	4.37%	435.98	4.44%
45	Kredit i pozajmice	7.95	0.09%	7.50	0.08%	7.50	0.08%	7.50	0.08%
46	Otplata dugova	389.19	4.53%	1142.78	12.69%	379.88	4.04%	900.03	9.16%
47	Rezerve	34.73	0.40%	35.00	0.40%	37.00	0.39%	38.00	0.39%

5.2.1 TEKUĆI BUDŽET I BUDŽET DRŽAVNIH FONDOVA

Izdaci tekućeg budžeta i državnih fondova, u periodu 2026 – 2029. godine, projektuje se da će se kretati u rasponu od 3483.49 mil.€ ili 40.55% BDP-a do 4259.58 mil.€ ili 43.33% BDP-a. Dakle, potrošnja u dijelu tekućeg i budžeta državnih fondova imaće rastući trend dominantno usljed potrebe usklađivanja pojedinih kategorija izdataka dominantno mandatornog karaktera.

U narednoj tabeli prikazana je projekcija izdataka tekućeg i budžeta državnih fondova u periodu 2026-2029. godine, po ekonomskoj klasifikaciji:

IZDACI TEKUĆEG I BUDŽETA DRŽAVNIH FONDOVA- Ekonomska klasifikacija

		2026 (plan)		Predlog 2027		2028 (procjena)		2029 (procjena)	
		mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP
4	IZDACI	3483.49	40.55%	4316.21	47.99%	3635.89	38.67%	4259.58	43.33%
41	Tekući izdaci	1284.37	14.95%	1308.47	14.55%	1342.02	14.27%	1377.96	14.02%
42	Transferi za socijalnu zaštitu	1155.72	13.45%	1213.98	13.50%	1259.28	13.39%	1305.59	13.28%
43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	499.70	5.82%	510.47	5.68%	519.60	5.53%	534.91	5.44%
44	Kapitalni izdaci	111.84	1.30%	98.02	1.09%	90.61	0.96%	95.60	0.97%
45	Kredit i pozajmice	7.95	0.09%	7.50	0.08%	7.50	0.08%	7.50	0.08%
46	Otplata duga	389.19	4.53%	1142.78	12.69%	379.88	4.04%	900.03	9.16%
47	Rezerve	34.73	0.40%	35.00	0.40%	37.00	0.39%	38.00	0.39%

U nominalnim iznosima, izdvajanja za Tekući i budžet Državnih fondova će rasti dominantno usljed rasta izdataka za prava iz oblasti socijalne zaštite, odnosno prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja.

5.2.1.1 Tekući izdaci

Tekući izdaci u 2026. godini planirani su u iznosu od 1,284,37 mil. € odnosno 14,95% BDP-a. U srednjem roku, očekuje se da će tekući izdaci rasti u nominalnom iznosu, dok će se njihovo učešće u BDP-u smanjivati do 14,02% BDP-a u 2029. godini. U nastavku slijedi obrazloženje ključnih budžetskih pozicija i projektovano kretanje istih u narednom srednjoročnom okviru.

Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca predstavljaju najznačajniji izdatak u okviru tekućih izdataka, i za 2026. godinu, ukupan fond bruto zarada planiran je u iznosu od 727,07 mil. €. U periodu od 2027-2029. godine, nominalni iznos izdataka za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, projektovano je da će se uvećati do nivoa od oko 745,48 mil.€ u 2029. godini, dok će njihovo učešće u bruto domaćem proizvodu imati tendenciju pada sa projektovanih 8.5% .BDP-a u 2026 do 7.6% BDP-a u 2029. godini.

Rashodi za materijal i usluge planirani su u ukupnom iznosu od 120,26 mil. € u 2026. godini, i u narednom periodu se očekuje da će ovi troškovi imati stabilan nivo izdvajanja.

Rashodi za materijalu u 2026. godini planirani su u iznosu od 46,49 mil.€ i čine ga sredstva za nabavku administrativnog materijala neophodnog za nesmetano funkcionisanje potrošačkih jedinica, materijal za zdravstvenu zaštitu, materijala za posebne namjene vezanih za materijal za izvođenje nastave, odbranu, javni red i bezbjednost i dr. Takođe, u okviru ove grupe rashoda planirani su i izdaci za energiju i gorivo. U narednom srednjoročnom periodu, očekuje se da ova kategorija izdataka ima tendenciju rasta do nivoa od oko 49,03 mil.€ u 2029. godini.

Rashodi za usluge podrazumijevaju sve obaveze koje se odnose na troškove službenih putovanja, reprezentaciju, komunikacione usluge, usluge prevoza, bankarske usluge i druge troškove koji su vezani za obavljanje redovnih aktivnosti potrošačkih jedinica. Pored navedenog, rashodi za usluge obuhvataju i Konsultantske usluge, projekte i studije i Ostale usluge, od čega je najznačajniji dio sredstava planiran za realizaciju projekata utvrđenih nacionalnim programima kulture, donošenje prostornih planova i studija lokacije, finansiranje naučno-istraživačkih projekata, promotivne aktivnosti u oblasti turizma, monitoring životne sredine i ostale programske aktivnosti potrošačkih jedinica, kao i konsultantske usluge u domenu projekata sufinansiranih iz EU fondova. Planirani su u ukupnom iznosu od 73,77 mil. € u 2026. godini, dok plan za 2027. godinu iznosi 71,49 mil.€. U narednom srednjoročnom periodu, očekuje se da ova kategorija izdataka kretati do nivoa od oko 73,52 mil.€ u 2029. godini.

Rashodi za tekuće održavanje planirani su u 2026. godini u iznosu od 61,3 mil. € sa očekivanim padom u srednjem roku do iznosa od 51,28 mil. € u 2029. godini. Najveći dio sredstava u okviru ove grupe izdataka planiran je za održavanje putne i željezničke infrastrukture. Pored navedenog, sredstva će se koristiti za održavanje opreme i građevinskih objekata državnih organa. U srednjem roku najveće povećanje odnosi se na sredstva za poboljšanje i modernizaciju željezničkog saobraćaja.

Sredstva za **kamate** u 2026. godini planirana su u iznosu od 174,83 mil. € i namijenjena su isplati kamata po osnovu zaključenih kreditnih aranžmana. U srednjem roku predviđeno je kretanje ovih izdataka u skladu sa dinamikom otplate duga, te se projektuje da će ovi izdaci u 2027. godini iznositi 210,75 mil.€, nakon čega se očekuje rast u iznosu od 234,76 mil. € i 256,76 mil.€ u 2028. godini i 2029. godini.

Subvencije u 2026. godini, planirane su u iznosu od 75,57 mil. € i to u okviru: Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (dominantno za podršku poljoprivrede, ruralnom razvoju i ribarstvu), Zavoda za zapošljavanje (za potrebe realizacije programa profesionalne rehabilitacije), Uprave za željeznice (za pružanje usluga u putničkom željezničkom prevozu), Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija (za potrebe podrške razvoju inovacione djelatnosti), Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (za potrebe promocije zaštite i očuvanja prirode, prirodnih resursa u obalnom području, saradnja sa NVO sektorom, međunarodna saradnja i podizanje svijesti javnosti iz oblasti ekologije i prirode), Ministarstva javne uprave, Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja planirano je subvencionisanje troškova u okviru aktivnosti odmora i oporavka penzionera pod povoljnijim uslovima.

Preostali izdaci u okviru tekućih izdataka opredijeljeni su za rentu, ostale izdatke u okviru kojih su izdaci po isplate ugovora o djelu, po osnovu troškova sudskih postupaka, izradu i održavanje softvera, osiguranje, kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama, komunalne naknade, kazne, takse i ostalo. Najveći dio izdataka za **rentu** planiran je u okviru Ministarstva vanjskih poslova za potrebe angažmana lokalnog osoblja i zakupa objekata za diplomatsko konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu, kao i zakup objekata u kojima su smješteni državni organi, a koji se planiraju u okviru budžeta Uprave za državnu imovinu.

Najveći dio sredstava na **izdacima za izradu i održavanje softvera** planiran je kod Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva javne uprave, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Ministarstva

finansija, Ministarstva turizma kao i kod Poreske uprave, Uprave carina, Fonda za zdravstveno osiguranje i Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja.

5.2.1.2 Transferi za socijalnu zaštitu

Transferi za socijalnu zaštitu do kraja 2026. godini planirani su iznosu od 1.155,72 mil. €. U srednjem roku za period 2027-2029 planira se njihovo nominalno povećanje do nivoa od 1.213,98 mil. € u 2027. godini, 1.259,28 mil.€ u 2028. godini i 1.305,99 mil. € u 2029. godini.

Prava iz oblasti socijalne zaštite namijenjena su za finansiranje dječijeg dodatka, boračko invalidske zaštite, materijalnog obezbjeđenja porodice, porodijska odsustva, tuđe njege i pomoći, ishranu djece u predškolskim ustanovama i izdržavanje štićenika u domovima u skladu sa važećim zakonskih propisima. U srednjoročnom periodu se projektuju na osnovu stvarnog obračuna u tekućoj godini, projektovanog broja korisnika i kretanja makroekonomskih agregata na osnovu kojih se vrši usklađivanje ovih izdataka

Sredstva za tehnološke viškove u 2026. godini planirana su u iznosu od 27 mil.€. U 2027. godini planira se povećanje ovih izdataka na iznos od 40,05 mil.€, u 2028. godini na iznos od 41,05mil.€ i u 2029. godini na iznos od 42,55 mil.€. U okviru ove budžetske pozicije, najznačajnije izdvajanje se odnosi na naknade za nezaposlena lica kod Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Najznačajniji izdaci u okviru Transfera za socijalnu zaštitu odnose se na **prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja** koja su za 2026. godinu planirana u iznosu od 837,21 mil. €. Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja namjenjena su za finansiranje starosnih, invalidskih i porodičnih penzija, naknada, dodataka, penzija u stranim zemljama. U srednjem roku, izdaci za penzije planirani su u skladu sa postojećom regulativom, a uvećani su po osnovu predviđenog povećanja broja nosilaca penzijskog osiguranja i po osnovu usklađivanja izdataka sa rastom potrošačkih cijena i prosječne zarade.

Sredstva po osnovu ostalih **prava iz oblasti zdravstvene zaštite i prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja**, u 2026. godini planirana su u iznosu 25,56 mil. €, odnosno u iznosu od 16,7 mil.€ i u srednjem roku, zadržaće se na stabilnom nivou, u skladu sa realnim potrebama, a opredjeljuju se u okviru programa Zaštita, očuvanje i unapređenje zdravlja kod Fonda za zdravstveno osiguranje.

5.2.1.3 Transferi pojedincima, institucijama, nevladinom i javnom sektoru

Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru do kraja 2026. godine planirani su iznosu od 499,7 mil. €, što čini 5,82% BDP- a. U srednjem roku za period 2027-2029 planira se njihovo uvećanje do nivoa od 510,23 mil. € u 2027. godini, dok je u 2028. godini projektovano povećanje do nivoa od 519,26 mil. € odnosno 534,47 mil.€ u 2029. godini.

U okviru ove grupe izdataka sredstva se, najvećim dijelom, opredjeljuju za **transfere za zdravstvenu zaštitu** i finansiranje javnih zdravstvenih ustanova u okviru Fonda za zdravstveno osiguranje. U srednjem roku predviđen je njihov rast i to: u 2027. godini do iznosa od 268,71 mil.€, u 2028. godini do iznosa od 274,31 mil.€ i u 2029. godini do iznosa od 288,41 mil. €.

Dio sredstava namijenjen je za **transfere obrazovanju**, odnosno transfere domovima učenika i studenata i transfere pojedincima koji se odnose na jednokratne socijalne pomoći u vidu besplatnih

udžbenika, stipendija i povlastica za prevoz, kao i za stručno osposobljavanje visokoškolaca u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

Sredstva na izdatku **Transferi institucijama kulture i sporta** opredjeljuju se Ministarstvu kulture i medija za realizaciju programa i projekata, kao dio podrške ustanova Kulture, sufinansiranje manifestacija i festivala od posebnog značaja za kulturu, međunarodnih manifestacija, podrška projektima na osnovu javnog konkursa, podrška sektora Kreativnih industrije, podrška projektima privatnog i privrednog sektora i dr., Matici crnogorskoj i Ministarstvu sporta i mladih za finansiranje sportskih klubova i saveza u skladu sa Zakonom o sportu.

Sredstva na izdatku **Transferi političkim partijama, strankama i udruženjima** opredjeljuju se najvećem iznosu kod Ministarstva finansija za finansiranje redovnog rada parlamentarnih subjekata i za finansiranje rada ženskih organizacija u političkim subjektima u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Sredstva na izdatku **Transferi za lična primanja pripravnika** opredjeljuju se Ministarstvu prosvjete u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Navedeni transferi u srednjem roku imaju tendenciju rasta zbog povećanja minimalne zarade.

U okviru **Ostalih transfera pojedincima** u 2026. godini, planiran je iznos od 39 mil. € i to najvećim dijelom u okviru: Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Zavoda za zapošljavanje, Fonda za obeštećenje. U periodu od 2027-2029. godine, nominalni iznos izdataka za ostale transfere pojedincima, projektovano je da će imati tendenciju rasta do iznosa od 40,61 mil € u 2029. godini.

Sredstva na izdatku **Ostali transferi institucijama** u 2026. godini planirana su u iznosu 52,22 mil. €. U periodu 2027-2029. godine planiran je opadajući trend izdvajanja sredstava i to u 2027. godini do nivoa od 45,79 mil.€, u 2028. godini do iznosa od 46,83 mil.€ i u 2029. godini do oko 45,85 mil.€, usljed finalizacije aktivnosti u u oblasti međunarodne saradnje i projekta u oblasti pomorstva koje sprovodi Ministarstvo pomorstva.

U okviru **Ostali transferi**, najznačajnija sredstva se opredjeljuju Ministarstvu finansija na poziciji transfera opštinama, a koja se dodjeljuju opština na ime dotacija, u skladu sa stepenom razvijenosti opštine, kao i na poziciji transfera javnim preduzećima za finansiranje JP Radio i Televizija Crne Gore.

5.2.1.4 Kapitalni izdaci u tekućem budžetu

Kapitalni izdaci za 2026. godinu planirani su u iznosu od 111,84mil. € sa tendencijom pada u srednjem roku.

Kapitalni izdaci u tekućem budžetu i budžetu državnih fondova primarno se odnose na izdatke za opremu (dominantno u dijelu izdvajanja za nabavku opreme za potrebe Ministarstva odbrane i Ministarstva unutrašnjih poslova), investiciono održavanje (najznačajnije u okviru tekućeg investicionog održavanje koje sprovodi Uprava za državnu imovinu), zatim građevinske objekte i sl. Takođe, kroz Izdatke za infrastrukturu opšteg značaja i Izdatke za lokalnu infrastrukturu finansiraju se programi podrške ruralnom razvoju, upravljanja vodnim resursima i podrške kroz investicije u oblasti vodoprivrede.

5.2.1.5 Pozajmice i krediti

Pozajmice i krediti planirani i projektovani su u iznosu od 7,95 mil. € u 2026. godini, i očekivano je da će zadržati približno isti nivo izdvajanja u narednom srednjoročnom periodu.

Značajan dio sredstava, shodno Zakonu o visokom obrazovanju i Pravilniku o kriterijumima, načinu uslovima i visini naknade za smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza, planiran je za isplatu deset mjesečnih rata studentskog kredita za studente koji se finansiraju iz budžeta, kao i za studente koji se školuju na privatnim univerzitetima u Crnoj Gori.

5.2.2 REZERVE

Sredstva tekuće i stalne budžetske rezerve se planiraju za finansiranje hitnih i nepredviđenih izdataka tokom fiskalne godine, u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, a uslovi za dodjelu ovih sredstava su definisani Odlukom o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve.

Budžetska sredstva rezerve u 2026. godini projektovana su na iznos od 34,73 mil. € ili 0,41% BDP-a, što predstavlja rezultat planiranih sredstava za potrebe niza realizacije neplaniranih i nedovoljno planiranih izdataka budžeta, dok se u srednjem roku 2027-2029 iznos rezerve zadržava na nivou do 38,00 mil.€.

5.2.3 KAPITALNI BUDŽET

IZDACI KAPITALNOG BUDŽETA - Ekonomska klasifikacija

		2026 (plan)		Predlog 2027		2028 (procjena)		2029 (procjena)	
		mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP
4	IZDACI	305.02	3.55%	320.02	3.56%	340.03	3.62%	360.03	3.66%
41	Tekući izdaci	34.57	0.40%	22.43	0.25%	19.63	0.21%	19.63	0.20%
43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	0.01	0.00%	0.01	0.00%	0.01	0.00%	0.01	0.00%
44	Kapitalni izdaci	270.44	3.15%	297.57	3.31%	320.39	3.41%	340.39	3.46%

Kapitalnim budžetom za 2026. godinu planirana su sredstva u iznosu od 305,02 mil.€, što čini oko 3,56% procijenjenog BDP-a dok se Kapitalni budžet države u srednjem roku projektuje da će rasti do nivoa od 300,07 mil.€ u 2027. godini, 320,07 mil.€ u 2028. godini i 340,00 mil.€ u 2029. godini.

Sredstva kapitalnog budžeta planiraju se u okviru budžeta Ministarstva javnih radova i Uprave za saobraćaja. U 2026. godini u okviru budžeta Ministarstva javnih radova planirana su sredstva u iznosu od 140 mil.€, a u okviru budžeta Uprave za saobraćaj u iznosu od 165 mil.€. Planirana

sredstva dominantno su opredjeljena za realizaciju projekata i izvođenje radova koji se odnose na nastavak i završetak započetih kapitalnih projekata u prethodnim godinama.

U posmatranom periodu 2026-2029 struktura budžetske bi trebala da se mijenja na način da se postiže veće učešće kapitalnog budžeta u ukupnoj potrošnji podstaknuto izgradnjom druge dionice autoputa Bar-Boljare, od Mateševa do Andrijevice, kao i započinjanjem aktivnosti na izgradnji ostalih planiranih dionica autoputa uključujući i Jadransko-jonski autoput, kao i drugih prioriternih brzih saobraćajnica. Navedeno će imati snažne efekte po privredni rast i dugoročni razvoj crnogorske privrede, čime će se otvoriti veće izvozne mogućnosti olakšanim pristupom ino tržištima i boljom regionalnom povezanošću.

Takođe, u cilju jačanja investicionog ciklusa u godinama koje slijede, osim značajnog ulaganja u putnu infrastrukturu, planirani su i veliki kapitalni projekti u sektoru obrazovanja, zdravstva i ekologije, sa posebnim akcentom na obnovljive izvore energije i povećanje energetske efikasnosti, što će ubrzati dugoročnu zelenu transformaciju crnogorske privrede. Visok nivo javnih investicija, uz planirane kapitalne izdatke u narednim godinama, omogućiće veću produktivnost domaće privrede, poboljšati tokove zapošljavanja i uslove života i povećati učešće na tržištu rada.

U cilju realizacije infrastrukturnih i drugih razvojnih projekata kojima se daje zamajac ekonomskom rastu, u posmatranom periodu za realizaciju kapitalnih projekata biće izdvojena značajna sredstva iz budžeta države, ali takođe podpomognuta iz sedstava iz donacija i grantova EU kroz instrumente Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF), kao i iz namjenskih kreditnih aranžmana sa Bankom za razvoj Savjeta Evrope (CEB), Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) i Evropskom investicionom bankom (EIB).

6 LIMIT POTROŠNJE

Limit potrošnje predstavlja polaznu osnovu za pripremanje Zakona o budžetu za 2026. godinu i ukazuje na budžetski okvir, odnosno gornju granicu budžetske potrošnje centralnog budžeta Države za tekući budžet, budžet državnih fondova, kapitalni budžet, budžetsku rezervu, kao i gornju granicu budžetske potrošnje potrošačkih jedinica prvog nivoa..

Limit se odnosi na period od tri godine, od 2027. do 2029. godine, i u fazi pripremanja Zakona o budžetu za 2027. godinu limit potrošnje je obavezujući za 2027. godinu i indikativan za 2028. i 2029. godinu, a u skladu sa članom 22 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

6.1 UTVRĐIVANJE LIMITA POTROŠNJE

Limit potrošnje utvrđuje se kao ukupan iznos budžetske potrošnje, izuzimajući izdatke za otplatu duga i kamata, izdatke koji se finansiraju iz donacija i izdatke za kofinansiranje, kao i izdatke za finansiranje materijalne štete, nastale usljed elementarnih nepogoda i drugih vanrednih i nepredvidivih okolnosti nastalih usljed više sile.

Shodno navedenom, u narednoj tabeli prikazani su limiti potrošnje, koji proizilaze iz ukupno projektovanih budžetskih izdataka uzimajući u obzir prethodno navedene izuzetke.

UTVRĐIVANJE LIMITA POTROŠNJE

	2026 (plan)		Predlog 2027		2028 (procjena)		2029 (procjena)	
	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP
UKUPNI PROJEKTOVANI TROŠKOVI	3788.51	44.1%	4636.23	51.5%	3975.91	42.3%	4619.60	47.0%
Projektovani troškovi izvan limita potrošnje	630.56	7.3%	1400.48	15.6%	660.06	7.0%	1202.16	12.2%
Izdaci za otplatu duga	383.59	4.5%	1125.26	12.5%	363.37	3.9%	883.47	9.0%
Izdaci za kamate	174.83	2.0%	210.75	2.3%	234.76	2.5%	256.76	2.6%
IPA i ostale donacije	30.01	0.3%	39.41	0.4%	49.61	0.5%	49.61	0.5%
Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	34.18	0.4%	17.55	0.2%	4.82	0.1%	4.82	0.0%
Pozajmice i krediti	7.95	0.1%	7.50	0.1%	7.50	0.1%	7.50	0.1%
LIMIT POTROŠNJE	3157.95	36.8%	3235.75	36.0%	3315.86	35.3%	3417.44	34.8%

Izdaci za otplatu duga i kamata planirani su na bazi stanja duga, projekcija kretanja i troškova servisiranja u srednjem roku, što je detaljno obrazloženo u prethodnim poglavljima.

Na osnovu utvrđenog ukupnog budžetskog limita potrošnje, u narednoj tabeli prikazana je raspodjela limita potrošnje na tekući budžet, budžet državnih fondova, kapitalni budžet i budžetsku rezervu.

RASPODJELA LIMITA POTROŠNJE

	2026 (plan)		Predlog 2027		2028 (procjena)		2029 (procjena)	
	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP
LIMIT POTROŠNJE	3157.95	36.8%	3235.75	36.0%	3315.86	35.3%	3417.44	34.8%
Tekući budžet	1444.18	16.8%	1445.76	16.1%	1466.15	15.6%	1486.06	15.1%
Bruto zarade i Ostala lična primanja	544.66	6.3%	548.79	6.1%	552.05	5.9%	557.90	5.7%
Ostalo	899.52	10.5%	896.97	10.0%	914.10	9.7%	928.16	9.4%
Budžet državih fondova	1404.02	16.3%	1473.38	16.4%	1522.29	16.2%	1582.96	16.1%
Bruto zarade i Ostala lična primanja	182.41	2.1%	184.52	2.1%	185.96	2.0%	187.93	1.9%
Ostalo	1221.61	14.2%	1288.86	14.3%	1336.33	14.2%	1395.03	14.2%
Kapitalni budžet	275.02	3.2%	280.61	3.1%	290.42	3.1%	310.42	3.2%
Budžetska rezerva	34.73	0.4%	36.00	0.4%	37.00	0.4%	38.00	0.4%

6.2 LIMITI POTROŠNJE POTROŠAČKIH JEDINICA PRVOG NIVOA

Imajući u vidu da je utvrđivanje limita potrošnje primarno bazirano na realizaciji fiskalne politike i ispunjavanju srednjoročnih fiskalnih ciljeva, kao i na realno očekivanim potrebama finansiranja budžetskih korisnika, vrši se raspodjela limita potrošnje na potrošačke jedinice prvog nivoa.

Potrošačke jedinice prvog nivoa, u postupku planiranja budžeta, planiraju i koordiniraju planiranje budžeta potrošačkih jedinica nad kojima vrše nadzor i dužne su da, u skladu sa članom 24 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, svoj budžet i budžete potrošačkih jedinica nad kojima vrše nadzor planiraju u skladu sa utvrđenim limitima potrošnje.

Potrošačke jedinice prvog nivoa su Služba Predsjednika Crne Gore, Skupština Crne Gore, Pravosudni organi, Generalni sekretarijat Vlade i ministarstva, samostalne potrošačke jedinice i državni fondovi.

U nastavku je dat pregled potrošačkih jedinica prvog nivoa i pregled potrošačkih jedinica koje obuhvataju

Potrošačke jedinice prvog nivoa koje vrše nadzor nad potrošačkim jedinicama i koordiniraju njihovo planiranje budžeta obuhvataju sledeće potrošačke jedinice:

101 – Služba Predsednika Crne Gore;

201 – Skupština Crne Gore obuhvata: Skupštinu, Državnu izbornu komisiju i Savjet za građansku kontrolu rada policije;

301 – Ustavni sud Crne Gore;

302 – Sudski savjet;

303 – Tužilački savjet;

304 – Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu;

401 – Generalni sekretarijat Vlade obuhvata: Generalni sekretarijat Vlade, Kabinet predsednika Vlade, Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte, Sekretarijat za zakonodavstvo, Komisiju za koncesije, Savjet za NATO;

402 – Ministarstvo pravde obuhvata: Ministarstvo, Upravu za izvršenje krivičnih sankcija i Centar za alternativno rješavanje sporova;

403 – Ministarstvo unutrašnjih poslova;

404 – Ministarstvo odbrane obuhvata: Ministarstvo i Direkciju za zaštitu tajnih podataka;

405 – Ministarstvo finansija obuhvata: Ministarstvo, Poresku upravu, Upravu carina, Upravu za statistiku, Upravu za igre na sreću, Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, Agenciju za investicije;

406 – Ministarstvo vanjskih poslova;

407 – Ministarstvo prosvjete nauka i inovacija obuhvata: Ministarstvo, Zavod za školstvo, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje i Agenciju za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja;

408 – Ministarstvo kulture i medija obuhvata: Ministarstvo, Državni arhiv i Upravu za zaštitu kulturnih dobara;

409 – Ministarstvo ekonomskog razvoja obuhvata: Ministarstvo, Zavod za metrologiju, Agenciju za zaštitu konkurencije i Institut za standardizaciju;

411 – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede obuhvata: Ministarstvo, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima, Upravu za vode i Upravu za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;

413 – Ministarstvo zdravlja;

414 – Ministarstvo ljudskih i manjinska prava;

415 – Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine obuhvata: Ministarstvo, Upravu za nekretnine, Upravu za džvanu imovinu, Upravu za legalizaciju bespravnih objekata;

418 - Ministarstvo evropskih poslova;

420 – Ministarstvo javne uprave obuhvata: Ministarstvo, Upravu za ljudske resurse, Agencija za sajber bezbjednost

421 – Ministarstvo sporta i mladih;

425 – Ministarstvo energetike i rudarstva obuhvata Ministarstvo i Upravu za ugljovodonike;

427 - Ministarstvo saobraćaja obuhvata Ministarstvo, Upravu za saobraćaj i Nacionalnu komisija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda vazduhoplova, vanrednih događaja koji ugrožavaju bezbjednost željezničkog saobraćaja i pomorskih nezgoda i nesreća;

428 - Ministarstvo pomorstva obuhvata Ministarstvo, Upravu pomorske sigurnosti, Lučku upravu;

429 - Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije obuhvata Ministarstvo i Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu;

430 - Ministarstvo regionalno investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama;

431 - Ministarstvo dijaspore;

433 - Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera obuhvata Ministarstvo, Agenciju za zaštitu prirode i životne sredine i Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju

434 - Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga obuhvata Ministarstvo i Socijalni savjet;

435 - Ministarstvo turizma obuhvata Ministarstvo i Nacionalnu turističku organizaciju;

437 – Ministarstvo javnih radova;

5 – Posebni organi obuhvataju sljedeće potrošačke jedinice: Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Državna revizorska institucija, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Matica crnogorska, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Crveni krst Crne Gore, Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, Senat Prijestonice, Revizorsko tijelo, Javno preduzeće Radio i Televizija Crne Gore, Regionalni ronilački centar za podvodno deminiranje i obuku ronilaca, Agencija za sprječavanje korupcije, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, Službeni list Crne Gore, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava;

6 – Državni fondovi obuhvataju: Fond penzijskog i invalidskog osiguranja, Fond za zdravstveno osiguranje, Zavod za zapošljavanje, Fond za obeštećenje i Fond rada.

Imajući u vidu ciljeve fiskalne politike, kriterijume fiskalne odgovornosti, kao i očekivani trend kretanja budžetskih primitaka i izdataka, za period od 2025. do 2028. godine, utvrđeni su limiti potrošnje za potrošačke jedinice prvog nivoa u okviru tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova. Potrošačke jedinice osjenčene u tabeli su potrošačke jedinice koje su, usljed reorganizacije rada državne uprave i promjene nadležnosti, u narednom srednjoročnom periodu iskazane pod drugim organizacionim kodom.

TEKUĆI BUDŽET - Limiti potrošnje za budžetske korisnike prvog nivoa

		2026 (mil €)	2027 Procjena (mil €)	2028 Procjena (mil €)	2029 Procjena (mil €)
UKUPNI IZDACI		1444.18	1445.76	1466.15	1486.06
101	Služba Predsjednika Crne Gore	1.62	1.62	1.67	1.67
201	Skupština Crne Gore	16.19	17.90	17.93	16.86
301	Ustavni sud Crne Gore	1.55	1.56	1.60	1.60
302	Sudski savjet	34.06	34.24	35.32	35.51
303	Tužilački savjet	16.35	16.56	17.12	17.14
304	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	0.93	0.98	1.00	1.00
401	Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	8.07	8.12	8.17	8.27
402	Ministarstvo pravde	18.85	19.24	19.59	20.27
403	Ministarstvo unutrašnjih poslova	133.15	129.05	129.85	129.81
404	Ministarstvo odbrane	79.54	87.82	97.34	107.17

TEKUĆI BUDŽET - Limiti potrošnje za budžetske korisnike prvog nivoa

		2026 (mil €)	2027 Procjena (mil €)	2028 Procjena (mil €)	2029 Procjena (mil €)
	UKUPNI IZDACI	1444.18	1445.76	1466.15	1486.06
405	Ministarstvo finansija	99.09	104.96	105.36	106.36
406	Ministarstvo vanjskih poslova	24.88	23.01	22.88	23.37
407	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	333.12	331.78	330.46	332.52
408	Ministarstvo kulture i medija	35.55	35.40	35.58	35.71
409	Ministarstvo ekonomskog razvoja	13.97	14.44	15.17	15.34
411	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	72.66	74.33	74.87	75.48
413	Ministarstvo zdravlja	10.65	5.50	5.61	5.73
414	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	4.65	4.62	4.74	4.84
415	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine	49.71	44.27	45.25	46.67
418	Ministarstvo evropskih poslova	2.94	2.95	2.98	2.99
420	Ministarstvo javne uprave	14.41	14.75	15.20	15.30
421	Ministarstvo sporta i mladih	12.33	12.33	12.35	12.42
425	Ministarstvo energetike i rudarstva	7.99	7.49	7.89	8.12
427	Ministarstvo saobraćaja	50.89	55.14	55.17	55.22
428	Ministarstvo pomorstva	4.07	3.97	4.04	4.11
429	Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	285.46	290.58	294.41	296.82
430	Ministarstvo regionalno investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama	5.24	10.95	10.96	10.97
431	Ministarstvo dijaspore	1.46	1.47	1.48	1.48
433	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	9.51	8.57	8.81	8.96
434	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga	3.78	3.36	3.37	3.39
435	Ministarstvo turizma	8.83	7.50	7.73	7.87
437	Ministarstvo javnih radova	1.35	1.35	1.37	1.39
502	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	0.96	0.96	0.98	0.99
503	Državna revizorska institucija	3.28	3.31	3.37	3.38
504	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	3.13	3.18	3.27	3.35
508	Matica crnogorska	0.55	0.56	0.58	0.60
509	Agencija za nacionalnu bezbjednost	43.31	31.57	31.93	32.28
510	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama	0.90	0.86	0.86	0.87
511	Crveni krst Crne Gore	0.40	0.42	0.44	0.46
513	Agencija za mirno rješavanje radnih sporova	0.53	0.53	0.54	0.56
514	Senat Prijestonice	0.10	0.10	0.11	0.11
516	Revizorsko tijelo	0.58	0.59	0.61	0.64
518	Javni medijski servis - Radio i Televizija Crne Gore	21.58	21.70	21.90	22.10
519	Regionalni ronilački centar za podvodno deminiranje i obuku ronilaca	0.39	0.40	0.40	0.41
520	Agencija za sprječavanje korupcije	2.19	2.21	2.22	2.24
523	Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki	0.53	0.52	0.53	0.53

TEKUĆI BUDŽET - Limiti potrošnje za budžetske korisnike prvog nivoa

	2026 (mil €)	2027 Procjena (mil €)	2028 Procjena (mil €)	2029 Procjena (mil €)
UKUPNI IZDACI	1444.18	1445.76	1466.15	1486.06
524 Službeni list Crne Gore	0.26	0.28	0.30	0.31
526 Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	2.42	2.46	2.52	2.52
529 Fiskalni savjet	0.25	0.28	0.33	0.39

BUDŽET DRŽAVNIH FONDOVA - Limiti potrošnje

	2026 (mil €)	2027 Procjena (mil €)	2028 Procjena (mil €)	2029 Procjena (mil €)
UKUPNI IZDACI	1404.02	1473.38	1522.29	1582.96
601 Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	843.37	881.48	921.52	962.60
602 Fond za zdravstveno osiguranje	487.11	504.73	512.27	528.95
603 Zavod za zapošljavanje	63.25	76.81	78.11	81.02
605 Fond za obeštećenje	9.02	9.02	9.02	9.02
606 Fond rada	1.27	1.35	1.37	1.37

KAPITALNI BUDŽET - Limiti potrošnje

	2026 (mil €)	2027 Procjena (mil €)	2028 Procjena (mil €)	2029 Procjena (mil €)
UKUPNI IZDACI	275.02	280.61	290.42	310.42
42703 Uprava za saobraćaj	135.02	136.01	141.01	156.01
43701 Ministarstvo javnih radova	140.00	144.60	149.41	154.41

REZERVE - Limiti potrošnje

	2026 (mil €)	2027 Procjena (mil €)	2028 Procjena (mil €)	2029 Procjena (mil €)
UKUPNI IZDACI	34.73	36.00	37.00	38.00
405 Ministarstvo finansija	34.73	35.00	37.00	38.00

hodno članu 24 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, potrošačke jedinice prvog nivoa dužne su da svoj budžet i budžete potrošačkih jedinica nad kojima vrše nadzor planiraju i koordiniraju u skladu sa prethodno utvrđenim limitima potrošnje.

Bitno je ponovo napomenuti da u okviru utvrđenih limita za potrošačke jedinice prvog nivoa u tekućem i budžetu državnih fondova nijesu uključeni izdaci za kamate, otplatu duga, budžetsku IPA i druge donacije, kao i izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti.

7 KRITERIJUMI FISKALNE ODGOVORNOSTI

7.1 USLOVI UTVRĐENI KRITERIJUMIMA FISKALNE ODGOVORNOSTI

Shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, članom 19 definisani su kriterijumi na kojima se bazira fiskalna politika, dok su članom 20 definisani kriterijumi na osnovu kojih se utvrđuju nivoi planiranja i izvršenja budžeta.

Shodno članu 19 navedenog zakona, fiskalna politika planira se i realizuje u skladu sa sljedećim kriterijuma:

- treba da bude ostvaren primarni budžetski gotovinski suficit;
- nivo tekućih izdataka i transfera trebalo bi da bude niži od tekućih prihoda i donacija;
- politika zaduživanja treba da bude odgovorna i sa povećanom pažnjom prema pravilima struke u cilju obezbjeđenja fiskalne održivosti.

Planiranje i izvršenje budžeta vrši se u skladu sa sljedećim kriterijumima:

- budžetski gotovinski deficit opšteg nivoa države neće biti veći od 3% BDP-a po tržišnim cijenama;
- javni dug neće biti veći od 60% BDP-a po tržišnim cijenama.

U narednoj tabeli prikazani su agregatni podaci državnog budžeta u odnosu na propisane kriterijume fiskalne odgovornosti.

ISPUNJAVANJE USLOVA UTVRĐENIH KRITERIJUMIMA FISKALNE ODGOVORNOSTI

	2026 (plan)		Predlog 2027		2028 (procjena)		2029 (procjena)	
	mil €	% BDP	mil €	% BDP	mil €	% BDP		% BDP
Ostvarenje primarnog gotovinskog budžetskog suficita	-143.22	-1.7%	-98.44	-1.1%	-81.23	-0.9%	-57.57	-0.6%
Gotovinski budžetski deficit	-318.05	-3.7%	-309.19	-3.4%	-315.99	-3.4%	-314.33	-3.2%
Izdaci za kamate	174.83	2.0%	210.75	2.3%	234.76	2.5%	256.76	2.6%
Tekući izdaci i transferi niži od tekućih prihoda i donacija	110.08	1.3%	159.21	1.8%	184.24	2.0%	214.89	2.2%
Tekući prihodi i donacije	3084.45	35.9%	3214.57	35.7%	3324.78	35.4%	3452.98	35.1%
Tekući izdaci i transferi	2974.36	34.6%	3055.36	34.0%	3140.54	33.4%	3238.09	32.9%
Budžetski deficit opšteg nivo Vlade manji od 3% BDP-a	-318.05	-3.7%	-309.19	-3.4%	-315.99	-3.4%	-314.33	-3.2%
Javni dug nebi trebalo da pređe granicu od 60% BDP-a	5840.24	68.0%	5738.10	63.8%	5974.83	63.5%	5891.45	59.9%

Analizirajući podatke u prethodnoj tabeli, može se zaključiti da dva budžetska agregata nalaze unutar propisanih okvira a dva van okvira predviđenim kriterijuma fiskalne odgovornosti, ali uz obezbijeđenu stabilnost parametara, odnosno konvergenciju ka definisanim okvirima.

U dijelu prvog kriterijuma, procjenjuje se da primarni gotovinski suficit neće biti dostignut u posmatranom srednjoročnom periodu, ali se primarni deficit smanjuje, dostižući nivo od 0.6% u 2029. godini.

Fiskalno pravilo ujednačenosti tekućih izdataka i transfera i tekućih prihoda i donacija ukazuje na mogućnost finansiranja svih operativnih poslova države iz izvornih prihoda. Na osnovu očekivanih projekcija, tekući prihodi i donacije u 2025. godini očekuje se da budu na nivou većem od tekućih rashoda i transfera, odnosno očekuje se da u srednjem roku ovo pravilo bude zadovoljeno u svim godinama, te je navedeni kriterijum ispunjen i pokazuje stabilnost i pozitivan trend u srednjem roku.

Kriterijum kojim se propisuje da budžetski deficit opšteg nivoa države neće biti veći od 3% BDP-a nije ispunjen u godinama projekcije, međutim uz obezbijeđenu stabilnu konvergenciju konvergenciju ka definisanim okvirima, krećući se od 3.7% u 2026. godini do 3.2 % BDP-a u 2029. godini.

Kada je u pitanju očekivano kretanje javnog duga, u srednjem roku, kretanje duga je stabilno, ako se posmatra procenat učešća javnog duga u BDP-u, sa blagim blagim trendom pada. Naime, nivo javnog duga projektovano je da se kreće u rasponu od 68 % u 2026. godini do nivoa od 59,9% u 2029. godini, te se ovaj kriterijum ispunjava i dostiže nivo ispod 60% BDP-a u 2029. godini..

7.2 USLOVI UTVRĐENI LIMITIMA BUDŽETSKE POTROŠNJE

Članom 22 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti definisan je limit potrošnje kao maksimalan nivo budžetske potrošnje koji je obavezujući za 2026. godinu i indikativan za 2027. i 2028. godinu. Limit potrošnje se utvrđuje kao zbir limita potrošnje za tekući budžet, budžet državnih fondova, kapitalni budžet i budžetsku rezervu.

Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope realnog rasta BDP-a, dok stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope nominalnog rasta BDP-a.

U skladu sa planiranim limitima potrošnje u srednjem roku, u narednoj tabeli prikazani su indikatori usklađenosti opredjeljenih izdataka za tekući budžet, budžet državnih fondova, kapitalni budžet i budžetsku rezervu sa limitima potrošnje.

INDIKATORI USKLAĐENOSTI SA LIMITIMA POTROŠNJE

	2026	2027	2028	2029
BDP	8591.20	8994.90	9403.20	9830.50
Nominalna stopa rasta (%)		4.70%	4.50%	4.50%
Realna stopa rasta (%)		3.00%	3.20%	3.10%
Tekući i budžet državnih fondova (mil €)	2848.20	2919.14	2988.44	3069.03
Stopa rasta (%)		2.49%	2.37%	2.70%
Kapitalni budžet (mil €)	275.02	280.61	290.42	310.42
Stopa rasta (%)		2.03%	3.50%	6.89%
Budžetska rezerva (mil €)	34.73	35.00	37.00	38.00
Stopa rasta (%)		0.78%	5.71%	2.70%

Kao što je prikazano u tabeli, uzimajući u obzir procijenjenu stopu realnog rasta BDP-a koja iznosi 3,1% BDP-a u 2026. godini odnosno 3,00% u 2027. godini, Tekući i budžet budžet državnih fondova, kao i Kapitalni budžet i Tekuća budžetska rezerva u 2027. godini u odnosu na 2026. godinu kreću se u predviđenim okvirima.

8 PRILOG – MAKROEKONOMSKI I FISKALNI INDIKATORI

TABELA – MAKROEKONOMSKE PROJEKCIJE 2026-2029, OSNOVNI SCENARIO

Izvor: Projekcije Ministarstva finansija

CG: Makroekonomske projekcije, 2026-2029 - Osnovni scenario				
	2026	2027	2028	2029
	-	-	-	-
Nominalni BDP u mil.€	8591,2	8994,9	9403,2	9830,5
Nominalni rast	5,1	4,7	4,5	4,5
Realni rast	3,1	3,0	3,2	3,1
Inflacija (prosjeak)	3,3	2,5	2,0	2,0
	(realne stope rasta u %)			
Realni rast BDP-a	3,1	3,0	3,2	3,1
Domaća tražnja	3,2	2,8	3,0	2,7
Potrošnja domaćinstava	2,9	2,5	2,6	2,3
Potrošnja države	2,3	2,3	1,5	1,5
Bruto investicije	5,0	4,2	5,1	5,1
Bruto investicije u osnovna sredstva	6,0	5,0	6,0	6,0
Promjena zaliha	0,0	0,0	0,0	0,0
Izvoz roba i usluga	3,8	3,5	4,1	4,5
Uvoz roba i usluga	3,8	3,0	3,4	3,3
	rast u procentima ako nije naznačeno drugačije			
Makroekonomski indikatori:				
Rast zaposlenosti	2,1	2,0	1,7	1,3
Rast zarada (bruto)	4,0	4,0	5,0	5,0
Stopa nezaposlenosti	9,8	9,0	8,1	8,0

Izvor: Projekcije Ministarstva finansija

TABELA - FISKALNE PROJEKCIJE 2026-2029 – CENTRALNI NIVO DRŽAVE

BDP (u mil. €)	Centralni nivo države	8591.2		8994.9		9403.2		9830.5	
Ekonomska klasifikacija KOD	Naziv	2026		2027		2028		2029	
		mil.€	% BDP	mil.€	% BDP	mil.€	% BDP	mil.€	% BDP
	Izvorni prihodi	3084.4	35.9	3214.57	35.7	3324.8	35.4	3453.0	35.1
711	Porezi	2356.7	27.4	2461.0	27.4	2558.5	27.2	2647.3	26.9
7111	Porez na dohodak fizičkih lica	121.9	1.4	130.2	1.4	136.4	1.5	144.3	1.5
7112	Porez na dobit pravnih lica	243.7	2.8	254.7	2.8	263.0	2.8	268.2	2.7
7113	Porez na promet nepokretnosti	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7114	Porez na dodatu vrijednost	1474.3	17.2	1540.2	17.1	1611.4	17.1	1670.4	17.0
7115	Akcize	429.3	5.0	445.9	5.0	456.9	4.9	472.4	4.8
7116	Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	70.4	0.8	72.1	0.8	72.2	0.8	72.9	0.7
7118	Ostali državni prihodi	17.1	0.2	17.9	0.2	18.6	0.2	19.1	0.2
712	Doprinosi	456.0	5.3	487.9	5.4	505.7	5.4	533.1	5.4
7121	Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	399.7	4.7	426.1	4.7	446.5	4.7	471.9	4.8
7122	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	5.0	0.1	7.5	0.1	2.0	0.0	1.0	0.0
7123	Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	29.8	0.3	31.3	0.3	33.9	0.4	36.2	0.4
7124	Ostali doprinosi	21.4	0.2	22.9	0.3	23.3	0.2	24.0	0.2
713	Takse	20.0	0.2	21.2	0.2	21.9	0.2	22.6	0.2
714	Naknade	81.9	1.0	74.5	0.8	76.0	0.8	77.6	0.8
715	Ostali prihodi	64.8	0.8	70.0	0.8	62.7	0.7	61.6	0.6
74	Donacije i transferi	105.2	1.2	100.0	1.1	100.0	1.1	110.9	1.1
	Ukupni izdaci	3362.8	39.1	3485.9	38.8	3600.2	38.3	3723.8	37.9
41	Tekući izdaci	1318.9	15.4	1330.9	14.8	1361.6	14.5	1397.6	14.2
411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	727.1	8.5	733.3	8.2	738.0	7.8	745.8	7.6
412	Ostala lična primanja	25.7	0.3	25.2	0.3	25.7	0.3	26.5	0.3
413	Rashodi za materijal	46.5	0.5	46.2	0.5	47.6	0.5	49.0	0.5
414	Rashodi za usluge	107.2	1.2	92.9	1.0	91.2	1.0	92.3	0.9
415	Tekuće održavanje	61.3	0.7	51.0	0.6	51.1	0.5	51.3	0.5
416	Kamate	174.8	2.0	210.8	2.3	234.8	2.5	256.8	2.6
417	Renta	14.7	0.2	13.6	0.2	13.9	0.1	14.3	0.1
418	Subvencije	75.6	0.9	76.1	0.8	76.5	0.8	77.4	0.8
419	Ostali izdaci	86.1	1.0	81.9	0.9	82.9	0.9	84.2	0.9
42	Transferi za socijalnu zaštitu	1155.7	13.5	1214.0	13.5	1259.3	13.4	1305.6	13.3
421	Prava iz oblasti socijalne zaštite	249.2	2.9	255.0	2.8	258.8	2.8	262.0	2.7
422	Sredstva za tehnološke viškove	27.0	0.3	40.1	0.4	41.1	0.4	42.6	0.4
423	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	837.2	9.7	876.2	9.7	916.2	9.7	957.4	9.7
424	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite	25.6	0.3	26.0	0.3	26.5	0.3	27.0	0.3
425	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja	16.7	0.2	16.7	0.2	16.7	0.2	16.7	0.2
43	Transferi institucijama pojedincima nevladinom i javnom sektoru	499.7	5.8	510.5	5.7	519.6	5.5	534.9	5.4
44	Kapitalni izdaci	348.1	4.1	378.0	4.2	406.2	4.3	431.2	4.4
462	Otplata garancija	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	5.6	0.1	16.5	0.2	16.5	0.2	16.6	0.2
47	Rezerve	34.7	0.4	36.0	0.4	37.0	0.4	38.0	0.4
	Gotovinski suficit/deficit	-278.3	-3.2	-271.3	-3.02	-275.4	-2.93	-270.8	-2.76
	Primarni suficit/deficit	-103.5	-1.2	-60.6	-0.7	-40.7	-0.4	-14.1	-0.1
	Gotovinski suficit/deficit tekuće potrošnje	69.8	0.8	106.7	1.2	130.7	1.4	160.3	1.6
	Otplata duga	383.6	4.5	1125.3	12.5	363.4	3.9	883.5	9.0
4611	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima	97.8	1.1	94.2	1.0	26.9	0.3	56.2	0.6
4612	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima	285.8	3.3	1031.1	11.5	336.5	3.6	827.3	8.4
4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	34.2	0.4	17.6	0.2	4.8	0.1	4.8	0.0
45	Pozajmice i krediti	8.0	0.1	7.5	0.1	7.5	0.1	7.5	0.1
	Nedostajuća sredstva	-704.1	-8.2	-1421.7	-15.8	-651.1	-6.9	-1166.6	-11.9
	Finansiranje	704.1	8.2	1421.7	15.8	651.1	6.9	1166.6	11.9
751	Pozajmice i krediti	488.3	5.7	705.9	7.8	635.4	6.8	1150.9	11.7
7511	Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	100.0	1.2	100.0	1.1	50.0	0.5	50.0	0.5
7512	Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	388.3	4.5	605.9	6.7	585.4	6.2	1100.9	11.2
72	Primici od prodaje imovine	6.0	0.1	6.0	0.1	6.0	0.1	6.0	0.1
73	Primici od otplate kredita	9.7	0.1	9.7	0.1	9.7	0.1	9.7	0.1
	Povećanje/smanjenje depozita	200.0	2.3	700.0	7.8	0.0	0.0	0.0	0.0

TABELA - FISKALNE PROJEKCIJE 2026-2029 – LOKALNI NIVO DRŽAVE

BDP (u mil. €)	Lokalni nivo države	8591.2		8994.9		9403.2		9830.5	
Ekonomska klasifikacija KOD	Naziv	2026		2027		2028		2029	
		mil.€	% BDP	mil.€	% BDP	mil.€	% BDP	mil.€	% BDP
	Izvorni prihodi	492.4	5.7	506.5	5.6	521.1	5.5	536.1	5.5
711	Porezi	307.0	3.6	316.2	3.5	325.7	3.5	335.5	3.4
7111	Porez na dohodak fizičkih lica	130.0	1.5	133.9	1.5	137.9	1.5	142.1	1.4
71131	Porez na nepokretnosti	112.0	1.3	115.4	1.3	118.8	1.3	122.4	1.2
71132	Porez na promet nepokretnosti	32.0	0.4	33.0	0.4	33.9	0.4	35.0	0.4
	Lokalni porezi	33.0	0.4	34.0	0.4	35.0	0.4	36.1	0.4
713	Takse	5.7	0.1	5.9	0.1	6.1	0.1	6.3	0.1
7131	Administrativne takse	1.3	0.0	1.3	0.0	1.4	0.0	1.4	0.0
7135	Lokalne komunalne takse	2.4	0.0	2.5	0.0	2.6	0.0	2.7	0.0
7136	Ostale takse	2.0	0.0	2.1	0.0	2.1	0.0	2.2	0.0
714	Naknade	89.7	1.0	91.8	1.0	93.9	1.0	96.1	1.0
7141	Naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa	4.9	0.1	5.0	0.1	5.2	0.1	5.4	0.1
7142	Naknade za korišćenje prirodnih dobara	11.5	0.1	11.8	0.1	12.2	0.1	12.6	0.1
7146	Naknada za komunalno opremanje građevinskog zemljišta	61.0	0.7	62.2	0.7	63.5	0.7	64.7	0.7
7148	Naknada za puteve	3.0	0.0	3.1	0.0	3.2	0.0	3.3	0.0
7149	Ostale naknade	9.3	0.1	9.6	0.1	9.9	0.1	10.2	0.1
715	Ostali prihodi	18.4	0.2	19.0	0.2	19.5	0.2	20.1	0.2
7151	Prihodi od kapitala	2.9	0.0	3.0	0.0	3.1	0.0	3.2	0.0
7152	Novčane kazne i oduzete imovinske koristi	3.4	0.0	3.5	0.0	3.6	0.0	3.7	0.0
7153	Prihodi koje organi ostvaruju vršenjem svoje djelatnosti	3.4	0.0	3.5	0.0	3.6	0.0	3.7	0.0
7155	Ostali prihodi	8.7	0.1	9.0	0.1	9.2	0.1	9.5	0.1
74	Donacije i transferi	71.5	0.8	73.7	0.8	75.9	0.8	78.1	0.8
	Ukupni izdaci	528.0	6.1	544.4	6.1	561.7	6.0	579.6	5.9
41	Tekući izdaci	155.5	1.8	161.1	1.8	166.9	1.8	172.9	0.0
411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	84.0	1.0	87.4	1.0	90.9	1.0	94.5	0.0
412	Ostala lična primanja	8.0	0.1	8.3	0.1	8.7	0.1	9.0	0.0
413	Rashodi za materijal	10.5	0.1	10.8	0.1	11.1	0.1	11.5	0.0
414	Rashodi za usluge	15.0	0.2	15.5	0.2	15.9	0.2	16.4	0.0
415	Tekuće održavanje	9.1	0.1	9.3	0.1	9.6	0.1	9.9	0.0
416	Kamate	2.2	0.0	2.2	0.0	2.3	0.0	2.4	0.0
417	Renta	0.9	0.0	0.9	0.0	1.0	0.0	1.0	0.0
418	Subvencije	8.8	0.1	9.1	0.1	9.3	0.1	9.6	0.0
419	Ostali izdaci	17.0	0.2	17.5	0.2	18.0	0.2	18.6	0.0
42	Transferi za socijalnu zaštitu	4.5	0.1	4.6	0.1	4.7	0.0	4.8	0.0
43	Transferi institucijama, pojedincima nevladinom i javnom sektoru	148.0	1.7	151.0	1.7	154.0	1.6	157.1	0.0
44	Kapitalni izdaci	182.0	2.1	189.3	2.1	196.9	2.1	204.7	0.0
462	Otplata garancija	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	33.0	0.4	33.3	0.4	34.0	0.0	34.7	0.0
47	Rezerve	5.0	0.1	5.2	0.1	5.3	0.1	5.5	0.0
	Gotovinski suficit/deficit	-35.6	-0.4	-37.8	-0.4	-40.5	-0.4	-43.5	-0.4
	Korigovani suficit/deficit	-35.6	-0.4	-37.8	-0.4	-40.5	-0.4	-43.5	-0.4
	Primarni suficit/deficit	-33.4	-0.4	-35.6	-0.4	-38.2	-0.4	-41.1	-0.4
	Gotovinski suficit/deficit tekuće potrošnje	146.4	1.7	151.4	1.7	156.3	1.7	161.2	1.6
	Otplata duga	19.1	0.2	20.1	0.2	21.1	0.2	22.6	0.2
4611	Otplata duga rezidentima	16.1	0.2	16.9	0.2	17.8	0.2	18.7	0.2
4612	Otplata duga nerezidentima	3.0	0.0	3.2	0.0	3.3	0.0	3.9	0.0
4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
43	Pozajmice i krediti	0.2	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0
	Nedostajuća sredstva	-55.0	-0.6	-58.2	-0.6	-61.9	-0.7	-66.3	-0.7
	Finansiranje	55.0	0.6	58.2	0.6	61.9	0.7	66.3	0.7
751	Pozajmice i krediti	3.1	0.0	3.2	0.0	3.2	0.0	3.7	0.0
7511	Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	2.7	0.0	2.7	0.0	2.7	0.0	3.0	0.0
7512	Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	0.5	0.0	0.5	0.0	0.5	0.0	0.7	0.0
72	Primici od prodaje imovine	8.5	0.1	8.9	0.1	9.4	0.1	10.4	0.1
73	Primici od otplate kredita	0.3	0.0	0.3	0.0	0.3	0.0	0.3	0.0
	Transferi iz budžeta CG	28.0	0.3	28.8	0.3	29.7	0.3	30.6	0.3
	Povećanje/smanjenje depozita	15.0	0.2	17.0	0.2	19.3	0.2	21.4	0.2

TABELA - FISKALNE PROJEKCIJE 2026-2029 – OPŠTI NIVO DRŽAVE

BDP (u mil. €)		Opšti nivo države		8591.2		8994.9		9403.2		9830.5	
Ekonomska klasifikacija KOD	Naziv	2026		2027		2028		2029			
		mil.€	% BDP	mil.€	% BDP	mil.€	% BDP	mil.€	% BDP		
		Izvorni prihodi									
711	Porezi	3576.8	41.6	3721.1	41.4	3845.9	40.9	3989.1	42.4		
7111	Porez na dohodak fizičkih lica	2663.7	31.0	2777.2	30.9	2884.2	30.7	2982.7	31.7		
7112	Porez na dobit pravnih lica	251.9	2.9	264.1	2.9	274.3	2.9	286.3	3.0		
71131	Porez na dobit pravnih lica	243.7	2.8	254.7	2.8	263.0	2.8	268.2	2.9		
71132	Porez na nepokretnosti	112.0	1.3	115.4	1.3	118.8	1.3	122.4	1.3		
71133	Porez na promet nepokretnosti	32.0	0.4	33.0	0.4	33.9	0.4	35.0	0.4		
7114	Porez na dodatu vrijednost	1474.3	17.2	1540.2	17.1	1611.4	17.1	1670.4	17.8		
7115	Akcize	429.3	5.0	445.9	5.0	456.9	4.9	472.4	5.0		
7116	Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	70.4	0.8	72.1	0.8	72.2	0.8	72.9	0.8		
	Lokalni porezi i ostali prihodi od egalizacionog fonda	33.0	0.4	34.0	0.4	35.0	0.4	36.1	0.4		
7118	Ostali državni prihodi	17.1	0.2	17.9	0.2	18.6	0.2	19.1	0.2		
712	Doprinosi	456.0	5.3	487.9	5.4	505.7	5.4	533.1	5.7		
7121	Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	399.7	4.7	426.1	4.7	446.5	4.7	471.9	5.0		
7122	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	5.0	0.1	7.5	0.1	2.0	0.0	1.0	0.0		
7123	Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	29.8	0.3	31.3	0.3	33.9	0.4	36.2	0.4		
7124	Ostali doprinosi	21.4	0.2	22.9	0.3	23.3	0.2	24.0	0.3		
713	Takse	25.7	0.3	27.1	0.3	28.0	0.3	28.9	0.3		
714	Naknade	171.6	2.0	166.2	1.8	169.9	1.8	173.6	1.8		
715	Ostali prihodi	83.2	1.0	89.0	1.0	82.2	0.9	81.7	0.9		
74	Donacije i transferi	176.7	2.1	173.7	1.9	175.9	1.9	189.0	2.0		
	Ukupni izdaci	3890.8	45.3	4030.3	44.8	4161.9	44.3	4303.4	45.8		
41	Tekući izdaci	1474.4	17.2	1492.0	16.6	1528.5	16.3	1570.5	16.7		
411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	811.1	9.4	820.7	9.1	828.9	8.8	840.3	8.9		
412	Ostala lična primanja	33.7	0.4	33.5	0.4	34.4	0.4	35.5	0.4		
413	Rashodi za materijal	57.0	0.7	57.0	0.6	58.7	0.6	60.5	0.6		
414	Rashodi za usluge	122.2	1.4	108.4	1.2	107.1	1.1	108.7	1.2		
415	Tekuće održavanje	70.4	0.8	60.3	0.7	60.7	0.6	61.2	0.7		
416	Kamate	177.0	2.1	213.0	2.4	237.1	2.5	259.2	2.8		
417	Renta	15.6	0.2	14.5	0.2	14.9	0.2	15.3	0.2		
418	Subvencije	84.4	1.0	85.1	0.9	85.8	0.9	87.0	0.9		
419	Ostali izdaci	103.1	1.2	99.4	1.1	101.0	1.1	102.8	1.1		
42	Transferi za socijalnu zaštitu	1160.2	13.5	1218.6	13.5	1264.0	13.4	1310.4	13.9		
43	Transferi institucijama pojedinicima nevladinom i javnom sektoru	647.7	7.5	661.4	7.4	673.6	7.2	692.0	7.4		
44	Kapitalni izdaci	530.1	6.2	567.3	6.3	603.0	6.4	635.9	6.8		
462	Otplata garancija	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	38.6	0.4	49.8	0.6	50.5	0.5	51.2	0.5		
47	Rezerve	39.7	0.5	41.2	0.5	42.3	0.4	43.5	0.5		
	Godovinski suficit/deficit	-313.9	-3.7	-309.2	-3.4	-316.0	-3.4	-314.3	-3.3		
	Primarni suficit/deficit	-136.9	-1.6	-96.2	-1.1	-78.9	-0.8	-55.2	-0.6		
	Godovinski suficit/deficit tekuće potrošnje	216.2	2.5	258.1	2.9	287.0	3.1	321.6	3.4		
	Otplata duga	402.7	4.7	1145.4	12.7	384.5	4.1	906.1	9.6		
4611	Otplata duga rezidentima	113.9	1.3	111.1	1.2	44.6	0.5	74.9	0.8		
4612	Otplata duga nerezidentima	288.8	3.4	1034.3	11.5	339.8	3.6	831.2	8.8		
4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	34.2	0.4	17.6	0.2	4.8	0.1	4.8	0.1		
45	Pozajmice i krediti	8.2	0.1	7.7	0.1	7.7	0.1	7.7	0.1		
	Nedostajuća sredstva	-759.0	-8.8	-1479.8	-16.5	-713.0	-7.6	-1233.0	-13.1		
	Finansiranje	759.0	8.8	1479.8	16.5	713.0	7.6	1233.0	13.1		
751	Pozajmice i krediti	491.5	5.7	709.1	7.9	638.6	6.8	1154.6	12.3		
72	Primici od prodaje imovine	14.5	0.2	14.9	0.2	15.4	0.2	16.4	0.2		
73	Primici od otplate kredita	10.0	0.1	10.0	0.1	10.0	0.1	10.0	0.1		
	Transferi iz budžeta CG	28.0	0.3	28.8	0.3	29.7	0.3	30.6	0.3		
	Povećanje/smanjenje depozita	215.0	2.5	717.0	8.0	19.3	0.2	21.4	0.2		